

UCHWAŁA nr XXXIV/216/2014
Rady Gminy Wapno
z dnia 27 maja 2014 roku

w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wapno.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594 ze zm.) oraz art. 12 ust.1 i art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012r. poz. 647 ze zm.) Rada Gminy Wapno uchwala, co następuje:

§1. Uchwala się zmianę „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wapno” przyjętego Uchwałą Rady Gminy Wapno Nr VI/27/99 z dnia 26 sierpnia 1999 r., w związku z uchwałą Nr XXV/158/09 Rady Gminy Wapno z dnia 7 lipca 2009r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wapno”.

§2. Integralną częścią niniejszej uchwały są:

- 1) Załącznik nr 1 - ujednolicony tekst „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wapno” składającego się z części tekstowej i graficznej; zmiany w ujednoliconym tekście studium są wyróżnione pogrubioną kursywą,
- 2) Załącznik nr 2 - rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag.

§3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wapno.

§4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy

Radosław Kubisz

UZASADNIENIE

do uchwały nr XXXIV/216/2014 z 27 maja 2014 r. RADY GMINY WAPNO w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wapno.

Proponowana zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wapno obejmuje tereny w rejonie miejscowości Stołężyn, Wapno, Podolin, Komasin, Graboszewo i Srebrna Góra pod lokalizację elektrowni wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną. Procedurę zmiany studium przeprowadzono zgodnie z wymogami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Projekt zmiany studium wyłożony był wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do publicznego wglądu w siedzibie Urzędu Gminy Wapno w okresie od 06.04.2012r. do 06.05.2012r. Termin składania uwag do projektu zmiany studium upłynął w dniu 28.05.2012r. Projekt zmiany studium uzyskał stosowne uzgodnienia i opinie. Zasadnym jest uchwalenie zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wapno”. Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zmiana studium lub planu miejscowego następuje w takim trybie, w jakim są one uchwalone. Ustalenia zmiany studium uwzględniają uwarunkowania środowiskowe oraz interes osób trzecich.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy

Radosław Kubiś

GMINA WAPNO

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

**tekst jednolity przyjęty uchwałą nr XXXIV/216/2014 Rady Gminy Wapno
z dnia 27 maja 2014 roku**

OPRACOWANIE OBEJMUJE:

CZ. I. ZAGADNIENIA FORMALNO-PRAWNE.

**CZ. II. OCENĘ STANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I
UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY.**

**CZ. III. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO.**

Zespół autorski:

mgr inż. arch. Tomira Łęska-Oleszak nr ewid.
upr. 250/88

– główny projektant

mgr inż. arch. Dorota Fryndt

– zagadnienia przestrzenne

mgr Helena Nowicka

– zagadnienia demograficzne

mgr Ewa Kledzik

– zagadnienia kulturowe

mgr Andrzej Kucharczyk

– zagadnienia przyrodnicze

inż. Ewa Grochowiak

– zagadnienia rolnictwa

mgr inż. Mieczysław Cholewo

– zagadnienia infrastruktury technicznej

mgr inż. Piotr Stróżyński

– zagadnienia transportowe

Zmianę studium opracował zespół autorski w składzie:

mgr inż. arch. Piotr Kowalski

Członek ZOIU Z-138,

upr. urb. nr 1534

główny projektant

oraz zespół projektowy:

mgr Paweł Żebrowski

mgr Aleksandra Mikulska

mgr Maciej Żebrowski

CZĘŚĆ I

ZAGADNIENIA FORMALNO PRAWNE

1. Podstawa prawna opracowania studium.

1.1. Podstawą prawną opracowania studium określa art. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym.

Art.6.1. W celu określenia polityki przestrzennej gminy, rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia „studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy ...”.

Podstawą prawną dokonania zmiany studium są przepisy art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2012r., poz. 647 ze zmianami).

Rada Gminy w Wapnie podjęła uchwałę Nr I/1/99 z dnia 24.02.1999r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wapno. Wykonanie uchwały powierzono Zarządowi Gminy Wapno.

Zmianę Studium sporządzono na podstawie Uchwały Nr XXV/158/09 Rady Gminy Wapno z dnia 7 lipca 2009 roku w sprawie przystąpienia do opracowania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wapno w obrębach: Stołęzyn, Wapno, Podolin, Komasin, Graboszewo, Srebrna Góra.

1.2. Zakres studium określają następujące ustawy:

- **ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym,**

Art.6.5. stanowi:

- 1) obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- 2) lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiska,
- 3) obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
- 4) obszary zabudowane, ze wskazaniem, w miarę potrzeby, terenów wymagających przekształceń i rehabilitacji,
- 5) obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem w miarę potrzeby, obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
 - 5a) obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikającą z potrzeby zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- 6) kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary, na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków, a także tereny niezbędne do wytyczania ścieżek rowerowych,
- 7) obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu

na istniejące uwarunkowania, obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki, o której mowa w ust. 2 (polityka przestrzenna państwa).

„Studium nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu” (art. 6 ust.7 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym).

- ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Ponadto politykę przestrzenną regulują następujące ustawy:

- ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody,
- ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach,
- ustawa z dnia 24 października 1974 r. – Prawo wodne,
- ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o odpadach,
- ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych,
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne,
- ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze,
- ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. – o ochronie dóbr kultury.

Są to głównie ustawy regulujące w swym zakresie politykę przestrzenną państwa i gmin w odniesieniu do zagospodarowania przestrzennego.

Szereg ustaw i przepisów szczególnych odnosi się do zagospodarowania w sposób bezpośredni, a w szczególności:

- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane,
- rozporządzenie wydane na podstawie ustawy Prawo budowlane, w tym: Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 14 grudnia 1994r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

1.3. Zmiana studium opiera się na następujących ustawach:

- *ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U z 2008r. Nr 25, poz. 150 ze zm.),*
- *ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.),*
- *ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004r. Nr 92, poz. 880 ze zm.),*
- *ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 1995r. Nr 16, poz. 78 ze zm.),*
- *ustawa z dnia 28 września 1991r. o lasach (Dz. U. z 2005r. Nr 45, poz. 435 ze zm.),*

- *ustawa z dnia 18 lipca 2001r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2001r. Nr 115, poz. 1229 ze zm.),*
- *ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. z 2001r. Nr 62, poz. 628 ze zm.),*
- *ustawa z dnia 22 stycznia 2010r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010r. Nr 28, poz. 145 ze zm.),*
- *ustawa z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2007r. Nr 19, poz. 115 ze zm.),*
- *ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 1997r. Nr 54, poz. 348 ze zm.),*
- *ustawa z dnia 4 lutego 1994r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005r. Nr 228, poz. 1947 ze zm.),*
- *ustawa z dnia 23 lipca 2003r. – o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003r. Nr 162, poz. 1568 ze zm.),*
- *ustawa z dnia 7 maja 2010r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2010r. Nr 106, poz. 675 ze zm.),*
- *rozporządzenia wydane na podstawie ustawy Prawo budowlane, w tym: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.*

1.4. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego wynikające z przepisów prawa

(wybrane zapisy ustawowe):

- **ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska:**

Art.6.1. Przy ustalaniu w planach zagospodarowania przestrzennego kierunków rozwoju kraju, województw, miast oraz gmin należy uwzględniać potrzeby ochrony środowiska i zasadę zrównoważonego rozwoju.

2. studiach i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej, racjonalną gospodarkę zasobami przyrodniczymi środowiska i ochronę walorów krajobrazowych oraz warunków klimatycznych. Przeznaczenie i sposoby zagospodarowania terenów powinny w największym stopniu zapewniać zachowanie ich walorów naturalnych.

3. W studium i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy przeznaczeniu terenów na poszczególne cele oraz określaniu zadań związanych z ich zagospodarowaniem, w strukturze wykorzystania terenów ustala się proporcje pozwalające na zachowanie lub przywracanie na nich równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia.

4. W studium i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w szczególności:

- 1) ustala się programy racjonalnego wykorzystania ziemi i racjonalnego gospodarowania zasobami gleby,

- 2) zapewnia się kompleksowe rozwiązywanie problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzenia ścieków, składowania i unieszkodliwiania odpadów, urządzania i kształtowania terenów zieleni,
- 3) zapewnia się ochronę walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych,
- 4) uwzględnia się potrzeby ochrony powietrza, ochrony przed hałasem i wibracjami oraz promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska, a także potrzeby ochrony powierzchni ziemi na terenach eksploatacji złóż kopalin,
- 5) uwzględnia się potrzeby ochrony wód przed zanieczyszczeniami powstającymi w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej.

Art. 13.1. Powierzchnia ziemi łącznie z glebą i rzeźbą terenu podlega ochronie, polegającej w szczególności na zapobieganiu i przeciwdziałaniu ich niekorzystnym zmianom, a w razie uszkodzenia lub zniszczenia - na przywróceniu do właściwego stanu.

Art.13.4. Grunty rolne wysokiej jakości i grunty leśne nie mogą być przeznaczone na cele nierolnicze i nieleśne, w tym także cele inwestycyjne.

Art.20.1. Przy przygotowaniu i wykonywaniu robót polegających na regulacji wód oraz budowie wałów przeciwpowodziowych uwzględnia się potrzebę zachowania dolin rzecznych oraz obszarów zalewowych w stanie równowagi przyrodniczej i utrzymania różnorodności biologicznej.

Art.21. Wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają szczególnej ochronie, polegającej zwłaszcza na niedopuszczeniu do zanieczyszczenia wód oraz zapobieganiu na przeciwdziałaniu szkodliwym wpływom na obszary ich zasilania.

Art.34.1. Ochronę świata roślinnego i zwierzęcego zapewnia się w szczególności w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przez zabezpieczenie lasów i zadrzewień przed szkodliwym oddziaływaniem zanieczyszczeń środowiska, zalesianie, zadrzewienie lub tworzenie skupień roślinności, zwłaszcza gdy jest to konieczne ze względu na potrzebę ochrony gleb i świata zwierzęcego, kształtowanie klimatu oraz inne potrzeby związane z zapewnieniem równowagi przyrodniczej i zaspokojeniem potrzeb ludzi w zakresie wypoczynku.

Art.40. Ochronę walorów krajobrazowych środowiska i wynikające z niej zadania uwzględniania się w opracowaniach, o których mowa w art. 5 ust. 1 (m.in. studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin).

Art.42.1. Organy administracji rządowej, organy gminy i jednostki organizacyjne zapewniają mieszkańcom miast korzystanie z przyrody żywej, przede wszystkim przez tworzenie terenów zieleni miejskiej, łączących się w miarę możliwości — z terenami zalesionymi.

2. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się obowiązek tworzenia i ochrony terenów zieleni miejskiej.

Art.52.1. Przebieg oraz rozwiązania techniczne tras komunikacyjnych powinny zapewniać możliwie najmniejsze uciążliwości dla środowiska w zakresie hałasu i wibracji.

Art.56. Organy gmin zapewniają warunki organizacyjne i techniczne niezbędne dla ochrony środowiska przed odpadami i dbają o utrzymanie porządku i czystości na terenie objętym ich właściwością.

Art.73.1. Zabrania się:

2) budowy lub rozbudowy, w granicach administracyjnych miast oraz w obrębie zwartej zabudowy wsi, zakładów produkcyjnych albo usługowych, stwarzających zagrożenie dla zdrowia ludzkiego.

- **ustawa z 16 października 1991 r. o ochronie przyrody:**

Art.2.3. Ochrona przyrody jest częścią polityki ekologicznej państwa.

Art.3. Ochrona przyrody jest obowiązkiem każdego obywatela, organów państwowych oraz samorządu terytorialnego, a także jednostek organizacyjnych oraz osób prawnych i fizycznych prowadzących działalność wpływającą na przyrodę.

- **ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych:**

Art.6.1. Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku - inne grunty o najniższej przydatności produkcyjnej.

Art. 7.1. Przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nie leśne dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzonym w trybie określonym w przepisach o zagospodarowaniu przestrzennym,

- **ustawa z dnia 28 września 1991 r., o lasach:**

Art.7.1 Trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu z uwzględnieniem w szczególności następujących celów:

- 1) zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz równowagę przyrodniczą,
- 2) ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzinnej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na:
 - a) zachowanie różnorodności przyrodniczej,
 - b) zachowanie leśnych zasobów genetycznych,
 - c) walory krajobrazowe,
 - d) potrzeby nauki,
- 4) ochrony wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, w szczególności na obszarach wododziałów i na obszarach zasilania zbiorników wód podziemnych.

- **ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury:**

Art. 11.1. Obowiązkiem wojewodów i organów gminy jest dbałość o dobra kultury i podejmowanie działań ochronnych oraz uwzględnianie zadań ochrony zabytków, między innymi w regionalnych i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w budżetach, w prawie miejscowym i przepisach gminnych.

2. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Zgodnie z art. 9.1 Ustawy z dnia 27 marca 2003r. planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2012r., poz. 647 ze zmianami) celem studium jest określenie polityki przestrzennej gminy Wapno, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

Celem niniejszego opracowania jest zmiana uchwalonego w 1999 roku studium, która polega na uzupełnieniu jego treści w jednostkowe ustalenia, wymagane ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Niniejszy dokument sporządzono w formie tekstu jednolitego, uwzględniającego wprowadzone zmiany. Zakres przestrzenny dokumentu określa Uchwała Nr XXV/158/09 Rady Gminy Wapno z dnia 7 lipca 2009 roku w sprawie sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wapno w obrębach: Stołężyn, Wapno, Podolin, Komasin, Graboszewo, Srebrna Góra.

Podstawowym celem zmiany studium było rozważenie i ewentualne umożliwienie realizacji inwestycji, polegającej na budowie elektrowni wiatrowych w rejonie wsi: Stołężyn, Wapno, Podolin, Komasin, Graboszewo i Srebrna Góra.

Część tekstu stanowiąca zmianę studium została wyróżniona pogrubioną kursywą oraz naniesiona na rysunek studium w formie dodatkowych ustaleń doprecyzowujących i uzupełniających ustalenia studium z 1999 roku.

Zakres zagadnień zmiany treści studium wymagał doprowadzenia do zgodności w tym zakresie z wymogami zawartości studium określonymi przez przepisy art. 10 cytowanej we wstępie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

3. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy.

Na obszarze gminy Wapno obowiązują następujące plany miejscowe:

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy
 - uchwała Nr V/25/85 Gminnej Rady Narodowej z dnia 26.03.1985 r.
- miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego rejonu ul. Piaskowej - Kościuszki w Wapnie
 - uchwała Nr HI/10/88 Gminnej Rady Narodowej z dnia 4.11.1988 r.

Plany powyższe, zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym, obowiązywać będą do dnia 31 grudnia 1999r.

3. Wykaz materiałów wejściowych do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

- 3.1. Mapa topograficzna w skali 1 : 10000,
- 3.2. Inwentaryzacja urbanistyczna w skali 1:10000, sporządzona: przez Urząd Gminy w Wapnie
 - opracowanie: tech. bud. Bogdan Towalewski,
- 3.3. Opracowania analityczne i studialne opracowane przez Wojewódzkie Biuro Urbanistyki i Architektury w Pile obejmujące:
 - 3.3.1. pracowania mapowe:
 - inwentaryzacja infrastruktury technicznej — skala 1 : 10000,
 - uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego - skala 1 : 10000,
 - uwarunkowania kulturowe - skala 1 : 10000.
 - 3.3.2. część opisową, stanowiącą cz. II niniejszego opracowania.
- 3.4. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Wapno (uchwała Nr VI/25/85 GRN z dnia 26.03.1985 r.),
- 3.5. Miejscowy szczegółowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu budownictwa jednorodzinnego - Wapno, rejon ul. Piaskowej - Kościuszki (uchwała Nr 111/10/88 GRN z dnia 4.11.1988 r.).
- 3.6. „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego Wapno”
 - opracowanie Zakładu Badawczo-Projektowego GEO-CONSULTING - Kraków.
- 3.7. Uproszczona koncepcja zagospodarowania złoża gipsu w Wapnie
 - opracowanie Zakładu Badawczo-Projektowego GEO-CONSULTING - Kraków.
- 3.8. Koncepcja kanalizacji sanitarnej ul. Sportowej w Wapnie oraz Podolina w gminie Wapno

- opracowanie: mgr inż. Andrzej Fiedosiuk,
- 3.9. Rozpoznanie możliwości grawitacyjnego odprowadzenia ścieków bytowych w miejscowości Wapno - Północ, opracowanie: mgr inż. Roman Jutrzenka.
- 3.10. Studium zagospodarowania przestrzennego województwa pilskiego.
- 3.11. Dane statystyczne GUS,
- 3.12. *Program rewitalizacji zdegradowanego terenu miejscowości Wapno, Wapno, czerwiec, 2004,*
- 3.13. *Program rozwoju lokalnego gminy Wapno, Wapno, 2004,*
- 3.14. *Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Wągrowieckiego na lata 2006-2015,*
- 3.15. *Wieloletni Plan Inwestycyjny Powiatu Wągrowieckiego,*
- 3.16. *Program ochrony środowiska dla gminy Wapno na lata 2004-2008 z perspektywą do roku 2015,*
- 3.17. *Plan gospodarki odpadami dla gminy Wapno na lata 2004-2008 z perspektywą do roku 2012.*

CZĘŚC II

OCENA STANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY WAPNO

Wapno 1999 r./ 2014r.

SPIS TREŚCI

- I. WSTĘP**
- II. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE**
- III. STAN ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ**
- IV. ŚRODOWISKO KULTUROWE**
- V. ZAGADNIENIA DEMOGRAFICZNO-GOSPODARCZE**
- VI. STAN UZBROJENIA TECHNICZNEGO GMINY**
- VII. ZAGADNIENIA TRANSPORTOWE**

I. WSTĘP

Diagnoza stanu zagospodarowania gminy stanowi materiał wejściowy do „studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”.

Studium sporządzone jest w celu określenia polityki przestrzennej gminy. Niezbędna zatem jest wiedza o zasobach gminy, predyspozycjach przestrzennych obszarów oraz możliwości rozwoju gospodarczego. Zasoby gminy badane są pod kątem oceny:

- środowiska przyrodniczego, jego stanu, zagrożeń oraz potrzeb ochrony, a także możliwości wykorzystania społeczno-gospodarczego,
- środowiska kulturowego, obejmującego dziedzictwo historyczno-kulturowe, stanu zasobów, ich prawną ochronę oraz potrzeby i możliwości przekształceń,
- stanu zagospodarowania gminy, obejmującego zasoby materialne, w tym infrastrukturę techniczną oraz struktury funkcjonalno-przestrzenne i możliwości ich rozwoju,
- potencjału społeczno-gospodarczego.

Ocena zasobów gminy stanowi podstawę do określenia uwarunkowań i predyspozycji dla zagospodarowania przestrzennego oraz wyboru kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Wybór rozwoju, to równocześnie wybór celów w gospodarce przestrzennej. Hierarchiczny zbiór celów rozwoju przestrzennego oraz sposoby ich realizacji stanowią politykę przestrzenną gminy.

Sporządzenie studium służy określeniu polityki przestrzennej gminy oraz zadań zarządu gminy prowadzących do realizacji celów oraz rozwoju gminy w pożądanym kierunku.

Ocena stanu zagospodarowania gminy została opracowana w 1998r. na bazie danych statystycznych odnoszących się do obszaru woj. pilskiego. Brak danych porównywalnych dla regionu wielkopolskiego oraz powiatu wągrowieckiego uniemożliwia odniesienia do tych obszarów. Dane takie pojawią się najwcześniej w 2000r. czyli po terminie obowiązku uchwalenia studium. Powyższe skłoniło zespół autorski do pozostawienia części danych porównawczych charakteryzujących umiejscowienie gminy w obszarze administracyjnym sprzed 1999r.

**SIEĆ OSADNICZA WOJEWÓDZTWA
KARTA INFORMACYJNA GMINY**

Gmina Wapno
Rada Gminy w Wapnie
Zarząd Gminy Wapno
Urząd Gminy
62-120 Wapno ul. Świerczewskiego 1

1995 r.

Powierzchnia (ha)	4419	100,00 %
Użytki rolne	3670	83,05
Grunty orne	3196	72,32
Sady	33	0,75
Łąki	382	8,64
Pastwiska trwałe	59	1,34
Lasy i grunty leśne	347	7,85
Liczba ludności	2919	1980
	3197	1985
	3225	1988
	3229	1993
	3234	1994
	3222	1995
	3250	1996
	3228	1997

Wykaz sołectw: stan 1.01.1998 r.

Lp.	Sołectwo	Składowe części sołectwa		
		Nazwa miejscowości	Rodzaj	Integralna część miejscowości
1.	Aleksandrowo	Aleksandrowo	wieś	
2.	Graboszewo	Graboszewo	wieś	
3.	Komasin	Komasin	wieś	
4.	Podolin	Podolin	wieś	
5.	Rusiec	Rusiec	wieś	
6.	Srebrna Góra	Srebrna Góra	wieś	
7.	Stołężyn	Stołężyn	wieś	
8.	Wapno, Wapno-Południe	Wapno	wieś	
Razem	Liczba sołectw 9	Liczba miejsc. 8	Liczba wsi 8 pozost. miejsc. 0	Liczba integralnych części miejscow. 0

II. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

1. Charakterystyka Fizjograficzna.

1.1 Położenie.

Gmina Wapno położona jest w północno-wschodniej części województwa wielkopolskiego. Od zachodu graniczy z gminą Gołańcz, od południa z gminą Damasławek, a od północy i wschodu z gminami Kcynia i Żnin (województwo kujawsko-pomorskie). Do 31.12.1998r. gmina znajdowała się w województwie pilskim, w rejonie administracji rządowej w Wągrowcu, który od 1.01.1999r. stanowi siedzibę powiatu wągrowieckiego. Rozciągłość południkowa gminy wynosi 7'25" (17°24'25"E - 17°31'50"E), a jej rozciągłość równoleżnikowa 5'05" (52°52'25"N - 52°57'30"N).

Według podziału kraju na jednostki fizjograficzne J. Kondrackiego gmina Wapno leży w obrębie dwóch mezoregionów: Pojezierza Chodzieskiego i Pojezierza Gnieźnieńskiego. Granica między nimi biegnie, poczynając od zachodu, ok. 1 km wzdłuż północnej krawędzi podmokłej doliny, którą płynie kanał Laskownica-Wapno, następnie jej prawym odgałęzieniem w kierunku północno-wschodnim do miejscowości Stołężyn i dalej w kierunku północnym do granicy gminy. Wyżej wymienione jednostki wchodzi w skład makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego należącego do podprowincji Pojezierzy Południowo-Bałtyckich. W podziale regionalnym Wielkopolski B. Krygowskiego cały obszar gminy zaliczany jest do subregionu Równiny Żnińskiej będącej częścią Wysoczyzny Gnieźnieńskiej.

1.2 Ukształtowanie terenu.

Przeważająca część powierzchni gminy mieści się w przedziale wysokościowym 100-110 m npm. Najwyższy punkt o rzędnej 118 m npm znajduje się ok. 0,5 km na południe od miejscowości Wapno. Najniżej położona jest zachodnio-środkowa część z rzędą 89 m npm. w miejscu przekraczania granicy gminy przez kanał Wapno-Laskownica. Północna część gminy obniża się w kierunku południowo-zachodnim, a południowa w kierunku północno-zachodnim. Największe spadki występują w obrębie stoków rynien polodowcowych i nieco mniejsze w strefie pagórków moren czołowych.

Obecna rzeźba to wynik procesów morfogenetycznych związanych z obecnością na tym terenie lądolodu podczas fazy chodzieskiej zlodowacenia bałtyckiego. Z tego okresu pochodzi wysoczyzną morenowa denna, falista i pagórkowata obejmująca niemal całą gminę. W kierunku południkowym i równoleżnikowym ciągną się pagórki czołowo-morenowe, których kulminacje mieszczą się w przedziale wysokościowym 110-118 m npm. Wzdłuż wschodniej granicy

gminy ciągnie się niewielki fragment równiny sandrowej na poziomie ok. 103 m npm, nachylonej w kierunku zachodnim i południowo-zachodnim. Na jej przedpolu w rejonie Graboszewa i Srebrnej Góry znajdują się równiny zastoiskowe na rzędnej 98-100 m npm. Wysoczyzną rozczłonkowana jest trzema rynnami o przebiegu równoleżnikowym i południkowym których dna znajdują się na wysokości 89-95 m npm.

1.3 Geologia.

Gmina leży na granicy dwóch jednostek tektonicznych: niecki mogileńskiej, będącej częścią synklinorium szczecińsko-lódzkiego i wału kujawskiego, który w obrębie gminy nazywany jest antykliną wapnieńską. Fundamenty tych jednostek zbudowane są z utworów paleozoicznych, na których zalegają skały osadowe mezozoiku reprezentowane głównie przez: iłowce, piaskowce, wapienie, dolomity, kredę i łupki. Miąższość osadów triasu wynosi około 2000 m, jury - do 1000 m, a kredy od 100 do 2000 m. Utwory mezozoiczne zostały wypiętrzone, a następnie przebite przez wysad cechsztyńskich warstw solnych. Zbudowany jest on z pokładów soli kamiennych z nielicznymi przerostami soli potasowo-magnezowych, które przykryte są gipsową czapą. Jego strop znajduje się na głębokości od 5 do 30 m.

Utwory trzeciorzędowe przykrywają strop wysadu oraz przekształconą powierzchnię mezozoiczną. Ich miąższość wynosi do 170 m, najmniejsza jest w centralnej części gminy w obrębie wysadu solnego i zwiększa się zarówno w kierunku północnym jak i południowym. Najstarsze są osady oligoceńskie, których miąższość zmienia się od kilkunastu do stu metrów. Przykryte są one utworami miocenu składającymi się z: piasków, ilów, mułków, węglów brunatnych. Ich miąższość waha się od 60-130 m. Kolejny poziom tworzą osady plioceńskie występujące w postaci ilów, rzadziej piasków i żwirów. Miąższość tych utworów wynosi 20-35m.

Na nierównomierną powierzchnię trzeciorzędu nasunął się lądolód powodując zaburzenia tektoniczne mające wpływ na charakter późniejszej depozycji utworów lodowcowych. Podczas kolejnych nasunięć lądolodu powstała zwarta pokrywa osadów charakteryzująca się nierównomierną miąższością od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów. Zbudowana jest ona z glin o różnym stopniu spiaszczenia z licznymi przewarstwieniami piasków, żwirów i mułków, będących pozostałościami po okresach interglacjalnych. Główne elementy obecnej rzeźby terenu zostały ukształtowane podczas oscylacji sypniewsko-sieleckiej i następującej po niej recesji. Z tego okresu pochodzą moreny czołowe w rejonie miejscowości: Srebrna Góra, Podolin, Rusiec, zbudowane z piasków, żwirów i głazów lodowcowych. W centralnej i północnej części gminy znajdują się na powierzchni kry utworów starszych od czwartorzędu - ilów plioceńskich, które są

efektem bardzo dynamicznego nasunięcia lądolodu. Równina sandrowa zbudowana jest z różnoziarnistych piasków, a obszar zastoiskowy na jej przedpolu z mułków i piasków jeziornych. Geneza tego sandru ma związek z odpływem wód w kierunku zachodnim i południowo-zachodnim z cofającego się lądolodu. W późnym plejstocenie strome stoki w wyniku procesów denudacyjnych zostały silnie złagodzone, dlatego też obecnie rynny polodowcowe swoim kształtem bardzo przypominają peryglacjalne niecki. Na pokrywy stokowe składają się poziomy gliny, iłu oraz piaszczystych przewarstwień.

Holocen reprezentowany jest głównie przez utwory organiczne torfy i namuły, których akumulacja doprowadziła do wypłylenia rynien polodowcowych i śródpolnych obniż (oczek) oraz podwyższenia poziomu równin zastoiskowych. Miąższość osadów organicznych najczęściej nie przekracza 3 m. Piaski i żwiry rzeczne występują w dolinie należącej do zlewni Kcyninki i jej odgałęzieniu mającym połączenie z głównym kanałem.

Stołężyn - leśniczówka

0,0-0,2	[m ppt]	torf piaszczysty
0,2-1,1		torf
1,1-2,0		glina piaszczysta szara
2,0-4,0		żwir z kamieniami
4,0-8,3		glina szara z kamieniami
8,3-9,3		piasek drobnoziarnisty szary
9,3-21,2		glina piaszczysta szara z kamieniami
21,2-24,0		żwir z piaskiem różnoziarnistym
24,0-27,0		glina piaszczysta ciemnoszara
27,0-30,1		piasek ze żwirem
30,1-35,0		piasek różnoziarnisty
35,0-39,2		żwir ciemnoszary
39,2-42,0		glina piaszczysta ciemnoszara
42,0-45,8		iły pstre pliocięńskie
45,8-46,8		glina ciemnoszara
46,8-66,0		iły pstre pliocięńskie

Stołęczyn - wieś 95,6 m npm

0,0-1,1	[m ppt]	gleba
1,1-1,4		torf spiaszczony
1,4-2,3		glina piaszczysta żółtoszara
2,3-4,8		glina szara z otoczkami
4,8-7,8		pospółka jasnoszara
7,8-8,6		piasek średni jasnoszary z domieszką żwiru
8,6-20,3		piasek drobny jasnoszary
20,3-26,7		piasek średni jasnoszary z domieszką żwiru
26,7-31,6		pospółka szara
31,6-32,3		glina szara z otoczkami
32,3-33,1		porwak ilów poznańskich
33,1-33,6		glina szara
33,6-34,0		ił pylasty pstry

Wapno - kopalnia 92,0 m npm (schemat)

0,0-0,3	[m ppt]	glina	}	czwartorzęd
0,3-0,8		iły		
0,8-13,0		piasek z wkładkami iłu		
13,0-14,0		mułki	}	trzeciorzęd
14,0-15,0		iły		
15,0-25,0		gipsy	}	cechsztyń
>25,0		złoża soli		

Zestawienie udokumentowanych złóż w gminie Wapno.

Nazwa rejonu złoża	Rodzaj opracowania	Rodzaj kopalin	Zatwierdzone zasoby	Uwagi
Kruszywo naturalne				
Stołężyn	sprawozdanie z badań geologiczno-poszukiwawczych	piaski drobnoziarniste; głina zwałowa		rejon niekorzystny dla eksploatacji- (za płytki poz. wód gruntowych-6m ppt.).
Wapno	dokumentacja geologiczna	gips anhydryt	Pole I: zasoby bilansowe: 1 875 000 t-kat. B 1 673 000 t-kat. d 3 207 000 t-kat. C₂ zasoby pozabilansowe: 235 000 t-kat. B 452 000 t-kat. C₁ 1 234 000 t-kat. C₂ Pole II: zasoby bilansowe: 927,3 t-C₂	eksploatacja gipsu nie została dotychczas podjęta. Według istniejącej koncepcji złożo ma być wydobywane do poziomu +50 m npm z dwóch pól metodą odkrywkową
Torfy i gyty				
Wapno Pola: LXXXIV i LXXXIII	dokumentacja geologiczna	torf turzycowy torf trzcinowo- turzycowy	4,9 tys. m ³ 136,4 tys. m ³	pozostałe pola objęte dokumentacją znajdują się w gminie Gołańcz

1.4 Złoża surowców mineralnych.

Na terenie gminy brak czynnych odsłonieć kruszywa mineralnego. Na potrzeby lokalne dla celów budowlanych i drogowych kruszywo sprowadzane jest z sąsiednich gmin. Istnieje kilka prywatnych wyrobisk, większość wyeksploatowanych, nie posiadających koncesji i dokumentacji geologicznej. Zinwentaryzowane złoża i odsłonięcia nie rokują większych perspektyw w przyszłości na rozwój bazy surowcowej w tym rejonie. W dolinie Kcyninki rozpoznano dwa złoża torfu, jednak ich obecny stan rozpoznania jest mało precyzyjny i nie pozwala na ich gospodarcze wykorzystanie. Niekorzystne warunki wodne nie pozwalają również na eksploatację złoża piasku w miejscowości Stołężyn. Gmina posiada jedno obecnie już nieeksploatowane wyrobisko. Jego dno porośnięte jest młodym lasem sosnowo-brzozowym. Te i pozostałe wyrobiska w przypadku nieuregulowania sytuacji formalno-prawnej powinny podlegać rekultywacji.

Na szczególną uwagę zasługuje złożo gipsu w miejscowości Wapno, zalegające w postaci czapy na wysadzie solnym. Strop złoża znajduje się na poziomie 80-90 m n.p.m.. Jego miąższość zmienia się od 70 do 160 m. Grubość nadkładu wynosi 5-44 m. Na złożo składają się: gipsy i anhydryty. W wielu miejscach kompleks ten przedzielony jest warstwami piasku i iłu o miąższości od 8 do kilkunastu metrów. Na większych głębokościach występują anhydryty z ilami tworząc płaszcz wokół trzonu solnego o grubości od kilku centymetrów do kilku metrów. Złożo jest silnie spękanie. W wyniku działania wód powierzchniowych i podziemnych zostało ono urozmaicone licznymi lejami krasowymi i obniżeniami polodowcowymi. Złożo występuje w postaci serii o miąższości 2,5-38,8 m. Dla złoża zbilansowanego zawartość gipsu wynosi powyżej 92%, w złożu pozabilansowym jest mniejsza 65-92 %.

W najbliższym czasie nie przewiduje się eksploatacji tego złoża. Zakład, który miałby prowadzić wydobyć (KDPIZR) obecnie postawiony jest w stan likwidacji.

1.5 Warunki Hydrograficzne.

1.5.1 Wody powierzchniowe.

Sieć hydrograficzna w granicach gminy jest bardzo słabo rozwinięta. Wody powierzchniowe zajmują tu 32 ha, co stanowi 0,7 % powierzchni całej gminy (przy średniej dla województwa 2,37 %). Niemal cały obszar gminy zajmuje zlewnia rzeki Wełny. Tylko północne krańce odwadniane są przez rzekę Kcyninkę, a w części południowo-wschodniej niewielki fragment należy do zlewni rzeki Rawki odprowadzającej wodę w kierunku wschodnim. Dział wodny

oddzielający te zlewnie (III rzędu) jest jednocześnie działem dorzeczy Noteci i Warty. Przebiega on na południe od doliny rzeki Kcyninki. W centralnej części w miejscu rozgałęzienia się doliny dział jest niepewny i może ulegać niewielkim przesunięciom. Dalej opuszcza teren gminy, żeby pojawić się ponownie w rejonie Srebrnej Góry.

Ze względu na strefę wododziałową brak na tym terenie większych, naturalnych cieków wodnych. Płynący wzdłuż północnej granicy ciek wpadający do rzeki Kcyninki odwadnia niewielki obszar i nie ma większego wpływu na stosunki wodne w obrębie gminy. Głównym elementem sieci hydrograficznej jest kanał Wapno-Laskownica z licznymi rowami melioracyjnymi o południowo-zachodnim kierunku spływu, wykorzystujący naturalny spadek dna rynny polodowcowej usytuowanej w centralnej części gminy. Wielkość jego przepływu mierzona w okresie minimum jesiennego wynosi 1,2 m³/s. Ważnym elementem jest też rów wypełniający prawe odgałęzienie rynny o kierunku południkowym mającym połączenie ze zlewnią Kcyninki. O stosunkach wodnych decydują również tereny podmokłe: w obrębie kompleksu leśnego na zachód od miejscowości Stołężyn oraz podmokłe łąki na wschód od Srebrnej Góry i Graboszewa. Na pozostałym terenie można spotkać liczne małe obniżenia, silnie zabagnione, mające duże znaczenie dla małej retencji. Mała suma opadów, urozmaicona rzeźba terenu oraz duża pojemność wodna podłoża sprawiają, że średni roczny odpływ jednostkowy mieści się w przedziale 2-4 l/s/km² i należy do jednych z najniższych w kraju. W reżimie wodnym cieków zaznacza się przewaga zasilania podziemnego (60 %). W obrębie dolin rynnowych istnieją korzystne warunki dla budowy zastawek, które ułatwiłyby gospodarowanie zasobami wodnymi w okresie wegetacyjnym.

1.5.2 Wody podziemne.

Zwierciadło wody gruntowej występuje na zmiennej głębokości w zależności od morfologii i litologii podłoża. Wzajemne ułożenie warstw przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych oraz różnice w ich miąższości wpływają na wielkość, kształt i sposób ułożenia poziomów wodonośnych. Woda gruntowa najpłycej występuje w zatorflonych dnach rynien polodowcowych na głębokości 0-2 m ppt. W zależności od warunków klimatycznych i intensywności zasilania w danym roku poziom zwierciadła wody może zmieniać się o 2 m. W dnach dolin wypełnionych piaskami i żwirami rzeczny poziom wody występuje na głębokości 2-5 m ppt., gdzie wahania wynoszą do 4 m. W obrębie wysoczyzny w strefie zalegania silnie spłaszczonych glin woda gruntowa stabilizuje się na głębokości 2-10 m ppt. przy wahaniami rocznych do 3 m. Na większych głębokościach, gdzie wodonośne warstwy piasków występują rzadziej zwierciadło wody może znajdować się na zmiennej głębokości 5-

20 m ppt., a ich wahania roczne nie powinny przekraczać 3 m. Poziomy występujące głębiej posiadają wahania w granicach 1 m.

Dla celów gospodarczych wykorzystywany jest poziom wodonośny występujący w obrębie wysoczyzny. Miąższość tej warstwy wynosi ok. 20 m, jej strop znajduje się na głębokości od 8-12 m ppt, a spąg na głębokości 30-32 m ppt. Zwierciadło wody stabilizuje się na głębokości 2 m ppt. (93,7 m npm).

Wody trzeciorzędowe występują w osadach miocenu składających się z piasków kwarcowych z licznymi wkładkami węgla brunatnego i ilów. Zwierciadło wody występuje na głębokościach 3,5-20 m ppt., co świadczy o dużym ciśnieniu hydrostatycznym. Miąższość warstwy wodonośnej waha się od 27 do 85 m. Pod względem składu mineralnego jest to woda słabo zmineralizowana z dużą zawartością związków żelaza.

1.6 Warunki klimatyczne.

Według najnowszego podziału klimatycznego gmina należy do Regionu Środkowo-Wielkopolskiego. Średnia temperatura za okres 1951-1970 wynosi 7,6 °C. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń (średnia miesięczna temp.-2,7 °C), a najcieplejszym lipiec (17,1 °C). Średnie roczne sumy opadów nieznacznie przekraczają wartość 500 mm i należą do jednych z najniższych w kraju. Związane jest to z położeniem gminy w cieniu opadowym moren pomorskich oraz w mniejszym stopniu z bardzo małym zalesieniem. Najwięcej opadów przypada na lipiec, a najmniej w marcu. W rozkładzie rocznym wiatry wieją najczęściej z kierunków zachodnich (>35 %). W podziale rolniczo-klimatycznym Gumińskiego gmina Wapno zaliczana jest do VIII dzielnicy. Średnio w ciągu roku obserwuje się tu 30-50 dni mroźnych i 100-110 dni z przymrozkami. Czas trwania pokrywy śnieżnej wynosi 38-60 dni. Okres wegetacyjny trwa tutaj 200-220 dni. W obrębie gminy zmiany mikroklimatu zachodzą w kierunku południkowym. W części północnej zwiększa się ilość opadów, a skróceniu ulega okres wegetacyjny.

Średnie miesięczne temperatury powietrza oraz opady atmosferyczne.

Miesiące	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
Golańcz t [°C]	-1,3	-3,4	1,2	6,6	12,0	16,2	17,4	16,4	12,9	8,5	3,5	-0,5	7,4
p [mm]	28	26	25	37	42	51	96	36	41	31	30	42	485
Kobylec t [°C] p	30	29 -	28	35	50	60	80	61	46	36	39	35 -	529
[mm]	-2,4	1,6	1,8	7,1	12,4	16,3	17,8	16,9	13,2	8,4	3,4	0,7	7,7

Konfiguracja terenu ma wpływ na mikro i topoklimat w gminie. W obrębie obniżen powietrze jest wilgotniejsze i chłodniejsze, co powoduje częstsze występowanie mgieł w tych rejonach.

Na obszarach o dużych deniwelacjach istnieje możliwość występowania inwersji termicznych podczas mroźnych i bezchmurnych nocy. Zbocza stoków o ekspozycji południowej są lepiej 21 nasłoneczniane. W miejscach tych zmniejsza się ilość dni z pokrywą śnieżną, a wydłuża okres wegetacyjny. Równoleżnikowe ukierunkowanie głównych obniżień, wyraźnie wyeksponowanie wzniesień moren czołowych, przy jednoczesnej dominacji wiatrów zachodnich, wpływa korzystnie na przewietrzanie tych terenów.

1.7 Gleby.

Na terenie gminy dominują gleby strefowe wykształcone pod wpływem warunków klimatycznych charakterystycznych dla tego obszaru. O ich typologicznym zróżnicowaniu decyduje skała macierzysta, którą są osady wodnolodowcowe i lodowcowe. Największą powierzchnię zajmują gleby brunatnoziemne, a wśród nich gleby brunatne. Na płaskim podłożu zbudowanym z piasków gliniastych i glin o różnym stopniu spiaszczenia występują gleby *brunatne właściwe*. Pod względem przydatności rolniczej zaliczane są najczęściej do II i III klasy bonitacji i kompleksu dobrego pszennego. Ich największe powierzchnie występują w centralnej i wschodniej części gminy, w rejonie miejscowości: Padolin, Aleksandrowo, Srebrna Góra, ciągną się szerokim pasem od Wapna w kierunku miejscowości Rusiec oraz na północ od Graboszewa. Na stokach o wyraźnym nachyleniu terenu wykształciły się gleby *brunatne wylugowane* oraz *gleby płowe*, występujące na podobnym podłożu charakteryzujące się jednak większym spiaszczeniem przypowierzchniowych poziomów. Grunty te należą do III i IV klasy bonitacji oraz kompleksu żyniego dobrego i bardzo dobrego. Występują one na terenie całej gminy. Ich największe powierzchnie istnieją w rejonie miejscowości: Stołężyn, Rusiec, Srebrna Góra, Wapno. Gleby bielicoziemne powstające z utworów piaszczystych zajmują bardzo mały obszar. Wśród nich jedynie *gleby rdzawe*, wykorzystywane są rolniczo. Należą one do IV, V i VI klasy bonitacji, którym odpowiada kompleks żyni słaby i żynio-lubinowy. Występują one w obrębie pagórków czołowo-morenowych zbudowanych z piasków luźnych, słabogliniastych i żwirów oraz na powierzchniach sandrowych o podobnej budowie. Ich największe powierzchnie użytkowane rolniczo znajdują się w miejscowości Komasin oraz w okolicach Graboszewa i na północ od Stołężyna. Gleby bielicoziemne występują również w obrębie kompleksów leśnych na zachód od miejscowości Stołężyn i na południowy wschód od Graboszewa. Tam też mogą występować lokalnie gleby *bielicowe*, oraz okresowo podtapiane gleby *opadowo-glejowe*.

W obrębie obniżień z płytko zalegającą wodą gruntową oraz w bezodpływowych zagłębieniach, gdzie okresowo stagnują wody opadowe powstały gleby śródstrefowe. Najważniejsze z nich to

czarne ziemie właściwe i zdegradowane, które zostały wykształcone na podłożu zbudowanym z utworów trudno przepuszczalnych, bogatych w składniki mineralne (gliny, iły). W kilku miejscach stwierdzono obecność tych gleb w obrębie wysoczyzny: na zachód od miejscowości Podolin, na południe od wsi Rusiec i w rejonie Srebrnej Góry. Duża miąższością poziomu próchnicznego, duża wilgotność gruntu w tych miejscach sprawiają, że są to gleby bardzo korzystne dla rolniczego użytkowania. Najczęściej zaliczane są do II klasy bonitacji oraz kompleksu pszennego dobrego. Pozostała część znajduje się w strefie krawędziowej stoków. Ze względu na niekorzystną konfigurację oraz nadmierne uwilgotnienie zaliczane są do użytków zielonych III i IV klasy bonitacji. Gleby *torfowe* i *mulowo-torfowe*. Swoim zasięgiem obejmują one dno rynny lodowcowej znajdującej się w centralnej części gminy, sąsiedztwo nieużytków wodnych oraz tereny podmokłe koło Srebrnej Góry i Stołężyna. W ich sąsiedztwie spotykane są gleby pobagienne - *murszowe*, które powstały w wyniku obniżania się poziomu wód gruntowych. Część z nich została nieodwracalnie zmieniona tracąc zdolność do retencji wody. Gleby te zaliczane są do V i VI klasy bonitacji użytków zielonych.

1.8 Szata roślinna.

1.8.1 Lasy.

Lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 346 ha, co stanowi 7,8 % powierzchni gminy. Jest to jeden z najniższych wskaźników lesistości w województwie (średnia województwa - 41,9%). Na terenie gminy istnieją dwa większe kompleksy leśne: jeden w części zachodniej (rejon miejscowości Stołężyn), drugi na wschodzie (na wschód od miejscowości Graboszewo i Srebrnej Góry). Pierwszy z nich należy do Nadleśnictwa Durowo. Kompleks ten składa się z lasu świeżego i wilgotnego (w których dominuje dąb, grab, jesion) oraz olsu jesionowego. Drugi kompleks należy do Nadleśnictwa Szubin. Dominuje tu drzewostan sosnowy z udziałem, dębu, brzozy i leszczyny, które tworzą siedliska boru wilgotnego. Małe powierzchnie leśne na południe od miejscowości Komasin są własnością prywatną.

Struktura własności lasów jest następująca:

- 311 ha - Lasy Państwowe,
- 17 ha - własność prywatna,
- 5 ha - rolnicze spółdzielnie produkcyjne,
- 3 ha - Agencja Rolna Skarbu Państwa,
- 1 ha - własność komunalna.

1.8.2 Łąki.

Łąki i pastwiska trwale zajmują łącznie obszar 443 ha (w tym 383 ha łąk), co stanowi 8,6 % powierzchni całej gminy. Siedliska te występują na terenach podmokłych (na wschód od Srebrnej Góry), w obrębie den rynien polodowcowych, w dolinie należącej do zlewni Kcyninki oraz na południowy wschód od Stołężyna.

1.8.3 Zieleń urządzana.

Na terenie gminy istnieją cztery parki: w Stołężynie, Aleksandrowie, Wapnie i Srebrnej Górze. Jedynie park w Srebrnej Górze utrzymany jest w dobrym stanie. Pozostałe są bardzo zaniedbane i wymagają odnowienia. Parki te powinny być uporządkowane, chronione przed zniszczeniem i zagospodarowane w taki sposób aby mogły służyć mieszkańcom tych wsi jako miejsca wypoczynku.

Wzdłuż głównych dróg w gminie ciągną się szpalery jesionów, które ze względów krajobrazowych i przyrodniczych powinny zostać zachowane. Korzystne byłyby również nowe nasadzenia uzupełniające istniejące już ciągi drzew oraz całkiem nowe przy drogach śródpolnych.

III. STAN ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

1. Uwarunkowania w produkcji rolnej.

1.1. Użytkowanie gruntów.

Gmina Wapno wg regionalizacji glebowo-rolniczej należy do rejonu Damasławka.

Użytkowanie gruntów w gminie Wapno przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Gmina Wapno		Województwo polskie
	ha	%	
Powierzchnia ogólna	4419	100,00	100,00
Użytki rolne	3670	83,05	48,81
grunty orne	3194	72,27	38,10
sady	33	0,74	0,46
łąki	383	8,66	7,25
pastwiska	60	1,36	3,00
Grunty pod lasami	359	8,12	41,86
lasy i grunty leśne	346	7,82	41,41
grunty zadrz. i zakrz.	13	0,29	0,46
Grunty pod wodami	32	0,73	2,38
wody stojące	-	-	0,89
wody płynące	-	-	0,99
Rowy	32	0,73	0,50
Użytki kopalne	1	0,02	0,05
Tereny komunikacyjne	140	3,17	2,49
drogi	115	2,60	2,16
kolejowe i inne	25	0,56	0,33
Tereny osiedlowe	87	1,97	1,83
Zabudowane	86	1,94	1,59
Niezabudowane	-	-	0,09
Zieleni	1	0,02	0,15
Tereny różne		0,07	0,75
Nieużytki	111	2,51	1,71
Powierzchnia wyrównawcza	16	0,36	0,11

Źródło: dane geodezyjne na dzień 01.01.1998 r.

Gmina Wapno posiada znacznie wyższy, od wojewódzkiego wskaźnik powierzchni użytków rolnych. Wyższy jest obszar gruntów ornych, sadów oraz łąk trwałych. Grunty pod lasami i wodami, zajmują niewielką powierzchnię. W dużej powierzchni nieużytków, dominują nieużytki wodne.

Zdecydowanie mała jest powierzchnia lasów i pod tym względem gmina zajmuje przedostatnie miejsce, na tle 43 gmin województwa pilskiego. Mało jest również gruntów pod wodami.

W okresie od 1981 do 1998 roku struktura użytkowania gruntów w gminie Wapno zmieniła się bardzo nieznacznie. Powierzchnia użytków rolnych zmniejszyła się o 13 ha, co stanowi 0,29 % powierzchni ogólnej. Obszar gruntów ornych wraz z sadami zmalał o 25 ha (0,56 %). Wzrosła natomiast powierzchnia użytków zielonych o 12 ha, tj. 0,27 % oraz grunty pod nieużytkami, o 22 ha (0,49 %).

1.2 Klasyfikacja użytków rolnych.

Klasyfikacja użytków rolnych w gminie Wapno, wg kompleksów glebowych - procentowo.

Kompleksy	Gmina Wapno	Województwo pilskie
	Grunty orne	
1	0,0	0,2
2	17,6	7,8
5	4,6	1,4
4	47,0	24,9
5	14,7	22,2
6	7,5	22,4
7	1,3	14,3
8	4,8	2,4
9	2,5	4,3
Grunty orne przeznaczone na użytki zielone	0,0	0,1
Kompleksy	Trwałe użytki zielone	
Iz	0,0	0,0
2z	70,6	60,2
3z	29,4	39,8
Grunty rolne rolniczo nieprzydatne		
% ogólnej powierzchni gminy •	0,0	0,5

Źródło: dane IUNG Puławy 1990 r.

Klasyfikacja użytków rolnych wg kompleksów glebowych wykazuje duży udział gruntów kompleksu żytniego bardzo dobrego.

Na gruntach tego kompleksu w pełni uzasadniona, pod względem przyrodniczym i ekonomicznym, jest uprawa: żyta, jęczmienia, kukurydzy, ziemniaków, buraków cukrowych i pastewnych, rzepaku oraz lnu, konopi, chmielu, grochu, bobiku, lucerny, koniczyny czerwonej i słonecznika pastewnego. Następną pozycję zajmują gleby kompleksu pszennego dobrego. Powierzchnia ich jest wyższa o 9,8 %, od poziomu wojewódzkiego. Gleby kompleksu pszennego dobrego predysponowane są do uprawy roślin odmian intensywnych. W szczególności są to: pszenica, jęczmień jary, buraki cukrowe, rzepak ozimy, chmiel, groch siewny, bobik, lucerna i koniczyna czerwona. Dużą powierzchnię zajmują również gleby kompleksu żytniego dobrego. Grunty te nadają się do uprawy nieco mniej wymagających roślin niż na kompleksie żytnim bardzo dobrym. Uzasadniona na nich jest uprawa takich roślin jak: żyto, gryka, ziemniaki, marchew pastewna, peluszką, wyka kosmata, łubin żółty na ziarno i seradela. Grunty najlepszych kompleksów glebowych (1-5), w gminie Wapno, stanowią 69,2 % gruntów ornych. Natomiast grunty kompleksów słabych (od 6-9) stanowią tylko 16,1 % gruntów ornych gminy. Trwałe użytki zielone średnich kompleksów glebowych (2z) zajmują zdecydowanie wyższą powierzchnię niż w województwie i są to głównie łąki trwałe. Grunty rolne rolniczo nieprzydatne, w gminie Wapno, nie występują.

Klasyfikacja użytków rolnych w gm. Wapno, wg klas bonitacyjnych.

Klasy gruntów	Gmina Wapno			Wapno	Woj. polskie
	grunty orne i sady	użytki zielone	użytki rolne	użytki rolne	
	Ha			%	
II	5	-	3	0,08	0,20
III	1298	8	1306	35,67	3,38
IV	1657	231	1888	51,57	46,56
V	229	151	380	10,38	25,75
VI	42	41	83	2,27	12,77
VIz	-	1	1	0,03	1,34
RAZEM	3229	432	3661	100,00	100,00

Źródło: dane IUNG Puławy 1990r.

Zestawienie klas bonitacyjnych, w gminie wskazuje na duży udział gruntów klasy IV. Dużą powierzchnię użytków rolnych stanowią również grunty klasy III, których obszar zajmuje 35 % powierzchni użytków rolnych. Grunty najlepszej i średniej wartości klas bonitacyjnych (III - IV)

wynoszą 87 % użytków rolnych. Użytki rolne, o najwyższych wartościach produkcyjnych, ciągną się w gminie szerokim pasem od sołectwa Rusiec poprzez Wapno do Podolina i Srebrnej Góry. Obszary gruntów najsłabszych klas bonitacyjnych (VI i VIz) są niewielkie i wynoszą 2,28% powierzchni użytków rolnych. Tereny te ze względu na mały potencjał produkcyjny należałoby zalesić. Korzystnie wpłynęłoby to na równowagę przyrodniczą, poprawiając naturalne warunki sprzyjające zwiększeniu produktywności ziem wykorzystywanych rolniczo.

Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Jednostka administracyjna	Wskaźnik bonitacji.				Ogólny wskaźnik jakości rolniczej.
	Jakości i przydatności rolniczej gleb	Agroklimat	Rzeźba terenu	Warunki wodne	
Gmina Wapno	59,5	9,4	4,2	3,5	76,6
Woj. pilskie	44,9	10,0	4,3	2,6	61,8
Polska	49,5	9,9	3,9	3,3	66,6

Źródło: dane IUNG Puławy 1990 r.

Gmina Wapno ma najwyższy wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej w województwie pilskim. Bonitacja jakości i przydatności rolniczej gleb oraz rzeźby terenu są bardzo korzystne dla gospodarki rolnej. Warunki wodne są w gminie rolniczo korzystne. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, dla gminy Wapno, jest znacznie wyższy od poziomu województwa pilskiego i kraju. Wskazuje to na szczególne predyspozycje gminy do prowadzenia intensywnej produkcji rolnej.

1.3 Struktura władania.

Struktura użytkowania ziemią, w ostatnich latach uległa znacznym zmianom. Największy udział, w strukturze użytkowania ziemią, mają indywidualne gospodarstwa rolne. Od 1990 r. ich obszar wzrósł o 3,01 %. Następną pozycję zajmują Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne, których powierzchnia zmniejszyła się w stosunku do roku 1990. Lasy Państwowe w strukturze użytkowania ziemią gospodarują tylko na niewielkim obszarze, którego powierzchnia, w ostatnich latach nie zmieniła się. Tereny Lasów Państwowych w gminie są bardzo małe. Niewielką powierzchnią ziemi gospodarują także Kółka Rolnicze i Fundusz Ziemi.

Struktura władania ziemią.

Właściciel	1990 r.		1998 r.				
	Wapno	Woj. pilskie	Powierzchnia ogólna w gminie Wapno			Wapno	Woj. pilskie
			grunty orne i sady	użytki zielone	Razem		
	%		ha			%	
PGR	6,72	36,32	-	-	-	-	4,97
RSP	19,28	6,18	556	75	667	15,09	2,27
Kółka rolnicze	0,04	0,42	-	-	2	0,04	0,08
Ind. Gosp. Rolne.	57,97	47,75	2275	297	2695	60,98	30,25
Fundusz Ziemi	0,65	3,84	14	3	27	0,61	9,46
AWRSP	-	-	14		27	0,61	9,42
Lasy Państwowe	7,53	2,48	6	6	333	7,53	42,23

Źródło: dane geodezyjne.

Struktura władania użytkami rolnymi.

Właściciel	1990 r.		1998 r.	
	Gm. Wapno.	Woj. pilskie	Gm. Wapno.	Woj. pilskie
	%			
PGR	7,26	36,32		8,72
RSP	22,17	6,18	17,19	4,25
Kółka Rolnicze	-	0,42	-	0,16
Ind. Gosp. Rolne.	66,40	47,75	70,08	56,54
Fundusz ziemi	0,38	3,84	0,46	16,24
AWRSP	-	-	0,46	16,22
Lasy Państwowe	0,46	2,48	0,32	2,75

Źródło: dane geodezyjne.

W strukturze władania użytkami rolnymi zdecydowaną przewagę posiadają indywidualne gospodarstwa rolne. Następną pozycję zajmują Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne. Pozostałe jednostki zajmują niewielką powierzchnię. Od 1990-1998 roku największe zmiany, w strukturze użytkowania gruntami rolnymi, nastąpiły w Państwowych Gospodarstwach Rolnych, Rolniczych Spółdzielniach Produkcyjnych oraz indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Indywidualne gospodarstwa rolne.

Gospodarstwa indywidualne zajmują ok. 50 % powierzchni gminy, a w strukturze użytkowania ziemi wykorzystanej rolniczo, gospodarują na ok. 60 % użytków rolnych. Wskaźniki gminne znacznie przewyższają wskaźniki wojewódzkie, i są bardziej zbliżone do krajowych, zwłaszcza w użytkowaniu powierzchni ogólnej. Powiększenie powierzchni gospodarstw rolnych odbywa się jedynie kosztem pobliskich gospodarstw, które w obecnej sytuacji gospodarczej nie potrafią sobie poradzić. Zapotrzebowanie na ziemię, wśród rolników indywidualnych, jest duże i występuje tzw. „głód ziemi”.

Użytkowanie rolnicze w gminie Wapno.

Wieś	Gospodarstwa rolne				Liczba gospodarstw
	pow. ogółem	użytki rolne	grunty orne i sady	użytki zielone	
Stołęczyn	354,88	331,77	299,17	32,60	41
Podolin	423,75	423,75	377,24	46,51	27
Komasin	237,11	237,11	215,97	21,14	17
Wapno	325,15	314,26	291,29	22,97	92
Rusiec	397,92	382,03	348,54	33,49	38
Aleksandrowo, Graboszewo	168,18	159,07	140,58	18,49	16
Srebrna Góra	384,91	370,48	294,26	76,22	45
OGÓŁEM	2343,14	2218,47	1968,71	249,76	276

Źródło: dane UG Wapno.

Gmina Wapno charakteryzuje się nieco wyższym wskaźnikiem liczby indywidualnych gospodarstw rolnych o obszarze 1-5 ha oraz. 10-20 ha. Mniejszy jest natomiast współczynnik gospodarstw rolnych o powierzchni od 5-10 ha 20-50 ha. Gospodarstwa 50 ha i większe zajmują w gminie niewielki obszar. Gospodarstwa duże uzyskują lepsze efekty ekonomiczne i charakteryzują się większą stabilnością.

Indywidualne gospodarstwa rolne (wg grup obszarowych, za 1996r).

Wyszczególnienie	Przedział obszarowy w ha.						
	Ogółem	1,0-2,0	2,0-5,0	5,0-10,0	10,0-20,0	20,0-50,0	50,0 i więcej
Wapno	241	77	25	26	93	19	1
Woj. pilskie	19056	3921	3338	2940	5447	2948	462
Przedział obszarowy w %							
Wapno	100,00	31,96	10,37	10,79	38,59	7,88	0,41
Woj. pilskie	100,00	20,58	17,52	15,43	28,58	15,47	2,42

Źródło: dane PSR 1996 r.

Przeprowadzony w 1996 r. Powszechny Spis Rolny wykazał, że w porównaniu do 1988r. liczba indywidualnych gospodarstw rolnych (o powierzchni powyżej 1 ha) uległa zmniejszeniu. Jednocześnie wystąpił wzrost ich powierzchni.

W gminie Wapno jest 241 gospodarstw, których średni obszar wynosi 9,7 ha powierzchni ogólnej i 9,2 ha użytków rolnych. Przeważająca powierzchnia gospodarstw jest nieco większa od średniej krajowej. Świadczy to, o dużym rozdrobnieniu gospodarstw na terenie gminy.

1.4 Kierunki uprawy i chowu zwierząt

W gminie Wapno dominuje wielokierunkowość produkcji rolnej, pomimo zauważalnej specjalizacji w chowie trzody chlewnej i bydła mlecznego.

Powierzchnia zasiewów poszczególnych upraw, w gospodarstwach indywidualnych, (wg spisu powszechnego 1996r.).

Wyszczególnienie	Wapno	Województwo	
	ha	%	
Powierzchnia zasiewów	2041	100,00	100,00
Zboża ogółem	1653	80,99	79,63
Kukurydza	9	0,44	0,68
Strączkowe jadalne na ziarno	2	0,10	0,14
Ziemniaki	124	6,08	7,54
Przemysłowe	161	7,88	3,74
Pastewne	59	2,90	4,20
Pozostałe	. 33	1,61	2,07

Ogólna powierzchnia zasiewów w województwie pilskim od 1985-1996 r. zmniejszyła się o 37078 ha, tj. o 11,78 %. Powierzchnia zasiewów uległa zmniejszeniu, z powodu odłogowania i ugorowania większej części gruntów. Wyłączenia z produkcji dotyczyły przede wszystkim gruntów słabych, niskoplonujących i wymagających wysokich nakładów.

Inaczej przedstawia się sytuacja w gminie Wapno. Powierzchnia zasiewów, w 1985 r. wynosiła 2165 ha, a w 1996 r. 2041 ha. Różnica wynosi 124 ha, co stanowi 3,38 % powierzchni gruntów ornych. W powierzchni zasiewów największy udział mają zboża 80,99 % (w woj. 81,3 %), a zwłaszcza pszenica 24,55 % (woj. 14,3 %) i jęczmień 17,98 % (woj. 18,23 %). Dużą powierzchnię zajmuje również żyto 10,63 % (woj. 26,5 %) i pszenżyto 9,26 % (woj. 8,8 %). Kolejną pozycję zajmują rośliny przemysłowe 7,88 % przy 3,74 % w województwie. Z roślin przemysłowych dominuje w gminie, uprawa buraków cukrowych oraz rzepaku i rzepiku. Uprawy ziemniaków osiągnęły powierzchnię 6,08 % przy wskaźniku wojewódzkim 7,54 %. Taka struktura zasiewów gwarantuje dobry rozwój chowu trzody chlewnej oraz drobiarstwa. Duży udział, w powierzchni zasiewów zbóż odmian intensywnych oraz roślin przemysłowych uwarunkowany jest występowaniem większych obszarów gruntów dobrych klas bonitacyjnych.

Zestawienie zasiewów dla indywidualnych gospodarstw rolnych (dane UG Wapno).

Obręby	Zasiewy ogółem	pszenica	żyto	jęczmień	owies	pszenżyto	mieszanki zbożowe	buraki cukrowe	ziemniaki	pozostałe
Stołęczyn	296,11	65,92	19,91	41,26	0,53	54,09	63,49	27,54	13,04	10,33
Podolin	373,80	116,46	24,10	81,94	6,45	31,85	38,19	41,25	18,37	15,19
Komasin	214,80	22,00	55,87	34,98	2,00	14,35	38,90	16,25	13,30	17,15
Wapno	290,04	86,83	25,01	76,29	11,25	24,30	22,96	3,95	19,20	20,25
Rusiec	340,54	97,77	38,12	43,62	22,00	30,08	45,16	13,80	18,62	31,37
Aleksandrowo, Graboszewo	140,09	41,50	7,75	37,70	2,50	11,40	3,90	17,75	8,51	9,08
Srebrna Góra	292,19	71,81	43,96	56,17	5,50	22,73	34,23	28,25	17,30	12,24
RAZEM	1942,89	502,29	214,72	371,96	50,23	188,68	246,83	148,79	108,34	115,61
Powierzchnia w % do pow. zasiewów.	100,00	25,82	11,05	19,13	2,55	9,71	12,70	7,64	5,56	5,84

Plony roślin uprawnych.

Plony osiągnięte przez gospodarstwa indywidualne, w gminie Wapno za 1997 r. z 1 ha w dt.

Wyszczególnienie	Gmina Wapno	Województwo pilskie
Zboża ogółem z mieszankami	38,9	31,4
pszenica	35,8	35,8
żyto	37,5	25,2
jęczmień	41,0	34,4
owies	40,0	31,6
pszenżyto	35,0	32,0
Ziemniaki	200,0	196,0
Buraki cukrowe	360,0	378,0
Rzepak	20,0	20,0

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Pile.

Najwyższy w województwie wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej, który posiada gmina Wapno, ma swoje odzwierciedlenie w osiąganych plonach. Gmina przewyższa wskaźniki wojewódzkie prawie we wszystkich uprawach.

Obsada zwierząt.

Równie ważnym kierunkiem gospodarki żywnościowej w gminie Wapno jest chów zwierząt. Najlepiej obrazuje to obsada zwierząt na 100 ha użytków rolnych.

Wyszczególnienie	Gmina Wapno	Województwo pilskie
Bydło	34,5	31,0
W tym krowy	14,2	12,1
Trzoda chlewna	293,1	175,3
W tym lochy	28,9	19,7

Źródło: dane UG Wapno i US Piła, za 1997 r.

Gmina Wapno zdecydowanie przewyższa wskaźniki wojewódzkie w obsadzie, trzody chlewnej i bydła. Od poprzedniego pełnego spisu rolnego, w 1986 r., obsada trzody chlewnej gwałtownie wzrosła, co świadczy o specjalizacji gospodarstw w tym kierunku. Jest to zjawisko występujące w całym województwie. Dość wysoka obsada bydła, a w tym krów, wskazuje na ukierunkowanie niektórych gospodarstw w produkcji mleka. Ogólnie obsada bydła, od 1986r gwałtownie zmalała, jednak w ostatnich paru latach zauważa się wyhamowanie tego

procesu. Pogłowie pozostałych zwierząt gospodarczych występuje w niewielkich ilościach.

1.5. Obsługa rolnictwa i zakłady rolne.

1) Punkty skupu:

Wytwórnia i Sprzedaż Pasz Treściwych - Podolin- skup zbóż paszowych Gospodarstwo Rolne - Podolin- żywiec wieprzowy i wołowy OSM w Wągrowcu Punkt Skupu - Srebrna Góra- skup mleka PHUP „, KADEX „ - Dziewierzewo, Filia Rusiec - skup zboża Punkt skupu żywca - Rusiec - skup żywca wieprzowego i wołowego.

2) Zakłady rolne i obsługi rolnictwo:

Spółdzielnia Kółek Rolniczych - Srebrna Góra, usługi transportowe, chemizacyjne i rolnicze.

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna - Stołęczyn, produkcja roślinno-zwierzęca oraz usługi transportowe.

Naprawa Maszyn i Urządzeń Rolniczych - zakład prywatny, naprawy maszyn i urządzeń rolniczych.

Mechanika Maszyn i Urządzeń Rolniczych - Wapno, zakład prywatny, regeneracja pomp, wtryskowych i wtryskiwaczy.

Warsztat Mechaniczno-Slusarsko-Spawalnictwo - Wapno, zakład prywatny.

3) Zakład rolny po PGR-owski:

Przedsiębiorstwo Rolne „ WAR-POL „w Wapnie, spółka z o.o.- produkcja roślinna i zwierzęca.

Obsługa rolnictwa w zakresie skupu płodów rolnych, w obecnej chwili jest niewystarczająca. Naprawy sprzętu mechanicznego rolnicy w większości wykonują we własnym zakresie, z powodu wysokich cen tych usług.

1.6. Cele produkcji rolnej.

Podstawową funkcją gminy powinno pozostać rolnictwo, ze względu na wysoki wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Gmina posiada bardzo wysoki wskaźnik jakości i przydatności rolniczej gleb, które należy chronić przed zmianą sposobu ich użytkowania. Gleby o wysokiej klasie bonitacyjnej występują szczególnie, w rejonie miejscowości: Rusiec, Wapno, Aleksandrowo, Podolin, Srebrna Góra oraz częściowo Graboszewo. Grunty o najwyższych w gminie klasach bonitacyjnych (II i III) należy wyłączyć z zabudowy.

Grunty organiczne i położone na nich trwałe użytki zielone powinny być również

chronione przed zmianą ich użytkowania oraz wyłączeniem z produkcji rolnej.

Należy dążyć do poprawy warunków wodnych, poprzez regulację odpływu wód powierzchniowych oraz właściwą gospodarkę eksploatacyjną urządzeń melioracyjnych.

Duży udział, w trwałych użytkach zielonych, kompleksu średniego (2z) umożliwia uzyskanie wyższych plonów w produkcji roślinnej, zwłaszcza zwiększenie masy pasz zielonych. Zabezpieczy to potrzeby żywieniowe bydła mlecznego i umożliwi zwiększenie ich obsady. Na pozostałych użytkach rolnych, zabudowa może nastąpić tylko na cele związane z urządzeniami służącymi wyłącznie produkcji rolnej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu.

W dużej ilości gospodarstw małoobszarowych występują wysokie koszty produkcji rolnej, które wywołują brak środków finansowych na modernizację oraz wdrożenie nowych technologii produkcji rolnej w tych gospodarstwach. Powoduje to ograniczenia w produkcji rolnej.

Pomimo bardzo dobrej bazy produkcyjnej, występuje brak integracji czy w ogóle przetwórstwa, co hamująco wpływa na wzrost produkcji rolnej.

Mało przydatne grunty w produkcji rolnej należy zalesić. Będzie to miało korzystny wpływ na całą agrocenozę. Szczególnie powinno się zalesić grunty w rejonie wsi Komasin.

W celu wyrównania szans z rolnictwem europejskim, konieczna jest modernizacja gospodarstw poprzez poprawę struktury agrarnej, ukierunkowania produkcji, dalszego zwiększenia ich areалу, tak aby dominowały specjalistyczne gospodarstwa wysokotowarowe. Wpłynie to na poprawę efektywności i jakości produkcji rolnej oraz proces dostosowawczy do warunków gospodarczych Unii Europejskiej.

1.7 Ochrona gruntów rolnych.

Ochronie prawnej, zgodnie z ustawą podlegają:

- użytki rolne III klasy bonitacyjnej o powierzchni większej niż 0,5 ha,
- użytki rolne IV klasy bonitacyjnej o powierzchni powyżej 1 ha,
- użytki rolne klasy V i VI wytworzonej z gleb pochodzenia organicznego oraz zagłębienia bezodpływowe.

Zmiana sposobu użytkowania tych gruntów wymaga stosownej zgody. W polityce przestrzennej należy wykluczyć zmianę sposobu użytkowania dla gruntów objętych ochroną prawną.

2. Kierunki rozwoju produkcji rolnej.

Konieczna jest restrukturyzacja gospodarstw w kierunku gospodarstw towarowych, wysoko specjalistycznych, na obszarze uprawowej rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Na pozostałych obszarach, produkcję rolną należy połączyć z działalnością komplementarną. Wielofunkcyjny rozwój wsi, w sposób alternatywny lub komplementarny, daje możliwość dodatkowego uzyskania dochodów przez gospodarstwa rolne.

Należy dążyć do utworzenia ściślejszych powiązań pomiędzy producentami rolnymi, a przedsiębiorstwami przemysłu rolno-spożywczego oraz handlem hurtowym. Niedostateczna współpraca pomiędzy rolnikami a przetwórstwem, wpływa niekorzystnie na specjalizację i stabilizację produkcji rolnej, powoduje również ciągłą zmianę kierunków produkcji przez część gospodarstw.

Bardzo dobra rolnicza baza produkcyjna gminy wraz z sektorem rolno-spożywczym powinna wykorzystać szansę aktywnego zaangażowania się w realizację prozdrowotnej polityki żywnościowej. Należy zwiększyć produkcję rolną, o najwyższych szansach rozwoju, w zakresie :

- zwiększenie produkcji drobiu,
- wzrostu wydajności i przetwórstwa mleka,
- uprawy zbóż i ziemniaków,
- zwiększenia upraw warzyw i owoców.

Należy dążyć do obniżenia kosztów produkcji rolnej poprzez zwiększenie koncentracji, specjalizacji i skali produkcji. Wzrost dochodów w rolnictwie pozwoli na przyspieszenie inwestycji, modernizacji gospodarstw i produkcji oraz rozwój infrastruktury technicznej na wsi. Właściwym kierunkiem będzie utrzymanie dominacji uprawy zbóż w zasiewach, z preferencją w strukturze zasiewów intensywnych odmian pszenicy i jęczmienia.

Powinien nastąpić wzrost upraw rzepaku, zwłaszcza w gospodarstwach większych obszarowo, położonych w rejonach dotychczasowej jego uprawy, o ile zagwarantowany zostanie jego odbiór przez przemysł olejarski.

Należy dążyć do zahamowania tendencji spadkowej upraw ziemniaków, jednak w oparciu o wcześniej uzgodnione umowy kontraktacyjne i handlowe.

Istnieją również warunki do wzrostu powierzchni plantacji buraka cukrowego, przy jego ewentualnej kontraktacji przez cukrownie.

W produkcji zwierzęcej wskazane jest ukierunkowanie chowu bydła na bydło mleczne i mięsne. Konieczna jest koncentracja produkcji mleka, zwiększenie wydajności jednostkowej przy zwiększeniu wielkości stad (> 20 szt. krów), wyposażeniu obór

w aparaturę do chłodzenia mleka oraz poprawa jego jakości.

Kierunki rozwoju produkcji rolnej nie wymagają zmian w gospodarce przestrzennej gminy. Aktywizacja gospodarstw rolnych i ich modernizacja winna być prowadzona w zwartych przestrzennie kompleksach zabudowy.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna.

Gmina Wapno prawie w całości jest obszarem rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Wyodrębnia się w niej, dwa najlepsze tereny intensywnej produkcji rolnej:

- 1) największym i najlepszym obszarem, o zdecydowanych priorytetach do intensywnej produkcji rolnej jest wschodnia część gminy. Obejmuje ona rejon wsi : Rusiec, Wapno, Graboszewo, Aleksandrowo, Podolin, Srebrna Góra i część Komasińska.
- 2) następny obszar intensywnej produkcji rolnej, lecz o nieco słabszych glebach, obejmuje rejon wsi Stołęczyn.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna obejmuje wszystkie grunty rolne, z wyłączeniem zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę. W rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy wyodrębnia się :

- a) tereny wód otwartych i ekosystemy łąk tworzący obszar na którym obowiązują priorytety ochrony środowiska, szczególnie w zakresie zanieczyszczenia wód powierzchniowych oraz ograniczenia stosowania chemizacji, wyłączone z zabudowy,
- b) użytki rolne II i III klasy bonitacyjnej, wyłączone z zabudowy,
- c) pozostałe użytki rolne, których zabudowa może nastąpić tylko na cele związane z urządzeniami służącymi wyłącznie produkcji rolnej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu.

3.3 Polityka rolna.

Wszechstronnie przemyślana polityka rozwoju terenów wiejskich, przebudowa struktury rolnej i własnościowej oraz przestrzennego zagospodarowania wsi jest niezbędne dla wyrównania poziomu wsi polskiej w stosunku do standardów europejskich. Konieczna jest kompleksowa strategia integracji naszego rolnictwa z unijnym, co stanowi zagadnienie ogólnokrajowe. Na razie widoczny jest brak polityki rolnej regionalnej oraz jasno sprecyzowanych strategicznych celów rozwoju rolnictwa.

Zmiany ustrojowe państwa wywołują określone zmiany w gospodarce przestrzennej. Dla obszaru województwa wielkopolskiego będzie sporządzona strategia rozwoju, w której zagadnienia rozwoju rolnictwa znajdą odpowiednie umocnienie regionalne. Pozwoli to na prawidłowe kształtowanie organizacji produkcji rolnej, rozmieszczenie przetwórstwa rolno-

spożywczego i rynków zbytu.

Niezbędne jest zapewnienie funduszy aktywizacji zawodowej dla odchodzących z rolnictwa, ale pozostających na wsi. Fundusze te są konieczne do likwidacji bezrobocia na wsi i pozwolą na racjonalne wykorzystanie części nadwyżki siły roboczej.

Rolnictwo powinno być ściśle powiązane z całością gospodarki narodowej, a w zakresie finansowania winno mieć zapewnione priorytety.

IV. ŚRODOWISKO KULTUROWE

1. Rys historyczny.

Gmina Wapno położona jest w historycznym regionie zwanym Pałuki. Pałuki położone między górnym i środkowym biegiem rzeki Wełny a rzeką Notecią, stanowią odrębny historycznie i etnograficznie region Wielkopolski. Nazwa własna Pałuki pojawia się w źródłach historycznych stosunkowo późno. Pierwsza wzmianka występuje w dokumencie z 1335r., w postaci zapisu „terra Palukacensi”, później pojawia się nazwa „Palucensi” i „Paluky”. W kontekście rozważań językoznawców „Pałuki” oznaczały krainę nizinną, lekko pofałdowaną, poprzecinaną rozlewiskami rzek i strumieni, z licznymi jeziorami. W XV w. kronikarz Jan Długosz opisując bieg rzeki Wełny stwierdza, że oddziela ona Pałuki od Wielkopolski - i mimo, że region Pałuki stanowi północno-wschodnią część Wielkopolski, informacja ta potwierdza jego zdecydowaną odrębność. Pierwsze ślady pobytu człowieka na terenie gminy Wapno, podobnie jak na obszarach przyległych, pochodzą z epoki neolitu (młodszej epoki kamiennej - 4200-1700r. p.n.e.). Osadnictwo to miało jednak charakter peryferyjny. Przypuszczać również można, że w podobny sposób kształtowało się osadnictwo związane z kulturą łużycką (1200-400 r. p.n.e.) oraz z kulturą przeworska datowaną na okres wpływów rzymskich. Również w czasach wczesnego średniowiecza obszar obecnej gminy Wapno był prawie nie zasiedlony. Grób kurhanowy z Wapna datowany na VI w., z pochówkiem ciała palnym z licznymi ozdobami ze złota, jest jedynym śladem eksploatacji tego terenu z najwcześniejszej fazy średniowiecza. Ozdoby są pochodzenia skandynawskiego, ale charakter pochówku jest słowiański. Początki bardziej stabilnego osadnictwa wiążą się z XII-XIII w. Aczkolwiek na podstawie dotychczasowych badań archeologicznych wydaje się, że teren gminy Wapno również we wczesnym i późniejszym średniowieczu znajdował się na uboczu ważnych szlaków handlowych, poza główną strefą zainteresowań większych grup osadniczych.

Początki wsi Wapno sięgają XIII w. W 1299 r. w zapiskach historycznych odnotowany został komes Adam z Wapna, występujący w orszaku Władysława Łokietka. W 1349r. występuje drugi Adam z Wapna - podkomorzy kaliski, któremu biskup kujawski Maciej Pałuka z Gołańczy oddał w dzierżawę wieś Trzemętowo.

Średniowieczną metrykę posiadają również inne wsie z terenu gminy Wapno. W zapiskach historycznych z XIV w. wymieniane są: Podolin (1335 r.), Graboszewo (1364 r.) Stołęzyn (1384r.) i Srebrna Góra (1386r.). W XV w. Srebrna Góra, należąca do rodziny Górków posiadała prawa miejskie, lokacja jednak nie powiodła się i w późniejszym czasie miejscowość ta występuje jako wieś. Administracyjnie tereny obecnej gminy Wapno wchodziły w skład powiatu kcyńskiego województwa kaliskiego.

Początkowo Wapno wraz ze Stołęzynem tworzyły jedną posiadłość ziemską, leżącą w dobrach arcybiskupstwa gnieźnieńskiego. Rozgraniczenie majątku nastąpiło dopiero w 1579r. W tym czasie wieś Wapno było niewielką osadą liczącą 15 budynków mieszkalnych. Pod koniec XVIII w. dobra wapińskie: Wapno, Graboszewo, Stołęzyn oraz Srebrna Góra wraz z folwarkiem Aleksandrowo należały do Józefa Radziwińskiego z Dziewierzewa, ostatniego wojewody gnieźnieńskiego. Stan ten nie uległ zmianie również po przyłączeniu tego regionu w 1793r. do Prus. W 1 poł. XIX w. posiadłość przeszła w ręce rodziny Wilkowskich i Moszczeńskich. Później właściciele zmieniali się dość często.

Nazwa wsi Wapno wywodzi się od zalegającego na tym terenie pod powierzchnią ziemi gipsu, zwanego niegdyś wapnem. W 1828r. ówczesny właściciel Wapna Florian Wilkoński rozpoczął wydobywanie gipsu na większą skalę. W następnych latach eksploatacja złóż gipsu systematycznie się zwiększała. W 1871r. na głębokości 160 m odkryte zostały pokłady soli kamiennej, a w 1910r. rozpoczęła pracę nowo zbudowana kopalnia soli. Działania te wraz z wybudowaniem w ~~1868r.~~ linii kolejowej Gniezno-Nakło, przyczyniły się zasadniczo do rozwoju Wapna, które do tego czasu pozostawało niewielką osadą folwarczną. Skalę rozwoju w bardzo dobry sposób obrazuje wzrost liczby mieszkańców. W 1885r. Wapno stanowiło ośrodek wiejski liczący 244 mieszkańców, natomiast w 1911r. liczba ludności wzrosła do 1702 osób. Wapno stało się ośrodkiem górniczym.

W 1919r. na mocy postanowień traktatu wersalskiego gmina Wapno została przyłączona do Polski. Fakt ten nie zmienił zasadniczo charakteru własności kopalni soli, folwarków i majątków ziemskich. Wszystkie one pozostawały nadal w prywatnych rękach. W 1921r. właścicielem kopalni w Wapnie zostały Zakłady Solne, będące spółką akcyjną z siedzibą w Warszawie, w 1940r. - Zakłady Chemiczne w Niemczech. Po zakończeniu II wojny światowej na skutek ustawy o reformie rolnej, posiadłości ziemskie wraz z założeniami

dworsko-parkowymi i folwarkami zostały przejęte przez skarb państwa. Również kopalnia soli z należącymi do niej gruntami i budynkami w 1945 r. została upaństwowiona. W latach 70-tych XX w. Kopalnia Soli im. Tadeusza Kościuszki w Wapnie była drugą pod względem wydobywania soli kopalnią w Polsce. Ten pomyślny rozwój został jednak gwałtownie przerwany. W sierpniu 1977r. podziemne wody gruntowe przebiły ochronną warstwę soli i zalały w ciągu kilku godzin całą kopalnię. Rozpuszczenie się części złóż spowodowało zapadliska na powierzchni ziemi i zniszczenie budynków. Najpoważniejszy zawał, który nastąpił dwa miesiące później, zniszczył centrum miejscowości i część zespołu dworca kolejowego. Ludność ewakuowano, część górników podjęła pracę w innych miejscowościach. Obecnie Wapno, liczące połowę ludności sprzed katastrofy pozostaje małym wiejskim ośrodkiem gminnym.

2. Charakterystyka wartości kulturowych gminy Wapno.

Gmina Wapno w stosunku do innych rejonów Wielkopolski posiada niewiele zabytków dawnej architektury. Wsie należące do gminy Wapno nie stanowiły znaczących ośrodków gospodarczych ani politycznych, nie były też głównymi siedzibami możnych rodów szlacheckich. U schyłku XVI w. sieć osadnicza na terenie obecnej gminy Wapno była już wykształcona. Z mapy osadniczej i źródeł historycznych wynika, iż skupiska gęstszego osadnictwa pokrywają się w ogólnych zarysach ze stanem obecnym. W okresie późniejszym miały miejsce stosunkowo nieznaczne przeobrażenia w układzie przestrzennym sieci osadniczej.

Układy przestrzenne wsi ulegały natomiast na przestrzeni wieków znacznym zmianom. Wobec braku źródeł historycznych trudne jest obecnie ich jednoznaczne określenie. Na przykład wieś Srebrna Góra, wzmiankowana w XV w. jako miasto, nie posiada jakichkolwiek śladów miejskiego układu urbanistycznego. W XIX w. wsie na terenie gminy Wapno stanowiły głównie zespoły dworsko-parkowe wraz z folwarkami, a zabudowa gospodarstw wiejskich ograniczona była do nielicznych czworaków. Jedynie we wsi Wapno dzięki eksploatacji początkowo złóż gipsu, a później soli kamiennej, nastąpił znaczny rozwój przestrzenny. Ten układ urbanistyczny Wapna, wykształcony w 1 poł. XX w. został jednak w dużym stopniu zniszczony przez katastrofę geologiczną. W pozostałych wsiach dopiero w latach 30 i 40-tych XX w. można zaobserwować wzrost liczby samodzielnych zagród wiejskich, które usytuowane zostały głównie wzdłuż dróg łączących poszczególne folwarki. Tę nasiloną akcję osadniczą można wiązać z częściowymi parcelacjami szlacheckich majątków ziemskich. Przedstawiony powyżej materiał potwierdza, iż

w żadnej z wsi na terenie gminy Wapno nie został zachowany, ewentualnie nie został nigdy wykształcony, historyczny układ przestrzenny, który obecnie predysponowałby do ochrony konserwatorskiej.

Zespoły dworsko-parkowe wraz z założeniami folwarcznymi w Wapnie, Aleksandrowie, Graboszewie, Podolinie, i Stołężynie, wzniesione na przestrzeni XIX w. są obecnie w dużym stopniu zniszczone. W Aleksandrowie, Graboszewie i Podolinie w układzie przestrzennym założeń dworsko-folwarcznych zaszły tak duże zmiany (dawne zabudowania gospodarcze zostały przebudowane lub rozebrane, wzniesiono również nowe obiekty), iż historyczny układ zespołu jest zupełnie nieczytelny. Również obiekty rezydencyjne - pałace w Aleksandrowie i Graboszewie - zachowane w bardzo złym stanie technicznym, przebudowane, nie posiadają obecnie szczególnej wartości artystycznej i zabytkowej. W Aleksandrowie pałac od strony południowej otoczony jest zabytkowym parkiem (pow. 2.78 ha). Park założony na przełomie XIX/XX w. w stylu krajobrazowym, posiada zachowane drogi i alejki spacerowe oraz bogaty starodrzew, m. in. aleje grabowe, kwatery dębów, lip, akacji.

W Wapnie i Stołężynie zespoły folwarczne zachowały czytelny układ dawnego założenia, obiekty gospodarcze zostały rozplanowane wokół obszernego prostokątnego podwórza. W Stołężynie część parkowo-rezydencjonalna zajmowała południową stronę założenia. Dworski park krajobrazowy (pow. 3.69 ha) założony został w poł. XIX w. Z dawnego bogatego drzewostanu zachowane zostały m. in. dwa okazy miłorzębu japońskiego (pomniki przyrody), liczne dęby, lipy, klony. Pałac usytuowany w parku został zniszczony w czasie II wojny światowej.

Najlepiej zachowany pozostał zespół dworsko-parkowy w Srebrnej Górze. Klasycystyczne założenie dworskie, wzniesione z fundacji wojewody gnieźnieńskiego Józefa Radzywińskiego ok. 1799r., jest najcenniejszym zabytkiem architektury w gminie Wapno. Założenie z prostokątnym dziedzińcem reprezentacyjnym zostało usytuowane na niewielkim wzniesieniu. Od zachodu, na osi założenia wzniesiony został dwór; od północy i południa dziedziniec zamknięty jest analogicznymi budynkami oficyn. Od wschodu symetryczne i osiowe założenie dworskie poprzedza architektoniczna okazała brama. Całość otoczona została murem oporowym i ażurową balustradą. Dwór jest budowlą parterową, podpiwniczoną, z wysokim portykiem z czterema kolumnami jońskimi, z czterospadowym dachem krytym czerwoną dachówką. Podobne w formie do dworu oficyny posiadają portyki z kolumnami tokańskimi. Dwór i oficyny wzniesione zostały na skarpach wzniesienia, stąd od strony dziedzińca są jednokondygnacyjne, od tyłu zaś dwukondygnacyjne.

To wykorzystanie różnicy poziomu terenu pozwoliło uzyskać wspaniałe powiązania widokowe z założonym od zachodu parkiem krajobrazowym (pow. 16.5 ha) oraz z odległym krajobrazem pól i ścianą lasu na linii horyzontu. Ten niezwykle malowniczo roztaczający się krajobraz, stanowi dodatkowo niepowtarzalny walor założenia w Srebrnej Górze. Dopelnieniem zespołu dworskiego pozostaje wzniesiony w 1849r. niewielki jednonawowy kościół, z prostą czworoboczną wieżą. Usytuowany w bliskim sąsiedztwie stanowi dodatkowe zamknięcie architektoniczne założenia dworskiego od strony wschodniej. W przeszłości do zespołu dworsko-parkowego od strony południowej przylegało założenie folwarczne, obecnie nieistniejące.

W Wapnie nielicznie zachowana historyczna zabudowa pochodzi głównie z 1 ćw. XX w. W centrum, które zostało zniszczone w wyniku katastrofy geologicznej występuje ona w układzie bardzo rozproszonym. Główna oś komunikacyjna Wapna - ul. Świerczewskiego i Kościuszki na znacznych odcinkach pozbawiona jest zabudowy. Istniejąca natomiast zabudowa charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem; wśród jedno lub dwukondygnacyjnych obiektów, wzniesione zostały m.in. realizacje architektoniczne (czteropiętrowe bloki mieszkalne) nie uwzględniające skali i charakteru wiejskiej zabudowy. Z dawnej zabudowy zostały zachowane jedynie dwa piętrowe obiekty użyteczności publicznej: budynek szkoły, wzniesiony ok. 1932r. (obecnie Szkoła Podstawowa im. A. Mickiewicza) i budynek dworca kolejowego (1920-30r.) oraz usytuowane pojedynczo skromne jednokondygnacyjne domy mieszkalne. Rozległy obszar centrum, po zachodniej stronie ul. Świerczewskiego zajmują obiekty dawnej kopalni soli. Wśród współczesnych obiektów przemysłowych zachowany pozostał dawny budynek osłonowy maszyny wyciągowej. Wzniesiony z cegły ok. 1930r., mieści unikalny obecnie zabytek techniki - kopalnianą maszynę wyciągową. W północno-zachodniej części miejscowości Wapno, w bliskim sąsiedztwie zespołu folwarcznego, wzniesiona została w 1924r. trójkondygnacyjna wieża ciśnień. Usytuowana na niewielkim wzniesieniu, stanowi niezwykle charakterystyczną dla Wapna architektoniczną dominantę wysokościową. Niewielki obszar gminy Wapno oraz stosunkowo równinny jej teren sprawia, że wieża widoczna jest niemal z każdego miejsca gminy, stając się niejako jej architektoniczną wizytówką.

Pozostała historyczna zabudowa wiejska występująca na terenie gminy Wapno, pochodzi również z początku XX w. Nieliczna, usytuowana głównie w układzie rozproszonym, nie tworzy charakterystycznych zwartych zespołów. Domy mieszkalne są najczęściej parterowe, murowane z cegły, niekiedy otynkowane, nakryte wysokim dachem dwuspadowym z pokryciem dachówką ceramiczną; ze skromną pozbawioną detali architektonicznych

(niekiedy z ceglаныmi gzymsami) elewacją. Obiekty te zachowane są w różnym stopniu, często posiadają współczesne przybudówki, w wielu dokonano powiększenia pierwotnych otworów okiennych i wymiany dawnej stolarki okiennej oraz drzwiowej. Niektóre jednak posiadają dobrze zachowaną oryginalną stolarkę okienną i drzwiową.

Odrębnym elementem architektonicznym są drewniane zagrody zwane "poniatówkami". Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918r. przeprowadzono kilka parcelacji wielkich majątków ziemskich. Jedną z nich przeprowadzono w latach 30-tych, podczas sprawowania urzędu ministra rolnictwa przez Juliusza Poniatońskiego - stąd nazwa „poniatówki” powstałych w tym czasie zagrody. Połowa z tych zagród przypadła w udziale osadnikom z Małopolski, którzy w 1934r. zostali nawiedzeni katastrofalną powodzią. W pozostałych osiadła znaczna grupa ludności z przeludnionych wsi podgórskich. Przybysze przynieśli ze sobą inne sposoby gospodarowania i inne techniki budowlane. Ich zagrody złożone były najczęściej z trzech obiektów: chałupy, stodoły i obórki. Chałupa na planie małego prostokąta posiadała ściany w konstrukcji słupowej i sumikowo-łatkowej, na zewnątrz odeskowane. Dach dwuspadowy kryty był gontem. Wejście usytuowane było z narożnika lub na osi budynku przez okolony balustradą ganek. Wewnątrz w zależności od wielkości mieściła się jedna lub dwie izby, sień, kuchnia i mała komórka. Niewielkie budynki gospodarcze wykonane były w analogicznej konstrukcji. Na terenie gminy Wapno najwięcej „poniatówek” wzniesionych ok. 1940 r. znajduje się wzdłuż drogi ze wsi Rusiec przez Graboszewo do Aleksandrowa. Część "poniatówek" zachowana została w niezmienionym stanie, inne otynkowano na zewnątrz i zmieniono pokrycie dachowe.

Nierozerwalnie z krajobrazem wiejskim związane są niewielkie wiejskie cmentarze, wymowne ślady przeszłości i historii. Na terenie gminy Wapno zabytkowe cmentarze wpisane do rejestru zabytków znajdują się w Srebrnej Górze. Cmentarz przy kościele św. Mikołaja założony został w 2 poł. XIX w., najstarszy zachowany nagrobek pochodzi z 1888r. Drugi zabytkowy cmentarz w Srebrnej Górze usytuowany w południowej części wsi, założony został jako parafialny cmentarz katolicki w 1880r. Najstarszy zachowany nagrobek pochodzi z 1895r., zachowane pozostały również groby powstańców wielkopolskich oraz kilka neogotyckich nagrobków architektonicznych; licznie zachowany starodrzew posiada cechy pomników przyrody. Pod ochroną konserwatorską znajduje się również założony na przełomie XIX/XX w. ewangelicki cmentarz rodowy w Stołęzynie. Do cmentarza, usytuowanego w bliskim sąsiedztwie parku dworskiego prowadzi aleja lipowa; oprócz dwóch dawnych nagrobków zachowana została okazała neogotycka kaplica grobowa ówczesnych właścicieli majątku rodziny Kórnerów.

V. ZAGADNIENIA DEMOGRAFICZNO-GOSPODARCZE

Podstawowe dane demograficzne Gmina Wapno w latach 1978-1997.

Wyszczególnienie	1978	1988	1997
- stan ludności	2870	3247	3228
W tym kobiety	1456	1657	1609
- zagęszczenie na 1 km	95	73	73
- liczba ludności wg grup wieku			
przedprodukcyjnym	897	1085	978
produkcyjnym	1508	1608	1775
poprodukcyjnym	465	554	475
- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	90	98	82
- małżeństwa	25	24	12
na 1000 ludności	13,9	7,2	3,7
urodzenia żywe	57	62	34
na 1000 ludności	19,9	18,7	10,4
- zgony ogółem	30	44	42
na 1000 ludności	10,5	13,3	12,8
- przyrost naturalny	27	18	-8
na 1000 ludności	9,4	5,4	-2,4
saldo migracji	b.d	-26	-19
na 1000 ludności	b.d.	-8,7	-5,9

Zródło: materiały statystyczne US w Pile.

1. Sieć osadnicza gminy.

Sieć osadnicza gminy charakteryzuje się znacznym rozproszeniem zabudowy, co wynika z rozwoju historyczno-administracyjnego całego obszaru. Historyczne folwarki w Wapnie, Stołężynie, Podolinie, Aleksandrowie i Srebrnej Górze, z okalającą ją zabudową mieszkaniową oraz osada górnicza - Wapno, stanowią jedyne zwarte elementy sieci osadniczej. Rozwój wiejskich jednostek osadniczych nastąpił w XX wieku i charakteryzuje się zabudową rozproszoną wzdłuż szlaków komunikacyjnych. W hierarchii sieci osadniczej wyróżnić można ośrodek gminny - wieś Wapno, pozostałe wsie stanowią jednostki elementarne.

Wieś Wapno pełni funkcję ośrodka usług I^o (usługi podstawowe) oraz usług II° (usługi ponadpodstawowe, w tym obsługa administracyjna gminy). W promieniu 1,5 km od ośrodka usługowego znajdują się osiedla Wapno-Północ, Wapno-Południe, Podolin i Aleksandrowo, tworząc zespół funkcjonalny jednostek osadniczych. Na wyodrębnionym obszarze zamieszkuje ponad 60 % mieszkańców gminy. Z analizy rozwoju demograficznego wynika, że tylko wieś Srebrna Góra wykazuje stabilny poziom zatrudnienia w pozostałych wsiach następuje regres, w tym największy we wsi Wapno, gdzie liczba mieszkańców zmniejszyła się o 35,6 %.

Rozmieszczenie ludności w latach 1977-1997.

Lp.	Nazwa wsi	Lata						
		1970	1977	1978	1981	1988	1989	1997
1.	Aleksandrowo	465	115	102	101	103	101	94
2.	Srebrna Góra		337	287	358	339	337	338*
3.	Graboszewo	94	113	97	79	63	65	53
4.	Komasin	98	95	73	81	84	88	92
5.	Podolin	228	218	214	204	200	204	187
6.	Rusiec	243	245	219	233	211	209	188
7.	Stołężyn	671	742	664	685	582	608	580
8.	Wapno	2677	2754	1214	1514	1666	1699	1724

*- łącznie z mieszkańcami Domu Pomocy Społecznej.

Źródło: Dane Urzędu Gminy Wapno (stali mieszkańcy gminy i zameldowani na pobyt czasowy).
Dane powyższe nie są spójne z danymi statystycznymi.

2. Ludność.

Gminę Wapno na koniec 1997r. zamieszkiwało 3228 osób, w tym 1609 kobiet (49,8 %). Pod względem liczby ludności gmina Wapno była jedną z najmniejszych województwie pilskim

i najmniejszą w powiecie wągrowieckim.

Rozwój demograficzny gminy od 1980r. przebiegał dość równomiernie, jednak dotychczas nie został osiągnięty stan sprzed katastrofy górniczej w 1977r. W 1970 roku gminę zamieszkiwało 4467 osób, a przed katastrofą- 4599 osób, natomiast w 1978 . -2870 osób.

Liczba mieszkańców wsi Wapno zmniejszyła się z 2754 osób, w 1977 roku, do 1214 osób w 1978 tj. o 55,9%.

Liczba mieszkańców w następujących po sobie pięcioleciach kształtowała się następująco:

1970 r.- 4467 osób

1975 -4191 osób

1980 -2919 osób

1985 -3197 osób

1990 -3210 osób

1995 -3222 osób

1997 -3228 osób

Głównym czynnikiem dotychczasowego -rozwoju demograficznego gminy był przyrost naturalny, Najwyższy przyrost naturalny, w badanym okresie, zauważa się w 1987 roku - 13,6⁰/₀₀.

Notuje się jednak spadkową tendencję w zakresie liczby urodzeń, a w roku 1995 i 1997 przyrost naturalny był ujemny (-1,84 ‰ i - 2,47 ‰).

Niepokojącym zjawiskiem jest stały wzrost wskaźnika zgonów na 1000 mieszkańców z 10,5 ‰, w 1978, do 12,8 ‰ w 1997 roku oraz spadek liczby zawieranych małżeństw z 13,9 ‰, w 1978 roku, do 3,7 ‰ w 1997 roku..

Przyjmując, że zachodzące procesy demograficzne w gminie utożsamiane są z ogólnokrajowymi tendencjami, to gminie są one głębsze, biorąc pod uwagę fakt zaawansowanego procesu starzenia się ludności.

Jest to związane między innymi z bardzo wysoką emigracją ludzi młodych, poza teren gminy. Przez cały badany okres notuje się ujemne saldo migracji. Rozwój ludności gminy i ruch migracyjny przedstawiają tabele 1 i 2.

Omawiane zjawiska, w sposób zasadniczy, wpłynęły również na zmiany w strukturze wieku mieszkańców gminy.

Ludność gminy w trójdzielnej strukturze wieku na tle woj. pilskiego (w %).

Lata	Wiek przedprodukcyjny 0-17	Wiek produkcyjny 18-59K/64M '	Wiek poprodukcyjny 60K/65M i więcej
woj. pilskie			
1982	32,3	56,9	10,8
1997	29,3	58,8	11,9
gmina Wapno			
1982	30,4	54,2	15,4
1997	30,3	55,0	14,7

Cechą charakterystyczną dla struktury wieku mieszkańców gminy w trój-dzielnym podziale jest wysoka stabilność oraz zaawansowany proces starzenia się społeczeństwa. W grupie przedprodukcyjnej zauważa się największy spadek udziału dzieci w wieku żłobkowym (0-2 lat) z 7,0 % w 1982 roku do 3,2 % w 1997 roku oraz w wieku przedszkolnym (3-6 lat) z 7,3 % w 1982r. do 5,6 % w 1997 roku. Najwyższy wzrost notuje się w grupie 7-17 lat z 16,1 % w 1982r. do 21,5 % w 1997r. Szczegółową strukturę wieku mieszkańców gminy przedstawiono w tabeli.

Procesy demograficzne gminy w analizowanym okresie charakteryzowały się:

- 1) malejącym tempem przyrostu naturalnego ludności (11,6 ‰ do 2,47 ‰),
- 2) spadkową tendencją wskaźnika dynamiki demograficznej (2,69 - 0,80),
- 3) ujemnym saldem migracji,
- 4) spadkiem liczby zawieranych małżeństw,
- 5) postępującym procesem starzenia się mieszkańców gminy.

Analiza zagadnień demograficznych w gminie Wapno może napawać niepokojem co do przyszłej struktury wieku jej mieszkańców. Spadek o połowę grupy najmłodszej, przy ujemnym w ostatnich latach przyroście naturalnym nie pozwala na budowanie optymistycznych prognoz ludnościowych. Zgodnie z prognozami demograficznymi liczna dziś grupa produkcyjna będzie przyrastała.

Wysoki przyrost ludności w wieku zdolności do pracy zbiegać się będzie w czasie z wysoką stopą bezrobocia. W tej sytuacji pojawiają się problemy w polityce zatrudnienia. Od ich rozwiązania zależeć będzie czy roczniki wchodzące w wiek zdolności do pracy będą mogły znaleźć zatrudnienie na miejscu, czy opuszczą teren gminy w poszukiwaniu pracy, pogłębiając wadliwą strukturę wiekową ludności.

Gmina Wapno - rozwój ludności w latach 1970-1997.

Lp.	Lata	Ludność ogółem	Dynamika 1975-100	Przyrost	Przyrost naturalny		Urodzenia	Zgony	Wskaźnik dynamiki demograficznej
					osoby	na 100m			
	1970	4467							
1.	1975	4191	100,0		49	11,6	78	29	2,69
2.	1978	2870	68,4	-1321	27	9,4	57	30	1,90
	1980	2919	69,6	49	226	8,9	67	41	1,63
4.	1981	3051	72,8	132	37	12,2	72	35	2,05
5.	1982	3093	73,8	42	26	8,4	74	48	1,54
6.	1983	3133	74,7	40	32	9,8	83	51	1,62
7.	1984	3119	74,4	14	39	12,5	83	44	1,88
8.	1985	3197	76,2	78	30	9,2	73	43	1,69
9.	1986	3188	76,0	-9	32	9,7	71	39	1,82
10.	1987	3219	76,8	31	45	13,62	94	49	1,91
11.	1988	3247	77,5	28	18	5,4	62	44	1,40
12.	1989	3228	77,0	19	8	2,4	56	48	1,17
13.	1990	3210	76,6	-18	2	0,6	47	45	1,04
14.	1991	3183	75,9	-27	5	1,5	49	44	1,11
15.	1992	3220	76,8	37	9	2,74	47	38	1,24
16.	1993	3229	77,0	9	12	3,7	46	34	1,35
17.	1994	3234	77,1	5	9	2,7	51	42	1,21
18.	1995	3222	76,8	-12	-6	-1,84	30	36	0,83
19.	1996	3250	77,6	28	10	3,05	39	29	1,34
20.	1997	3228	77,0	-22	-8	-2,47	34	42	0,80

Źródło: Roczniki statystyczne województwa pińskiego - wyliczenia własne.

Gmina Wapno - ruch migracyjny ludności w latach 1975-1997.

Lp.	Rok	Ludność	Napływ					Odpływ			
			Ogółem	Z miast	Z wsi	Z zagranicy	Ogółem	Do miast	Do wsi	Za granicę	Saldo migracyjnej
1.	1975	4191	89	20	69	-	145	102	43	-	-56
2.	1978	2870	61	23	38	-	1248	1180	68	-	-1187
3.	1980	2919	105	49	56	-	117	58	59	-	-12
4.	1981	3051	138	29	109	-	85	66	19	-	53
5.	1982	3093	131	61	70	-	115	66	49	-	16
6.	1983	3133	81	39	42	-	77	57	20	-	4
7.	1984	3119	72	55	39	-	125	38	87	-	-53
8.	1985	3197	93	34	59	-	53	40	23	-	30
9.	1986	3188	65	22	43	-	106	53	53	-	-41
10.	1987	3219	64	21	43	-	78	45	33	-	-14
11.	1988	3247	68	15	53	-	94	63	31	-	-26
12.	1989	3228	66	34	32	33	93	73	20	42	-27
13.	1990	3210	51	21	30	-	71	49	22	-	-20
14.	1991	3183	10 ¹	10	23	-	65	35	30	-	-32
15.	1992	3220	46	14	32	-	56	42	14	-	-10
16.	1993	3229	45	22	23	-	48	24	24	-	-3
17.	1994	3234	41	21	20	-	57	22	35	-	-16
18.	1995	3222	45	18	27	-	52	20	32	-	-7
19.	1996	3250	74	29	45	-	55	30	25	-	19
20.	1997	3228	43	23	20	-	62	38	24	-	-19

Zródło: materiały statystyczne województwa pińskiego.

Struktura wieku ludności.

Grupy wiekowe	1982		1997 -	
	osoby	%	osoby	%
0-2	217	7,0	102	3,2
3-6	226	7,3	180	5,6
7-14	435*	14,1	508	15,7
15-17	62**	2,0	188	5,8
Grupa przedprodukcyjna	940	30,4	978	30,3
18-59 kobiety	797	25,8	813	25,2
18-64 mężczyźni	880		962	29,8
Grupa produkcyjna	1677	54,2	1775	55,0
60 i więcej kobiety 65	310	10,0	317	9,8
i więcej mężczyźni	166	5,4	158	4,9
Grupa poprodukcyjna	476	15,4	475	14,7
Ogółem	3093	100,0	3228	100,0

*- wiek 7-15, **-wiek 16-17.

Źródło: materiały Statystyczne Urzędu statystycznego w Pile.

3. Zatrudnienie - aktywność zawodowa i bezrobocie.

Zachodzące zmiany w strukturze zatrudnienia i aktywności zawodowej mieszkańców gminy są wynikiem zachodzących zmian społeczno-gospodarczych, które nastąpiły po 1989 roku. Zmiany te pozwoliły na rozpoczęcie procesu transformacji gospodarki narodowej i przekształcenia własnościowe.

Wyrazem zachodzących zmian był wzrost liczby podmiotów gospodarczych na terenie gminy. W systemie REGON, w 1997 roku zarejestrowanych było 146 podmiotów gospodarczych, z tego 94,5 % stanowił sektor prywatny. W latach 1993-1997 liczba podmiotów gospodarczych podwoiła się i pod tym względem gmina znacznie przewyższyła średni wskaźnik w woj. pilskim.

W omówionym okresie liczba jednostek sektora publicznego zmalała. Liczba podmiotów gospodarczych, w latach, przedstawia się następująco:

- 1993 - 73 podmioty gospodarcze w tym 66 prywatnych,
- 1994 - 92 podmioty gospodarcze w tym 83 prywatne,
- 1995 - 111 podmiotów gospodarczych w tym 102 prywatne,
- 1996 - 138 podmiotów gospodarczych w tym 130 prywatnych,
- 1997 - 146 podmiotów gospodarczych w tym 138 prywatnych.

W strukturze podmiotów wg działów gospodarki narodowej przeważają jednostki związane z produkcją i obsługą rolną 34,9 % oraz jednostki handlowe 27,4 %. Nowe podmioty gospodarcze, utworzone na przestrzeni ostatnich kilku lat, stanowią małe jednoosobowe firmy i spółki nie mające zasadniczego wpływu na wzrost aktywności gospodarczej gminy. Na terenie gminy znajdują się następujące zakłady:

1. Kopalnia Doświadczalno-Produkcyjna i Zakłady Doświadczalne w Wapnie,
2. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Gipsico”, Zakład Produkcyjny w Wapnie,
3. Przedsiębiorstwo War-Pol sp. z o.o. w Wapnie,
4. Rozlewnia i Pasteryzacja Piwa - Wenta w Wapnie,
5. Mechanika Maszyn i Urządzeń Rolniczych w Wapnie ,
6. Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Stołężynie.

Na bazie Zakładu Produkcyjnego w Wapnie uruchomiono Zakład Krawiecki zatrudniający 19 osób.

Zakłady produkcyjne w gminie zatrudniają łącznie 84 osoby.

Przemiany strukturalne, po 1989 roku, odbiły się niekorzystnie na poziomie i strukturze zatrudnienia pogłębiając trudną sytuację na rynku pracy.

Redukcja miejsc pracy w wyniku zachodzących procesów restrukturyzacyjnych w przemyśle i rolnictwie uspołecznionym wpłynęła na spadek liczby zatrudnionych z 1394 osób w 1989r. do 833 w 1997 roku, tj. o 40,2 %.

Pracujący w gospodarce narodowej wg sektorów.

Wyszczególnienie	ogółem			%		
	1981	1988	1997	1981	1988	1997
Sektor I rolnictwo leśnictwo	673	781	555	50,6	56,0	66,6
Sektor II przemysł i budownictwo	345	387	84	25,9	27,8	10,0
Sektor III usługi	313	226	194	23,5	16,2	23,7
Razem	1331	1394	833	100,00	100,00	100,00

Źródło: Materiały Urzędu Statystycznego w Pile.

Przedstawione dane, pomimo pewnej ich nieporównywalności (1981 i 1988) dotyczy zatrudnionych w gospodarce uspołecznionej, natomiast rok 1997 dotyczy pracujących gospodarce narodowej), wskazują na istotny spadek zatrudnienia.

W wyniku prowadzonej do roku 1988 polityki pełnego zatrudnienia liczba pracujących w gospodarce narodowej systematycznie rosła. W wyniku przemian ustrojowych liczba zatrudnionych zaczęła maleć.

W najbardziej drastyczny sposób spadek ten ujawnił się w przemyśle, w którym liczba pracujących spadła o 78,3 %, w rolnictwie zatrudnienie spadło o 17,5 %. Aktywność zawodowa mieszkańców gminy spadła do 33,2 % (1981-42,3 %). Odpowiednio do spadku nakładu czynnych zawodowo wzrósł odsetek ludności biernej zawodowo. Wśród ludności biernej zawodowo, na szczególne podkreślenie zasługuje znaczny udział ludności posiadającej wyłącznie niezarobkowe źródło utrzymania, co tłumaczy się głównie wzrostem liczby osób przechodzących na emerytury i renty inwalidzkie.

Zmiany te doprowadziły do przewagi ludności biernej zawodowo nad ludnością czynną zawodowo.

Upadek sektora rolnictwa uspołecznionego oraz największego zakładu przemysłowego wpłynęły na powstanie masowego bezrobocia na wsi.

Bezrobocie w latach 1993 kształtowało się następująco:

1992 - 331 osób w tym 161 kobiet,

1993 - 399 osób w tym 219 kobiet,

1994 - 374 osób w tym 208 kobiet,

1995 - 347 osób w tym 195 kobiet,

1996 - 286 osób w tym 170 kobiet,

1997 - 238 osób w tym 161 kobiet.

Z ogólnej liczby bezrobotnych (238 osób) kobiety stanowią 67,6 %.

W 1997 roku bezrobotni stanowili 13,4 % ogólnej liczby osób w wieku produkcyjnym – w 1993 roku-23,8%.

W ostatnich latach zauważa się powolny spadek wskaźnika bezrobocia:

1993-23,8

1994-22,2

1995-20,1

1996-16,4

1997-13,4

Jednak wskaźnik za 1997 rok podwyższa średnią wojewódzką (12,8 %) i krajową (10,3 %).

Z wysokim wskaźnikiem bezrobocia gmina uplasowała się na siódmym miejscu w skali województwa piłskiego i została zaliczona do obszarów objętych wysokim bezrobociem.

Zakładany spadek zatrudnienia w rolnictwie, zgodnie z standardami unijnymi, będzie miał wpływ na dalszy spadek zatrudnienia w rolnictwie rodzinnym do ca 200 osób (1 pełnozatrudniony na 20 ha użytków rolnych).

Powodować to będzie również znaczne zmiany w strukturze i ilości gospodarstw rolnych.

Minimum 200 osób, zatrudnionych w bezpośredniej produkcji rolnej winno znaleźć zatrudnienie w innych sektorach. W gminie Wapno potencjalnym miejscem zatrudnienia może być działalność produkcyjna w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego.

Brak przyrostu miejsc pracy w gminie będzie powodował nadal stały odpływ ludności.

4. Zasoby mieszkaniowe.

Dane w zasobach mieszkaniowych w 1997 r.:

liczba mieszkań	-	829
liczba izb	-	3.123
<u>pow. użytkowa mieszkań</u>	-	<u>55.200 m</u>

Wskaźniki:

liczba osób na mieszkanie	-	3,87
liczba osób na izbę	-	1,02
pow. użytkowa na osobę	-	17,30

W zakresie wskaźników zagęszczenia substancji mieszkaniowej, dane z gminy nie odbiegają od średniej statystycznej dla obszarów wiejskich. Natomiast średnia powierzchnia mieszkania jest znacznie niższa, co świadczy o niższym komforcie zasobów mieszkaniowych gminy oraz małych przyrostach substancji mieszkaniowej. Duży wpływ na taki stan miała katastrofa górnicza oraz odbudowa zasobów w latach 1978-88, co stwarza statystyczne pozory dużego wzrostu tych zasobów. Od roku 1989, tak jak w całym kraju nastąpił regres w budownictwie i od roku 1990 w gminie Wapno, oddano do użytku 6 mieszkań.

Znacznej poprawie uległo wyposażenie techniczne mieszkań w związku z budową infrastruktury komunalnej. Pod względem zwodociągowania, gmina wyróżnia się na tle innych, w tym, i miast i gmin, gdyż 100 % mieszkań posiada wodociąg, gdy w roku 1978 - zwodociągowanych było 53,2 % zasobów.

Zasoby mieszkaniowe w latach 1978-1996.

	Lata			1997
	1978	1988	1996	
liczba mieszkań	694	819	829	829
liczba izb	2486	2992	3122	3123
mieszkalnych powierzchnia	44524	54195	55100	55200
użytkowa ludność w	2845	3180	3208	3208
mieszkaniach				
Wskaźniki: Przeciętna	3,58	3,65	3,76	3,77
- liczba izb w mieszkaniu	64,1	66,2	66,5	66,5
- pow.użytkowa i mieszkalna w m	4,10	3,88	3,87	3,87
- liczba osób w mieszkaniu	1,14	1,06	1,03	1,02
- liczba osób na izbę	15,6	17,0	17,2	17,3
- pow. użytkowa w m na 1 osobę	1,23	1,05	b.d.	b.d.
- liczba gosp. domowych w 1 mieszkaniu				

Dane porównawcze przyrostu mieszkań (%).

Zasoby mieszkaniowe	1978 = 100%		1988 = 100%
	1988	1996	1996
- liczba mieszkań	118,00	119,40	101,2
- liczba izb mieszkalnych	120,40	125,60	104,3
- powierzchnia użytkowa (m ²)	121,70	123,75	101,7
- ludność w mieszkaniach	111,77	112,70	100,9

Źródło: Materiały statystyczne Urzędu Statystycznego w Pile.

5. Edukacja i opieka socjalna.

Zgodnie z układem statystycznym pojęcie edukacji obejmuje szkoły oraz wychowanie przedszkolne dzieci w wieku 6 lat. Pozostałe dzieci w wieku przedszkolnym objęte są opieką socjalną bez zakwaterowania.

5.1. Szkoły

Na obszarze gminy funkcjonuje jedna pełna szkoła podstawowa w Wapnie oraz filia w Srebrnej Górze (ki. I-III i oddział „zerowy” przedszkola). Stan zaspokojenia potrzeb w zakresie oświaty jest zadowalający.

Dane wskaźnikowe: stan 01.1999 r.

Szkoła	Stopień organizacji	Liczba uczniów	Liczba pom. do nauki	Liczba oddziałów	Wskaźnik zmianowości	Wskaźnik liczby uczniów na oddział
Wapno Srebrna Góra	I-VIII	468	15	19	1,27	24,6
	I-III	23	2	3	1,5	7,6
Gmina		491	17	21	X	X

Źródło: dane uzyskane w Szkole Podstawowej w Wapnie.

5.2. Przedszkola.

Na obszarze gminy funkcjonuje jedno 3-oddziałowe przedszkole na 80 miejsc, do którego uczęszcza 51 dzieci.

Malejące tempo przyrostu naturalnego oraz spadek zawieranych małżeństw powoduje pełne zaspokojenie potrzeb w zakresie opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym.

Teoretycznie liczba miejsc w przedszkolu zabezpiecza miejsca dla 44 % dzieci z grupy wiekowej. Ze względu na rozproszoną sieć osadniczą obszarów wiejskich oraz niski procent zatrudnienia kobiet wskaźnik ten przekracza faktyczne zapotrzebowanie na usługi w tym zakresie.

5.3. Obsługa ludności.

Obsługa ludności Gminy Wapno skupiona jest głównie we wsi Wapno i obejmuje następujący zakres:

a) administracja publiczna:

- Urząd Gminy,

- Posterunek Policji,
- Gminny Zespół Administracyjno-Ekonomiczny Szkół,
- b) edukacja:
 - Szkoła Podstawowa,
 - Filia Szkoły Podstawowej w Srebrnej Górze,
- c) ochrona zdrowia i opieka socjalna:
 - Gminny Ośrodek Zdrowia,
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - Przedszkole,
 - Dom Pomocy Społecznej w Srebrnej Górze,
- d) pośrednictwo finansowe:
 - Bank Spółdzielczy,
- d) łączność:
 - Urząd Pocztowy,
 - Telekomunikacja Polska S.A. - serwis,
- f) pozostała działalność usługowa:
 - w zakresie kultury:
 - Gminny Ośrodek Kultury,
 - w zakresie kultu:
 - Parafia Rzymskokatolicka w Wapnie
 - religijnego:
 - Parafia Rzymskokatolicka w Srebrnej Górze,
 - handel specjalistyczny:
 - apteka.

Małe zatrudnienie gminy oraz jej położenie w zasięgu oddziaływania ośrodków usługowych w Kcyni (11 km) i Wągrowcu (25 km) powoduje, że oba te miasta pełnią funkcję usług wyższego stopnia dla mieszkańców całej gminy.

W zakresie usług ponadpodstawowych handlu i edukacji obsługę zapewnia miasto Kcynia; w zakresie usług handlu, ochrony zdrowia, edukacji i administracji – miasto Wągrowiec.

Od 1.01.1999r. Gmina Wapno weszła w skład powiatu wągrowieckiego i Starostwo Powiatowe w Wągrowcu zapewnia obsługę samorządowych administracji i inspekcji dla całego obszaru powiatu.

Ważniejsze wskaźniki zaspokojenia potrzeb ludności gminy na tle województwa pilskiego w 1997 r.

Mierniki	Gmina Wapno	Województwo pilskie		
		województwo	miasto	wieś
abonenci telefoniczni na 1000 mieszkańców	152,7	172,9	243,1	81,8
pracujący wg EKD na 1000 mieszkańców	110,0	216,4	298,1	110,6
podmioty zarejestrowane w systemie regon na 1000 mieszk.	45,6	61,9	b.d.	b.d.
mieszkania zamieszkałe na 1000 mieszkańców	259,0	275,3	293,6	251,6
Mieszkanie oddane do użytku na 1000 mieszkańców	-	1,35	1,76	0,81
Liczba lekarzy na 10 tys. ludności	0,6	13,1	21,6	1,9
Liczba lekarzy dentystów na 10 tys. ludności	0,3	2,6	4,0	0,7
Miejsca w przedszkolu na 1000 mieszkańców	25,0	26,4	31,9	23,3
Liczba dzieci w przedszkolach na 1000 mieszkańców	21,9	26,4	32,7	18,3
Liczba ludności na placówkę biblioteczną	1076,0	2641,1	4753,5	1675,0
Księgozbiór w czytelniach na 1000 mieszkańców	3537,9	3870,2	3905,2	3824,7
Liczba mieszkańców na 1 sklep	140,3	95,3	73,5	155,2
Powierzchnia sprzedażowa sklepu w m na 1000 mieszk.	259,6	491,5	669,7	260,5
Uczniowie szkół na 1000 mieszkańców	159,4	141,4	151,9	127,7

Źródło: materiały Urzędu Statystycznego w Pile.

VI. STAN UZBROJENIA TECHNICZNEGO GMINY

1. Zaopatrzenie w wodę.

Zasadniczym systemem zaopatrującym mieszkańców gminy w wodę jest wodociąg grupowy z ujęciem i stacją uzdatniania wody w Stołężynie.

1.1 Sieć wodociągowa.

Sieć wodociągowa doprowadzana jest do wsi: Stołężyn, Wapno, Wapno Osiedle, Rusiec, Graboszewo, Aleksandrowo, Srebrna Góra i Podolin. Z tego systemu gmina Wapno sprzedaje wodę do wsi Włodzimierzowo gm. Kcynia (dla 2 gospodarstw) oraz dla jednego gospodarstwa we wsi Łęgniszewo w gm. Gołańcz. Gmina Wapno korzysta z układów wodociagowych:

- Damasławka - podłączono 3 gospodarstwa w Srebrnej Górze,
- Makronosów w gm. Dama sławek - podłączono wieś Komasin,
- ze wsi Dziewierzewo w gm. Kcynia - zasilany jest jeden budynek we wsi Rusiec.

1.2 Ujęcie wody.

Gminie Wapno udzielono pozwolenia wodno-prawnego na korzystanie z wód podziemnych dla potrzeb wodociagu Stołężyn — Wapno w ilości $Q_{max} \cdot h = 140,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Źródłem poboru wody są dwie studnie wiercone o głębokości: Nr 1 - 34,0 m i Nr 2 - 32,0 m, ujmujące wody podziemne z formacji czwartorzędowej o zasobach zatwierdzonych w kat. „B” w ilości $140,0 \text{ m}^3/\text{h}$.

1.3 Stacja uzdatniania wody.

Podstawowe urządzenia do produkcji wody pitnej zainstalowane w stacji:

- odżelaziacze Ø 1800 mm - szt. 6,
- odmanganiacze Ø 1800 mm - szt. 4,
- aerofony Ø 1800 mm - szt. 2.

Woda uzdatniona gromadzona jest w dwóch zbiornikach retencyjnych o pojemności 100 m każdy, skąd tłoczona jest do sieci przez zestaw pomp II stopnia. Ciśnienie w sieci utrzymuje hydrofor Ø 1400 mm o pojemności 4,0 m.

Wody popłuczne, poprzez odстойnik o pojemności 40,0 m, odprowadzane są do rowu melioracyjnego.

1.4. Wnioski końcowe:

- gmina Wapno zwodociągowana jest w 100% procentach,
- stan techniczny urządzeń służących do zaopatrzenia mieszkańców w wodę jest dobry,
- konieczne jest zweryfikowanie dokumentacji hydrogeologicznej ujęcia oraz określenie stref ochronnych zgodnie z przepisami szczególnymi w tym zakresie.

2. Zaopatrzenie w gaz.

Mieszkańcy gminy korzystają jedynie z gazu propan-butan dostarczanego w butlach.

3. Zasilanie w energię elektryczną.

Wieś i gmina zaopatrywane są linią Wapno II SN 15 kV doprowadzoną z GPZ Wagrowiec.

Stan techniczny urządzeń elektroenergetycznych jest dobry.

4. Zaopatrzenie w ciepło.

W gminie nie ma systemów ciepłowniczych, mieszkańcy korzystają z ogrzewań lokalnych. Jedynie w Wapnie funkcjonuje kotłownia osiedlowa spółdzielni mieszkaniowej, zaopatrująca w ciepło 8 budynków.

5. Odprowadzanie ścieków sanitarnych.

Kanalizacja sanitarna funkcjonuje jedynie w Wapnie. Jest to system grawitacyjny z odprowadzeniem ścieków do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni zlokalizowanej na zachód od miejscowości.

5.1 Oczyszczalnia ścieków.

Wybudowana oczyszczalnia redukuje zanieczyszczenia na trzech stopniach: mechanicznym, chemicznym i biologicznym typu BIOBLOK MVm/300-a, metodą osadu czynnego niskoobciążonego z recyrkulacją i napowietrzaniem powierzchniowym. Wydajność oczyszczalni $Q=300$ m³/d. Aktualnie oczyszczalnia przyjmuje ścieki w ilości ok. $Q_{sr.d}=125,0$ m³/d, w tym ścieków dowożonych ok. 30 m³/d.

Ścieki przywożone są również z sąsiednich gmin - z masarni w Damasławku i Kcyni.

Układ technologiczny oczyszczalni składa się z:

- studni zbiorczo-zlewnej wyposażonej w kratę stalową,
- piaskownika pionowego,

- pompowni ścieków surowych z ruchomą kratą koszową,
- części chemicznej - procesy koagulacji, flokulacji i sedymentacji wywołane płynnym reagentem - siarczanem żelazowym tzw. PIX-em, zachodzące w komorach szybkiego mieszania, wolnego mieszania i osadniku pionowym.
- komory fermentacyjnej dla osadu nadmiernego,
- części biologicznej typu BIOBLOK MVm-300a złożonej z 3 komór napowietrzania, w których zachodzą procesy biochemicznego, tlenowego rozkładu zanieczyszczeń organicznych metodą osadu czynnego.
- 3 pionowych osadników wtórnych,
- 6 poletek osadowych.

5.2 Odbiornik ścieków oczyszczonych.

Ścieki oczyszczone są odprowadzane do rowu melioracyjnego i dalej poprzez Kanał Wapno-Laskownica do Strugi Gołanieckiej.

5.3 Gospodarka osadami.

Obecnie osady po dezynfekcji są wywożone na wysypisko. Gmina planuje wykorzystanie osadów na cele rolnicze.

5.4 Strefa ochrony sanitarnej.

Zgodnie z postanowieniem Państwowego Wojewódzkiego Inspektoratu Sanitarnego w Pile strefa uciążliwości oczyszczalni dla środowiska została ustalona 170 m.

6. Odprowadzenie ścieków deszczowych.

Kanalizacja deszczowa jest ułożona na odcinkach ulic w Wapnie. Wody opadowe są odprowadzane do rowu melioracyjnego przebiegającego obok istniejącej oczyszczalni ścieków.

7. Gospodarka odpadami starymi.

Gminne składowisko odpadów stałych funkcjonuje w Aleksandrowie, przy drodze do Srebrnej Góry. Wysypisko zostało urządzone w wyeksploatowanym wyrobisku żwiru. Przewiduje się wypełnienie terenu do 2005r. Strefa ochrony sanitarnej wynosi 200 m. Kontenery na odpady ustawione są jedynie w Wapnie. W pozostałych miejscowościach

mieszkańcy wywożą śmieci indywidualnie.

8. Telekomunikacja.

Obecnie mieszkańców obsługuje centrala automatyczna o pojemności 500 NN w pełni wykorzystana.

VII. ZAGADNIENIA TRANSPORTOWE

1. Komunikacja drogowa.

1.1 Ogólna charakterystyka sieci drogowej.

Reforma ustrojowa państwa spowodowała zmianę kategorii dróg publicznych. Od pierwszego stycznia 1999 roku drogi publiczne dzielimy na:

- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Ulice leżące w ciągu dróg wymienionych powyżej należą do tej samej kategorii co te drogi. Sieć drogowa gminy Wapno tworzą drogi powiatowe o łącznej długości 25 km i drogi gminne o długości 60 km. Przez teren gminy nie przebiega żadna droga krajowa ani wojewódzka.

Drogi powiatowe mają w przewadze nawierzchnię bitumiczną. O nawierzchni gruntowej jest 4 km odcinek prowadzący z Ruśca do Stołężyna i dalej w kierunku Gołańczy. Drogi gminne dobrze uzupełniają układ dróg powiatowych. O nawierzchni twardej są 42 km tych dróg, a o nawierzchni gruntowej jest 18 km.

W stosunku do małej powierzchni gminy, jej sieć drogowa jest mocno zagęszczo na.

Wskaźnik zagęszczenia wynosi aż 192 km /1 00 km i jest najwyższy spośród gmin byłego województwa pilskiego.

Drogi powiatowe i gminne stanowią własność właściwego samorządu powiatu lub gminy.

1.2. Powiązania zewnętrzne gminy.

Powiązania zewnętrzne zapewniają gminie dwie drogi powiatowe:

- droga nr 29471 o powiązaniu Kcynia-Wapno-Damasławek,
- droga nr 29472 o powiązaniu Wapno-Gołańcz.

Drogi te podwiązują równocześnie gminę do wojewódzkiej sieci dróg i umożliwiają łączność z Wągrowcem, Margoninem i Wyrzyskiem oraz Nakłem nad Notecią, Szubinem i Żninem. Odległość dzieląca Wapno od siedziby powiatu w Wągrowcu wynosi 25 km.

1.3 Powiązania wewnętrzne gminy.

Powiązania wewnętrzne gminy odbywają się w oparciu o układ dróg powiatowych i gminnych.

Główny kościec komunikacyjny stanowią drogi powiatowe nr 29471 i 29472, które są równocześnie nośnikiem ruchu zewnętrznego. Siedziba gminy Wapno, położona jest przy splocie tych dróg.

Bezpośrednie połączenie z Wapnem ma też droga powiatowa nr 29473 prowadząca z Podolina i odcinek drogi powiatowej nr 29470 prowadzący z Ruśca.

Pozostały odcinek drogi nr 29470 z Ruśca do Stołęzyna i dalej w kierunku Łęgniszewa, w gminie Gołańcz, sprowadza ruch wewnętrzny do drogi nr 29471 w Stołęzynie.

Krótki odcinek drogi powiatowej nr 29474 umożliwia dojazd z drogi nr 29471 do Srebrnej Góry.

Powiązania wewnętrzne gminy wspomaga dobrze rozwinięty system dróg gminnych. Główną rolę należy przypisać powiązaniu drogowemu miejscowości: Rusiec-Graboszewo-Srebrna Góra-Komasin-Podolin-Wapno.

2. Komunikacja kolejowa.

Przez teren gminy przebiega drugorzędna linia kolejowa relacji Gniezno-Nakło nad Notecią, z przystankami w Wapnie i Ruścu. W kierunku Kcyni są trzy kursy pociągów pasażerskich, a w kierunku Damasławka dwa kursy - wszystkie umożliwiają mieszkańcom gminy przede wszystkim dojazd do pracy i szkół.

3. Komunikacja autobusowa.

Komunikację autobusową na obszarze gminy zabezpiecza Przedsiębiorstwo PKS w Pile, Gnieźnie i Inowrocławiu. Z Wapna możliwe są połączenia do Piły, Chodzieży, Wągrowca, Żnina, Janowca Wlkp. i Gniezna.

Obsługiwana jest większość miejscowości gminnych. Miejscowości bez obsługi autobusowej położone są w promieniu 1-2 km od najbliższego przystanku.

CZĘŚĆ III

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY WAPNO**

Wapno 1999 r./ 2014r.

Integralną część studium stanowią:

- część opisowa,
- mapa w skali 1:10 000.

Studium uchwalono
Uchwałą Nr VI/27/99
Rady Gminy w Wapnie
z dnia 26 sierpnia 1999 r.
*Studium zmieniono uchwałą
nr XXXIV/216/2014 Rady Gminy Wapno
w dniu 27 maja 2014 roku*

SPIS TREŚCI

0. Uchwała Nr VI/27/99 Rady Gminy w Wapnie

z dnia 26 sierpnia 1999 roku w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wapno.

1. PODSTAWOWE PROBLEMY ROZWOJU GMINY

II. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Uwarunkowania wynikające z polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy.
2. Uwarunkowania wynikające z cech środowiska przyrodniczego oraz występujących zagrożeń.
3. Uwarunkowania wynikające z cech środowiska kulturowego.
4. Uwarunkowania wynikające ze stanu gospodarki.
5. Uwarunkowania przestrzenne wynikające z ukształtowanej struktury funkcjonalno-przestrzennej.
6. *Szczegółowe uwarunkowania dotyczące obszaru objętego zmianą studium oraz zakres zmian studium*
 - 6.1. *Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu*
 - 6.2. *Uwarunkowania wynikające ze stanu ładunku przestrzennego i wymogów jego ochrony*
 - 6.3. *Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska przyrody i krajobrazu kulturowego*
 - 6.4. *Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej*
 - 6.5. *Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia*
 - 6.6. *Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia*
 - 6.7. *Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy*
 - 6.8. *Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów*
 - 6.9. *Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych*
 - 6.10. *Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych*
 - 6.11. *Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych*
 - 6.12. *Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych*
 - 6.13. *Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami*
 - 6.14. *Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych*
 - 6.15. *Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej*

III. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY

1. Cele podstawowe.
2. Cele strategiczne rozwoju gminy.
3. Ocena uwarunkowań dla osiągania założonych celów.

IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego.
2. Kierunki rozwoju sieci osadniczej.
3. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej.
4. Kierunki rozwoju komunikacji.

5. *Kierunki rozwoju i przekształceń w strukturze przestrzennej na terenie objętym zmianą studium*

- 5.1. *Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów***
- 5.2. *Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy***
- 5.3. *Kierunki dotyczące obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk***
- 5.4. *Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej***
- 5.5. *Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej***
- 5.6. *Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym***
- 5.7. *Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym***
- 5.8. *Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scalenia i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400 m² oraz obszary przestrzeni publicznych***
- 5.9. *Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne***
- 5.10. *Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej***
- 5.11. *Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych***
- 5.12. *Obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny***
- 5.13. *Obszary pomników zglądy i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zglądy (Dz. U. Nr 41, poz. 412 oraz 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271)***
- 5.14. *Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji***
- 5.15. *Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych***
- 5.16. *Inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie***
- 5.17. *Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW***

V. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY

1. Założenia podstawowe.
2. Wyodrębnione strefy polityki przestrzennej.
3. Narzędzia polityki przestrzennej.

VI. UZASADNIENIE Z SYNTEZĄ USTALEŃ STUDIUM

**Uchwała Nr VI/27/99
Rady Gminy w Wapnie
z dnia 26 sierpnia 1999 roku**

w sprawie studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego
Gminy Wapno

Na podstawie art 18 ust. 2, pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz.U. Nr 13 z 1996r. poz. 79 z późniejszymi zmianami) art.6 ust.6 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. Nr 15 poz. 139) Rada Gminy w Wapnie uchwała co następuje:

§1

Uchwała się studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obejmujące:

- 1) część opisową,
- 2) mapę w skali 1:10 000, stanowiące załączniki do uchwały.

§2

1. Ustala się następujące cele strategiczne polityki przestrzennej, gwarantujące zrównoważony rozwój gminy:
 - 1) ochrona istniejących zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
 - 2) wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla rozwoju gospodarczego gminy,
 - 3) rozwój przestrzenny wsi Wapno, jako ośrodka obsługi gminy.
2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego i sposoby realizacji polityki przestrzennej określają załączniki do uchwały, o których mowa w §1.

§3

1. Ustala się obowiązkowe sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla:
 - 1) obszaru problemowego wsi Wapno,
 - 2) obszarów zabudowy mieszkaniowej we wsiach Stołężyn i Srebrna Góra.
2. Obszary, o których mowa w ust. 1, oznaczono graficznie na mapie studium w skali 1: 10 000.

§4

Zobowiązuje się Zarząd Gminy do:

- 1) prowadzenia polityki przestrzennej zgodnej z uchwalonym studium,
- 2) przystąpienie do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, o których mowa w §3, w terminach gwarantujących prawidłowe prowadzenie polityki na tych obszarach,
- 3) badania spójności rozwiązań projektu planu z polityką przestrzenną określoną w studium,
- 4) dokonywanie ocen zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy i przedstawiania ich Radzie Gminy.

§5

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Gminy Wapno

§6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

UCHWAŁA Nr XXV/158/09

Rady Gminy Wapno

z dnia 7 lipca 2009 roku

**w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wapno.**

Na podstawie art. 9 ust.1 i art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. Nr 80, poz.717 z póź. zm Dz U. z 2004r. Nr 6, poz. 41 i Nr 141, poz. 1492, z 2005r. Nr 113, poz. 954 i Nr 130 poz. 1087, z 2006 r. Nr 45, poz. 319 i Nr 225, poz. 1635 oraz z 2007r. Nr 127, poz. 880) oraz art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z póź. zm. Dz. U. z 2002r. Nr 23, poz.220 Nr 62 poz.558, Nr 113, poz. 984, Nr 214, poz.1806, Nr 153, poz.1271 i Nr 214, poz. 1806 z 2003r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz.1568, z 2004r. Nr 116, poz. 1203 i Nr 102 poz. 1055, z 2005r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz.1457, z 2006r Nr 17 poz. 128 i Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218 oraz z 2008 r. Nr 180, poz. 1111),

Rada Gminy Wapno uchwala, co następuje :

- § 1.** Przystępuje się do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wapno zatwierdzonego uchwałą Nr VI/27/99 Rady Gminy Wapno z dnia 26.08.1999 r.
- § 2.** Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wapno obejmuje lokalizację zespołu elektrowni wiatrowych wraz z obszarem oddziaływania w obrębach wsi Stołężyn, Wapno, Podolin, Komasin, Graboszewo Srebrna Góra.
- § 3.** Integralną częścią niniejszej uchwały jest załącznik graficzny obrazujący zakres terytorialny zmian w Studium.
- § 4.** Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wapno.
- § 5.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Radosław Kubisz

I. PODSTAWOWE PROBLEMY ROZWOJU GMINY

Na obszarze gminy Wapno wyróżnić można dwa obszary problemowe:

- obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- obszar strukturalny wsi Wapno.

Z obszarem rolniczej przestrzeni produkcyjnej związane są wszystkie problemy transformacji ustrojowej kraju, występujące w tej dziedzinie gospodarki:

- upadek i przekształcenia państwowych gospodarstw rolnych
- wadliwa struktura gospodarstw rolnych,
- nadmierne zatrudnienie w rolnictwie,
- brak środków kredytowych i systemu poręczeń kredytowych dla wiejskiej przedsiębiorczości rolniczej i pozarolniczej,
- słabe wyposażenie techniczne rolnictwa,
- niedorozwój instytucji rynku rolnego.

Wszystkie te bariery wpływają na stan kondycji gospodarczej gminy, jak również brak możliwości sprecyzowania potrzeb przestrzennych dla rozwoju rolnictwa.

Drugim bardzo ważnym pod względem przestrzenno-funkcjonalnym jest obszar wsi Wapno, ograniczony następującymi barierami rozwojowymi:

- zdegradowanym przestrzennie obszarem szkód górniczych po kopalni soli,
- chronionym obszarem złóż gipsu, jako potencjalnym obszarem górniczym.

II. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Uwarunkowania wynikające z polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy.

Dla obszaru Gminy Wapno nie opracowano programów rządowych, wymagających wprowadzenia do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dla obszaru województwa wielkopolskiego, zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym zostaną sporządzone:

- strategia rozwoju województwa,
- planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Oba te dokumenty będą zawierać zasady polityki przestrzennej w województwie, w tym zasady rządowej polityki regionalnej. Dla województwa pilskiego opracowany był projekt studium zagospodarowania przestrzennego województwa odnoszący się do kształtowania polityki przestrzennej państwa sprzed 1.01.1999r.

Studium powyższe, poza kwalifikacją i predyspozycjami obszaru gminy, nie zawiera

elementów, które winny znaleźć się w niniejszym opracowaniu i które mogłyby mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy.

3. Uwarunkowania wynikające z cech środowiska przyrodniczego oraz występujących zagrożeń.

2.1 Ocena obszaru przyrodniczego gminy.

Obszar przyrodniczy Gminy Wapno stanowią:

- rolnicza przestrzeń produkcyjna, obejmująca przeważający obszar gminy, charakteryzująca się wysoką bonitacją gruntów oraz wysoką przydatnością rolniczą gleb,
- system cieków wodnych połączonych z Kanałem Wapno-Laskownica, w zlewni rzeki Welny, wraz z terenami łąk tworzących ekosystem wód otwartych,
- tereny lasów, zlokalizowane w dwóch kompleksach, przy granicy z gminą Gołańcz, w części zachodniej gminy i przy granicy z gminą Kcynia, w części wschodniej.

Ekosystemy wód otwartych łączą się z terenami lasów tworząc, na obszarze gminy, dwa obszary węzłowe połączone ciekami wodnymi stanowiącymi korytarz ekologiczny, łączący te obszary. Tworzą one podstawowy system przyrodniczy gminy łączący w sobie funkcje hydrologiczną, klimatyczną i biologiczną.

Ze względu na słabą sieć hydrograficzną gminy, wyodrębniony system przyrodniczy musi podlegać rygorom ochronnym poprzez wyłączenie terenów z zabudowy, ochronę wód przed zanieczyszczeniami i ochronę zieleni.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna ze względu na dwojaką funkcję, stanowi otwartą przestrzeń przyrodniczą oraz podstawową przestrzeń gospodarczą dla gminy. Ze względu na wysoką bonitację gleb, przestrzeń ta powinna również podlegać rygorom ochronnym poprzez wyłączenie z zabudowy.

2.2 Ochrona środowiska przyrodniczego.

2.2.1 Obiekty przyrodnicze prawnie chronione.

Ze względu na korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa w gminie zachowało się bardzo mało obiektów przyrodniczych, które mogłyby być objęte ochroną. Gmina położona jest poza terenami objętymi systemem obszarów chronionego krajobrazu. W granicach parków w Stołężynie i Wapnie występują pojedyncze drzewa objęte ochroną prawną i wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody jako pomniki przyrody.

Wykaz pomników przyrody.

Nr rej. woj.	Decyzja	Położenie	Obiekt	Obwód w cm (h-130cm)	Właściciel	Zarządca
344	107/82*	Wapno, park przy szkole	2 jesiony wyniosłe	305 250	Skarb Państwa	Kopalnia soli w Wapnie
366	18/83	Stołężyn, park	2 miłorzęby, lipa drobnolistna, jesion wyniosły	260 345 340 342	RSP Stołężyn	RSP Stołężyn

* - nr i rok wydania decyzji przez Wojewodę Piłskiego.

2.2.2 Ochrona wód.

Ze względu na bardzo słabo rozwiniętą sieć hydrograficzną, położenie gminy w obrębie strefy wododziałowej III rzędu, deficyt opadów atmosferycznych, szczególną uwagę należy zwrócić na ochronę wód powierzchniowych i podziemnych. **Zgodnie z art. 98, tytuł II, dział 3 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska** wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają szczególnej ochronie polegającej zwłaszcza na niedopuszczeniu do zanieczyszczenia wód oraz zapobieganiu i przeciwdziałaniu szkodliwym wpływom na obszary ich zasilania.

Na podstawie Rozporządzenia Min. Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 05.11.1991 (Dz. U. nr 116) w sprawie zasad ustanowienia stref ochronnych źródeł i ujęć wody, decyzją Wojewody Piłskiego (OS-VIII/Z-6210/84/96), ustalona została strefa ochrony bezpośredniej min. 8 m dla ujęcia wody w Stołężynie. Zgodnie z powyższym rozporządzeniem strefa ochrony pośredniej wynosi 30 m.

Najczęstszym źródłem zanieczyszczeń wód w gminie są nawozy sztuczne i środki ochrony roślin oraz gnojowica, które wypłukiwane są z pól przez wody opadowe. Celem doraźnym powinno być poprawienie i utrzymanie dobrej drożności systemu rowów i kanałów w celu szybkiego odprowadzenia zanieczyszczeń do oczyszczalni, a celem perspektywicznym doprowadzenie do ograniczenia stosowania tych środków. Główny ciek wodny gminy, który został przekształcony w kanał, zanieczyszczany jest przez odcieki z hałdy solnej byłej kopalni. W obrębie zbiornika, w którym gromadzono zanieczyszczone wody z czapy gipsowej została zlokalizowana gminna oczyszczalnia ścieków. Dno pozostałej części zbiornika obecnie porośnięte jest roślinnością szuwarową, która poprawia czystość wód gruntowych. Dotychczas nie stwierdzono poważniejszych skażeń wód podziemnych, których źródłem mogłyby być wody kopalniane. Cały czas prowadzony jest monitoring wód podziemnych

w sąsiedztwie solnego górotworu.

Należy bardzo ostrożnie przeprowadzać melioracje wodne, które powinny działać dwukierunkowo (odwadniająco-nawadniająco), w taki sposób aby nie zakłócić istniejących stosunków wodnych. Bardzo korzystne dla utrzymania obecnej retencji powierzchniowej wody jest zachowanie, o ile to możliwe, nieużytków wodnych, torfowisk i śródpolnych oczek wodnych.

2.2.3 Ochrona gleb i powierzchni terenu.

Ochrona gleb regulowana jest Ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 3 lutego 1995r. (Dz. U. z 2004r., Nr 121, poz. 1266 ze zm.). Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczyć gleby oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku inne grunty o najniższej przydatności produkcyjnej. Ochrona gruntów w gminie powinna polegać na ograniczeniu lub eliminacji ich degradacji poprzez zmianę użytkowania, stosowanie zadrzewień śródpolnych. Utrzymanie i ewentualne poprawienie stosunków wodnych poprzez zachowanie torfowisk, obszarów podmokłych i oczek śródpolnych, może przyczynić się nie tylko do poprawienia produkcji rolnej, ale może również ograniczyć erozję wietrzną, która na terenach bezleśnych przybiera znaczne rozmiary.

Ze względu na bardzo dobre gleby dla produkcji rolniczej, należy kontrolować i o ile to możliwe ograniczać przeznaczania ich na cele nierolnicze. Z tych samych względów powinno podejmować się działania mające na celu rekultywację i zagospodarowanie gruntów na cele rolnicze. Najbardziej przekształconym obszarem w gminie jest były teren górniczy (przestał nim być w dniu wejścia w życie Ustawy Prawo geologiczne i górnicze (4. 02. 1994r. - art.141) po Kopalni Soli w Wapnie o pow. 195,3 ha. Podczas prowadzenia działalności eksploatacyjnej powstało wyrobisko o powierzchni 7,33 ha i głębokości 6-10 m oraz hałda skał solnych zajmująca teren 0,75 ha. Podczas zatapiania kopalni powstała niecka o maksymalnym obniżeniu 10 m. W części przy wysadzie powstały nieciągłości powierzchni w postaci licznych zapadlisk. Powierzchnia najbardziej przeobrażonego terenu wynosi obecnie ok. 10 ha. Zgodnie z prawem geologicznym (art. 80) w razie likwidacji zakładu górniczego do zabezpieczenia lub zlikwidowania wyrobiska górniczego oraz obiektów i urządzeń zakładu górniczego zobligowany jest przedsiębiorca, w tym przypadku likwidator KDPIZR. Przy przeprowadzaniu rekultywacji pomocne mogą być założenia przedstawione w opracowaniu pt.: „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego Wapno”, według którego większa część powinna zostać zalesiona, natomiast pozostały fragment powinien być użytkowany jako grunty orne.

Opracowanie powyższe nie stanowi miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. w zagospodarowaniu przestrzennym, może być natomiast wykorzystane w pracach planistycznych dotyczących wsi Wapno. W protokole z dnia 28.11.1994r. spisany przez przedstawicieli Urzędu Gminy w Wapnie, a likwidatorem KDPIZR w sprawie odbioru rekultywacji, zaznaczono, że prace rekultywacyjne mogą się rozpocząć, jeżeli przez dwa lata od sporządzenia powyższego protokołu, nie zostanie podjęta decyzja o eksploatacji złoża. Decyzją Wojewody Piłskiego (OS. IX-7530/45/97) zaakceptowano „Projekt badań geologicznych do oceny oddziaływania na środowisko hałdy odpadów solnych na terenie nieczynnej kopalni soli w Wapnie”. W dalszym ciągu mogą pojawiać się w obrębie górotworu sytuacje awaryjne związane z osiadaniem powierzchni gruntów oraz zmianami hydrogeologicznymi, których wynikiem może być skażenie wód podziemnych. Dlatego też konieczny jest stały monitoring prowadzony z uwzględnieniem wskazań zawartych w wyżej wymienionym opracowaniu.

2.2.4 Zanieczyszczenia powietrza.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza w gminie jest kotłownia osiedlowa oraz kotłownie przykładowe w obrębie likwidowanej kopalni, zlokalizowane w zachodniej części Wapna. W okresie letnim pewną uciążliwość mogą stanowić oczyszczalnia ścieków w Wapnie i wysypisko śmieci w Aleksandrowie.

3. Uwarunkowania wynikające z cech środowiska kulturowego oraz prawnej ochrony dóbr kultury.

3.1 Uwarunkowania kulturowe.

Uwarunkowania kulturowe wynikają z występowania na obszarze gminy wartościowych zasobów kulturowych oraz wymagań w zakresie ochrony konserwatorskiej w stosunku do dziedzictwa kulturowego. Pod pojęciem dziedzictwa kulturowego należy rozumieć: historyczne układy przestrzenne, zabytkowe zespoły i obiekty architektury, budownictwa, przemysłu i techniki, założenia zieleni uporządkowanej (parki, cmentarze), zabytki archeologiczne. Najbardziej istotnymi dla uwarunkowań kulturowych pozostają zasoby dziedzictwa kulturowego, podlegające ochronie prawnej z mocy Ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003r. Nr 162, poz. 1568 ze zm.) oraz dodatkowo obiekty nie objęte ochroną prawną, a stanowiące znaczącą wartość dla środowiska kulturowego gminy.

Na podstawie przeprowadzonego rozpoznania i charakterystyki stanu istniejącego układów przestrzennych jednostek osadniczych oraz historycznej zabudowy można stwierdzić, że na terenie gminy Wapno istniejące uwarunkowania kulturowe dotyczą głównie obiektów wpisanych do rejestru zabytków i nie stanowią istotnych ograniczeń w rozwoju przestrzennym gminy.

3.2 Wnioski do ochrony konserwatorskiej.

Przedstawiony powyżej materiał, stanowi bazę określenia wniosków do ochrony konserwatorskiej. Na terenie gminy Wapno na szczególną ochronę zasługuje zespół dworsko-parkowy w Srebrnej Górze. To cenne założenie zabytkowe, tworzy wyróżniającą się na tle zabudowy wiejskiej historyczną przestrzeń zurbanizowaną. Pozostałe obszary na terenie gminy Wapno nie posiadają zasadniczo znaczących uwarunkowań historycznych. Istotą przekształceń obszarów zurbanizowanych jest zachowanie właściwej skali zabudowy oraz nieprzekształcanie obiektów zabytkowych. Obiekty architektury wpisane do rejestru zabytków objęte są wszelkimi rygorami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim ustawy o ochronie dóbr kultury. Wszelkie prace remontowe, zmiany własności, zmiany funkcji i przeznaczenia obiektu wymagają pisemnej zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W przypadku zabytków architektury i budownictwa niedopuszczalne jest zwłaszcza: nadbudowanie obiektów, powiększanie ich bryły przez dobudówki, zmiana konstrukcji dachu i pokrycia dachowego, zmiana wielkości i liczby otworów okiennych i drzwiowych oraz zmiana wyglądu elewacji. Szczególnej ochronie podlega istniejący detal architektoniczny: gzymsy, fryzy, opaski okienne i drzwiowe oraz inne elementy zdobnicze; ochronie podlega również dawna stolarka okienna i drzwiowa, niekiedy bogato zdobiona.

Na terenach zabytkowych założeń zieleni (parki, cmentarze) wszelkie inwestycje można przeprowadzać jedynie po uprzednim uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody. Teren zabytkowych założeń zieleni należy zachować w granicach historycznych, nie dzielić tych obszarów na działki użytkowe, w miarę możliwości zachować całość jako jedną własność. Aleje i szpalery należy konserwować odtwarzając i uzupełniając ubytki tymi samymi gatunkami drzew. W przypadku obiektów historycznych objętych ochroną konserwatorską, znajdujących się w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków należy również zasięgnąć opinii W.K.Z., który określi dopuszczalność prowadzonych prac, ich zakres i zalecaną formę architektoniczną. Dla budynków ujętych w ewidencji, a nie wpisanych do rejestru zabytków dopuszcza się

wymianę zabudowy w przypadku, gdy jest to uzasadnione względami technicznymi lub planistycznymi, po uprzednim uzyskaniu akceptacji W.K.Z.

Gmina Wapno nie posiada w całości dostatecznego rozpoznania archeologicznego. Na podstawie dotychczasowych badań zostało zewidencjonowane i rozpoznane kilkadziesiąt stanowisk archeologicznych, stanowiących dobro kultury i objętych ochroną konserwatorską. Celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie śladów osadniczych poprzez prowadzenie obserwacji archeologicznej w formie nadzoru nad realizacją robót ziemnych, po zakończeniu których teren może być trwale zainwestowany. Dlatego też wymagana jest przy inwestycjach związanych z pracami ziemnymi, konsultacja z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Na terenie gminy Wapno dominuje otwarta przestrzeń krajobrazu rolniczego. Na tle otwartej przestrzeni rolniczej architektura gospodarstw wiejskich jest szczególnie wyeksponowana, dlatego forma architektoniczna projektowanych nowych zagród oraz rozbudowa już istniejących nie powinna stanowić elementu dysharmonijnego, poddana szczególnym, do historycznego typu niskiego domu nakrytego dachem dwuspadowym. Wiejska architektura zasadom kształtowania powinna nawiązywać do tradycyjnej architektury wiejskiej powinna harmonizować z otwartą przestrzenią krajobrazu rolniczego i chronić jego pejzaż.

3.3 Prawna ochrona zabytków.

3.3.1 Obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków województwa pilskiego:

a) obiekty architektury:

Srebrna Góra:

- zespół dworski (dwór, oficyny, brama), k. XVIII w. A - 117
- kościół p.w. św. Mikołaja, poł. XIX w. A - 219

b) parki:

Aleksandrowo:

- park dworski, pocz. XX w. A - 476

Srebrna Góra:

- park dworski, k. XVIII w. A - 144

Stoleżyn:

- park dworski, poł. XIX w. A - 468

c) cmentarze:

Srebrna Góra:

- cmentarz przykościelny (nieczynny), 2 poł. XIX w. A - 583
- cmentarz rzym.- kat. (czynny), 1880r. A - 582

d) obiekt techniki:

Wapno:

- maszyna parowa wyciągowa
- wraz z budynkiem osłonowym, 1931 r. (teren kopalni soli)

A - 545

3.3.2 Obiekty objęte ochroną konserwatorską:

ALEKSANDROWO

1. dom nr 13, mur., pocz. XX w. (mieszkalno-gospodarczy)
2. dom nr 17, - d. pałac, mur., k. XIX w.
3. obora przy domu nr 17, mur., pocz. XX w.

GRABOSZEWO

1. zespół pałacowo-folwarczny:
 - a) pałac - ob. dom mieszkalny, mur./ryg., k. XIX w.
 - b) ogrodzenie folwarku, mur., 1910-1920r.
 - c) magazyn, mur., 1913r.
 - d) dom nr 4, d. czworak, mur., 1919r.
 - e) dom nr 7, oficyna - ekonomówka, mur., ok. 1915r.

KOMASIN

1. dom nr 2, mur., 1902 r.
2. ogrodzenie przy domu nr 2, mur., 1902r.
3. chlewnia przy domu nr 2, mur., ok. 1901r.
4. zagroda nr 4:
 - dom, glina, ok. 1900r.
 - stodoła, drewno, 1924-25r.
 - obora, mur., ok. 1900r.
5. zagroda nr 5:
 - obora, mur./kam., ok. 1932-35r.
 - świnia, mur./kam., ok. 1932-35r.
6. zagroda nr 6:
 - dom, mur., ok. 1930r.
 - stodoła, mur., ok. 1930r.
 - świnia, mur., ok. 1930r.
7. zagroda nr 7:

- dom, mur./głina, 1850/1900r.

- obora, mur., ok. 1900r.

8. zagroda nr 8:

- dom, mur./kam., ok. 1930r.

- obora, mur., ok. 1930r.

9. dom nr 9, mur., 1919r.

10. zagroda nr 13:

- dom, mur., 1932r.

- obora, mur./drewno, 1925r.

PODOLIN

1. dawny zespół folwarczny:

a) dom nr 18 - budynek gosp.-mieszkalny, d. stodoła, mur., k. XIX -1.30-te XX w.

b) dom nr 20 - budynek gosp.-mieszkalny, mur., k. XIX- 1.30-te XX w.

c) dom nr 21 - budynek gosp.-mieszkalny, d. spichlerz, mur., k. XIX- 1.30-te XX w.

d) dom nr 29 - d. stajnia, mur., k. XIX- 1.30-te XX w.

e) dom nr 31, mur., k. XIX w.

2. dom nr 7, mur., 1905r.

3. dom nr 26, mur./szach., k. XIX- 1.30-te XX w.

4. dom nr 27, mur., ok. 1930r.

5. dom nr 28, mur., k. XIX w.

6. dom nr 30, mur., k. XIX w.

7. chlewnia przy domu nr 30, mur., k. XIX w.

8. dawny zespół dworski:

a) dom nr 33, d. domek ogrodnika, mur., k. XIX w.

b) dom nr 35, mur., k. XIX w.

c) brama główna, mur., k. XIX w.

d) park, k. XIX w.

e) ogrodzenie parku, mur., k. XIX w.

9. dom nr 38, mur., ok. 1930r.

RUSIEC

1. dworzec PKP, mur., ok. 1900r.

2. budynek WC przy dworcu PKP, mur., ok. 1900r.

3. kapliczka przydrożna, mur., ok. 1900r.

4. szkoła podstawowa, mur., ok. 1912r.

5. budynek gospod. przy szkole, drewno, ok. 1912r.
6. chlewnia przy szkole, mur., ok. 1912r.
7. zagroda nr 13:
 - dom, mur., ok. 1920r.
 - obora, mur., ok. 1920r.
 - chlewnia, mur., ok. 1920r.
8. dom nr 15 , budynek gospod.-mieszkalny, mur./drewno, ok. 1900r.
9. dom nr 30, mur, ok. 1900r.
10. obora przy domu nr 30, mur., ok. 1900r.
11. stodoła przy domu nr 41, drewno, ok. 1940r.
12. zagroda nr 47:
 - dom, drewno, 1938r.
 - stodoła, drewno, ok. 1940r.
 - obora, mur., ok. 1940r.

SREBRNA GÓRA

1. zespół pałacowy:
 - a) ogrodzenie, mur., ok. 1800r.
 - b) zachodnia ściana tarasu, mur., ok. 1800r.
 - c) wschodnia ściana tarasu, mur., ok. 1800r.
2. zespół kościoła p.w. św. Mikołaja:
 - a) brama pn-zach., mur., XIX w.
 - b) brama zach., mur., XIX w.
 - c) brama pd., mur., XIX w.
 - d) kolumna z posagiem Matki Boskiej, k. XIX w.
 - e) organistówka, mur., ok. 1850r.
 - f) dom parafialny, mur., 1911r.
3. dom nr 7 - szkoła podstawowa, mur., 1901r.
4. budynek gospodarczy przy szkole, mur., XIX w.
5. kapliczka przydrożna, mur., XIX w.

STOLEŻYN

1. zespół dworski:
 - a) kaplica grobowa Kómerów, mur., k. XIX w.
 - b) brama, mur., k. XIX w.
 - c) mur ogrodzeniowy, mur., k. XIX w.

- d) aleja lipowa do kaplicy, k. XIX w.
 - e) cmentarz ewangelicki, rodowy, XIX/XX w., nieczynny
2. zespół folwarczny:
- a) stajnia, ob. obora, mur., ok. 1900r.
 - b) kuźnia, ob. warsztat, mur., ok. 1900r.
 - c) obora, mur., ok. 1900r.
 - d) obora, mur., ok. 1900r.
 - e) spichlerz, mur., 1864r.
 - f) stodoła, mur., 1870r.
 - g) brama zach., mur, k. XIX w.
3. szkoła podstawowa, mur., ok. 1925r.
4. kapliczka przydrożna, mur., ok. 1900r.

ul. Polna

1. dom nr 1, drewno, ok. 1930r.

ul. Poprzeczna

1. zagroda nr 1:

- dom, drewno, ok. 1930r.
- chlewnia, mur., ok. 1936r.
- stodoła, drewno, ok. 1936r.

2. dom nr 6, mur., 1912r.

3. chlewnia przy domu nr 6, mur., ok. 1870r.

4. zagroda nr 17:

- dom, mur., 1920-30r.
- świnia, mur., 1920-30r.
- stodoła, mur., ok. 1920-30r.
- chlewnia, mur., ok. 1920-30r.

5. dom nr 20, mur., k. XIX w.

6. stodoła przy domu nr 20, mur., k. XIX w.

7. dom nr 21, mur./głina, ok. poł. XIX w.

ul. Wągrowiecka:

8. budynek gospodarczy przy domu nr 8, mur./drewno, ok. 1910r.

WAPNO

1. wieża ciśnień, mur., 1924r.
2. dworzec PKP, mur., 1920-30r.
3. park krajobrazowy, 2 poł. XIX w.

ul. Dworcowa

1. dom nr 3, mur., 1920-30r.

ul. Kościuszki

1. dom nr 2, mur., ok. 1920r.
2. dom nr 8, mur., ok. 1920r.
3. dom nr 10, mur., ok. 1920-30r.
4. dom nr 12, mur., ok. 1920-30r.
5. dom nr 22, mur., ok. 1920-30r.

ul. Kochanowskiego

1. dom nr 2 wraz z budynkiem gospod., mur./drewno, ok. 1938r.
2. budynek gospodarczy nr 4, mur./drewno, ok. 1938r.

ul. Podgórna

1. dom nr 6, mur., ok. 1930r.
2. dom nr 8, mur., ok. 1930r.

ul. Sportowa

1. dom nr 1, mur., ok. 1940r.
2. dom nr 36, mur., ok. 1930r.

ul. Śniadeckich

1. dom nr 7, mur., ok. 1900r.
2. zagroda nr 9:
 - kuźnia, mur., ok. 1915r.
 - spichlerz, mur., ok. 1915r.
 - brama, mur., ok. 1910r.

ul. Świerczewskiego

1. dom nr 2 - szkoła podstawowa, mur., ok. 1932-33r.
2. dom nr 15, mur., ok. 1920r.
3. dom nr 17, mur., ok. 1900r.
4. budynek gospodarczy przy domu nr 17, mur., ok. 1920r.
5. dom nr 19, mur., ok. 1900r.
6. budynek gospodarczy przy domu nr 19, mur., ok. 1920-5r.

7. zespół folwarczny:

- a) stajnia, ob. chlewnia, mur., k. XIX w.
- b) silos, mur./drewno, ok. 1900r.
- c) kuźnia, ob. warsztat, mur., k. XIX w.
- d) obora, mur., k. XIX w.
- e) spichlerz, mur., XIX/XX w.
- f) stodoła, ob. tuczarnia, mur., k. XIX w.
- g) budynek gospodarczy, mur., ok. 1925r.
- h) dom mieszkalny - „dworek”, mur., ok. 1924-25r.

8. dom nr 25, mur., k. XIX w.

9. dom nr 27, mur., ok. 1900r.

10. budynek gospodarczy przy domu nr 27, mur., ok. 1900r.

11. dom nr 30, mur., ok. 1930r.

12. dom nr 36, mur., ok. 1920r.

13. zagroda nr 38:

- dom, mur., 1924r.

- zespół budynków gospodarczych, mur., 1924r.

ul. Wolności

1. dom nr 5, mur., ok. 1920-30r.

4. Uwarunkowania wynikające ze stanu gospodarki.

Podstawowym pozytywnym elementem w rozwoju gospodarczym gminy jest uporządkowany system gospodarki komunalnej w gminie. Gmina posiada:

- gminne wysypisko odpadów,
- oczyszczalnię ścieków sanitarnych pozwalającą na odbiór ścieków z przeważającego obszaru zainwestowania,
- całkowite wyposażenie gospodarstw rolnych w sieć wodociagową.

Stan ten pozwala na prowadzenie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej w całej gminie.

Istniejące folwarki stanowią podstawową bazę aktywizacji gospodarczej gminy. Główne bariery rozwoju gminy zależą od uwarunkowań ekonomicznych, a nie przestrzennych.

Brak potrzeb przestrzennych w gminie świadczy o niskiej kondycji gospodarczej podmiotów gospodarujących i ludzi.

5. Uwarunkowania przestrzenne wynikające z ukształtowanej struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Obszary zainwestowane, w Gminie Wapno, charakteryzują się znacznym rozproszeniem zabudowy. Zabudowa lokalizowana jest wzdłuż istniejących dróg i chociaż rozczłonkowana, tworzy dość uporządkowany system zabudowy. W gminie nie pojawiają się siedliska lokalizowane w oddaleniu od drogi. Fakt ten stwarza możliwości umocnienia istniejących struktur, poprzez zabudowę plombową. Najtrudniejszym do rozwiązania, pod względem przestrzennym jest obszar wsi Wapno. Ośrodek gminny - Wapno - tworzy zespół jednostek strukturalnych wsi Wapna, Podolina, Aleksandrowa i Srebrnej Góry (obszar zabudowy przy osiedlu Wapno -Południe). Po katastrofie górniczej zdegradowane zostało centrum usługowe wsi i istnieją istotne ograniczenia możliwości jego odtworzenia.

Zagospodarowana przestrzeń usługowa gminy stanowi ważny czynnik integracji społecznej i identyfikacji mieszkańców z określonym miejscem. Miejsce to powinno posiadać wysokie walory przestrzenne. Przyszły rozwój wsi Wapno należy łączyć z podniesieniem jakości przestrzeni publicznej ośrodka administracyjno-usługowego. Celowi temu służy zmiana siedziby Urzędu Gminy.

6. Szczegółowe uwarunkowania dotyczące obszaru objętego zmianą studium oraz zakres zmian studium

6.1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

Z uwagi na brak obowiązujących aktów prawa miejscowego ustalających przeznaczenie obszarów objętych zmianą studium, określenie uwarunkowań wynikających z dotychczasowego przeznaczenia obszaru należy przeprowadzić na podstawie poprzedniego studium. W związku z tym przeprowadzono analizę stanu zagospodarowania oraz uzbrojenia terenu.

Aktualne użytkowanie terenu ma charakter przestrzeni rolniczej, poprzecinanej enklawami łąk, rozciągających się wzdłuż cieków oraz niewielkich obszarów lasów i jest rezultatem wykorzystania potencjału przyrodniczo-zasobowego środowiska. Zaledwie jedną dziesiątą powierzchni gminy stanowią lasy i grunty leśne. Ponadto słabo rozwinięta jest sieć zadrzewień i zakrzewień śródpolnych w krajobrazie rolniczym.

Zgodnie z regionalizacją glebowo-rolniczą gmina Wapno należy do rejonu Damasławka. Jest to gmina o krajobrazie typowo rolniczym i niewielkim udziale obszarów cennych przyrodniczo. Charakteryzuje się jednym z najwyższych w województwie wielkopolskim wskaźnikami powierzchni użytków rolnych. Wśród nich największym udziałem procentowym zajmowanej powierzchni charakteryzują się grunty orne – 3214 ha (ok. 73 % obszaru gminy). Drugim pod względem zajmowanej wielkości typem użytkowania są łąki i pastwiska – stanowią ok. 10 % powierzchni analizowanej gminy (czyli ok. 432 ha). Rozmieszczone są głównie we wschodniej i południowo-wschodniej części gminy w obrębie miejscowości Srebrna Góra, Graboszewo i Stołęzyn, a także w dolinie rynien polodowcowych, w dolinie należącej do zlewni Kcynianki. Powierzchnia sadów nie przekracza 1 % powierzchni gruntów ornych. Niewielką powierzchnię zajmują także nieużytki, wody, tereny komunikacyjne oraz obszary zabudowy w gminie Wapno. W znacznej powierzchni nieużytków dominują nieużytki wodne.

Na obszarze objętym zmianą studium grunty orne stanowią ok. 86 % terenu opracowania. Drugim pod względem zajmowanej powierzchni typem użytkowania są łąki i pastwiska, które stanowią ok. 12 % powierzchni, natomiast lasy zajmują zaledwie ok. 2 % terenu opracowania. Niewielką powierzchnię zajmują tu nieużytki i wody, a także tereny zabudowy i tereny komunikacyjne.

Od lat 80. XX wieku zauważa się zmianę struktury użytkowania gruntów w gminie. Zmniejszył się udział użytków rolnych, wzrósł natomiast udział użytków zielonych oraz gruntów pod nieużytkami.

W zakresie uzbrojenia w energię elektryczną gmina Wapno zasilana jest z GPZ Wągrowiec linią Wapno II SN 15 kV. Ocenia się, iż stan techniczny urządzeń elektroenergetycznych jest dobry.

Przedmiotowy teren nie posiada sieci gazowej. Mieszkańcy korzystają jedynie z gazu typu propan-butan, dostarczanego w butlach. Gmina Wapno nie posiada programu gazyfikacji, jednak możliwe jest doprowadzenie do gminy gazu ziemnego zaazotowanego. Najbardziej prawdopodobnym kierunkiem uzyskania gazu ziemnego są sieci gazociągowe 150 mm prowadzące gaz wysokometanowy przez teren gminy Kcynia (powiat Żnin). Alternatywnie – z kierunku Wągrowca, po wybudowaniu gazociągu wysokiego ciśnienia i stacji redukcyjno-pomiarowej I° w Damasławku.

W gminie Wapno brak jest systemu zaopatrzenia w ciepło. Jedynie w Wapnie funkcjonuje osiedlowa kotłownia spółdzielni mieszkaniowej, która zaopatruje w ciepło zaledwie kilka budynków. Pozostali mieszkańcy gminy korzystają z własnych,

indywidualnych źródeł. Nie przewiduje się ponadto budowy systemów ciepłowniczych z centralnymi źródłami ciepła.

W zakresie zaopatrzenia mieszkańców w wodę gmina posiada wodociąg grupowy z ujęciem i stacją uzdatniania wody w Stołężynie. Przedmiotowa gmina jest w całości zwodociągowana, a stan techniczny urządzeń służących do zaopatrzenia mieszkańców w wodę jest dobry. Gminie udzielono pozwolenia wodno-prawnego na korzystanie z wód podziemnych dla potrzeb wodociągu Stołężyn – Wapno, w ilości $Q_{max.h}=140,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Źródłem poboru wody są dwie studnie wiercone, ujmujące wody podziemne z formacji czwartorzędowej o zasobach zatwierdzonych w kat. B w ilości $140,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Stacja uzdatniania wody wyposażona jest w 6 sztuk odżelaziaczy, 4 sztuki odmanganiaczy i 2 sztuki aeroforów.

Kanalizacja sanitarna funkcjonuje jedynie w miejscowości Wapno. Jest to system grawitacyjny z odprowadzaniem ścieków do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni, położonej na zachód od miejscowości. Zmodernizowana oczyszczalnia usuwa zanieczyszczenia na trzech etapach: mechanicznym, chemicznym i biologicznym typu BIOBLOK MU-300 metodą osadu czynnego niskoobciążonego z recyrkulacją i napowietrzaniem drobnopęcherzykowym. Obecnie oczyszczalnia ta osiąga wydajność $Q=320 \text{ m}^3/\text{d}$, przyjmując ścieki w ilości ok. $Q_{sr.d}=165 \text{ m}^3$, w tym ścieków dowożonych ok. $30 \text{ m}^3/\text{d}$. Ścieki dowożone są także z sąsiednich gmin, a mianowicie z masarni z Damasławka i Przedsiębiorstwa Komunalnego z Kcyni. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rowu melioracyjnego i dalej poprzez Kanał Wapno-Laskownica do Strugi Gołanieckiej, a osady po dezynfekcji wywożone są na wysypisko.

Odcinki kanalizacji deszczowej wybudowano jedynie w Wapnie. Wody opadowe, podobnie jak oczyszczone ścieki, odprowadzane są do rowu melioracyjnego, przebiegającego obok istniejącej oczyszczalni ścieków.

Do gminy Wapno doprowadzona jest linia telekomunikacyjna światłowodowa 8-włóknowa z kierunku Damasławka.

W granicach obszaru zmiany studium występuje jedynie sieć wodociągowa. Przebiega ona w pobliżu miejscowości Wapno przy drodze powiatowej nr 1561P, relacji Morakowo – Czeszewo- Kujawki – Wapno oraz od wspomnianej drogi powiatowej do miejscowości Podolin.

6.2. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Analizę stanu ładu przestrzennego na terenie objętym zmianą studium przeprowadzono na podstawie wizji lokalnej, opracowania ekofizjograficznego, analizy źródeł kartograficznych oraz informacji uzyskanych w urzędzie gminy Wapno.

Ukształtowanie powierzchni terenu gminy jest bardzo zróżnicowane i jest wynikiem procesów morfogenetycznych, związanych z obecnością na tym terenie lądolodu podczas fazy chodziejskiej zlodowacenia bałtyckiego. W przeważającej części obszaru opracowania zmiany studium zasadniczą formą rzeźby terenu jest morena denna płaska, falista i pagórkowata, na której dominuje funkcja typowo rolnicza.

Drugim typem krajobrazu jest wał moren czołowych. Wyniesione są one na wysokość 110-118 m npm.

Wzdłuż wschodniej granicy gminy rozciąga się niewielki fragment równiny sandrowej (103 m npm). Na przedpolu wspomnianej równiny, w rejonie Graboszewa i Srebrnej Góry, znajdują się równiny zastoiskowe na rzędnej 98-100 m npm. Obszar całej wysoczyzny poprzecinany jest trzema rynnymi o przebiegu równoleżnikowym i południkowym, których dna znajdują się na wysokości 89-95 m npm.

Na terenie gminy Wapno brak jest wyraźnie wykształconych dolin rzecznych. Przez liczne tereny płaskie i szerokie obniżenia przepływają niewielkie ciek i rowy. Wśród nich największym jest Kanał Wapno-Laskownica, z licznymi rowami melioracyjnymi o południowo-zachodnim kierunku spływu. Kanał ten w sposób naturalny wykorzystuje pierwotny spadek dna rynny polodowcowej, znajdującej się w centralnej części gminy.

Krajobraz powierzchni analizowanego obszaru poprzecinany jest enklawami łąk, rozciągających się wzdłuż cieków oraz niewielkich obszarów lasów. Teren opracowania urozmaicony jest niewielkim udziałem zadrzewień i zakrzewień śródpolnych. Mała ilość naturalnych ekosystemów sprawia, iż krajobraz rolniczy gminy jest monotony przyrodniczo. Niewielki jest udział drzew i krzewów śródpolnych, przydrożnych alej, oczek wodnych czy cieków.

Ze względu na lokalną rzeźbę terenu, małą lesistość (8 %) i rolniczy charakter gmina Wapno ma niewielką powierzchnię terenów prawnie chronionych. Sama gmina położona jest ponadto poza terenami objętymi systemem obszarów chronionego krajobrazu. Na obszarze zmiany studium, w granicach parków w Stołężynie i Wapnie, występują jedynie pojedyncze drzewa objęte ochroną prawną i wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody, jako pomniki przyrody. Są to:

- 2 jesiony wyniosłe (obwód 305 m i 250 m) w parku przy szkole w Wapnie (nr rej. woj. 344),
- 2 miłorzęby, lipa drobnolistna i jesion wyniosły (obwód 260 m, 345 m, 340 m, 342 m) w parku w Stołężynie (nr rej. woj. 366).

Na obszarze opracowania zmiany studium w żadnej wsi nie został zachowany, ewentualnie nie został nigdy wykształcony, historyczny układ przestrzenny, który obecnie predysponowałby do ochrony konserwatorskiej. Na podstawie rozpoznania i charakterystyki istniejącego stanu zachowanych układów przestrzennych jednostek osadniczych oraz historycznej zabudowy stwierdza się, iż istniejące uwarunkowania kulturowe gminy Wapno dotyczą przede wszystkim obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków. Na szczególną ochronę zasługuje zespół dworsko-parkowy w Srebrnej Górze oraz parki dworskie w Aleksandrowie i Stołężynie, wpisane do rejestru zabytków. Wspomniane zabytkowe obszary nie znajdują się na terenie objętym zmianą studium.

Teren objęty zmianą studium zlokalizowany jest w strefie występowania

zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych. Stanowiska te stanowią dobro kultury i objęte są ochroną konserwatorską. Na podstawie dotychczasowych badań zostało rozpoznanych kilkadziesiąt stanowisk archeologicznych. Wszelkie inwestycje związane z pracami ziemnymi wymagają konsultacji z właściwym miejscowo wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Na terenie analizowanej gminy przeważa otwarta przestrzeń krajobrazu rolniczego, na której tle wyeksponowana jest architektura gospodarstw wiejskich. Stanu przestrzennego można określić jako dobry.

6.3. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska przyrody i krajobrazu kulturowego

Teren objęty zmianą studium położony jest w obrębie dwóch mezoregionów: Pojezierza Chodzieskiego i Pojezierza Gnieźnieńskiego. Jednostki te wchodziły w skład makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego, należącego do podprovincji Pojezierzy Południowo-Bałtyckich. W zaproponowanym przez B. Krygowskiego podziale regionalnym Wielkopolski gmina zaliczana jest do subregionu Równiny Żnińskiej, będącej częścią Wysoczyzny Gnieźnieńskiej.

Obszar gminy, w tym obszar objęty zmianą studium, charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu. Niemal cały obszar gminy pokryty jest utworami falistymi i pagórkowatymi. W północnej części gminy teren obniża się w kierunku południowo-zachodnim, natomiast w południowej części – w kierunku północno-zachodnim. Dominującymi formami geomorfologicznymi na obszarze objętym zmianą studium, są:

- morena denna, falista i pagórkowata,
- pagórki czołowo morenowe,
- równina sandrowa.

Teren gminy Wapno jest bardzo ubogi w zasoby wód powierzchniowych. Stanowią one niecały 1 % (32 ha) powierzchni całej gminy. Pod względem hydrograficznym obszar opracowania zmiany studium przynależy do zlewni rzeki Wełny oraz, w niewielkim stopniu, do zlewni rzeki Kcynianki (północna część) i do zlewni rzeki Rawki (część południowo-wschodnia). Obie zlewnie (Kcynianka i Rawka) oddzielone są od siebie działem wodnym III rzędu, przebiegającym na południe od doliny rzeki Kcynianki oraz w rejonie Srebrnej Góry. Ten sam dział wodny stanowi jednocześnie dział dorzecza Noteci (na północy) i Warty (na zachodzie). Wody powierzchniowe zlewni Wełny wykorzystywane są do zasilania infiltracyjnych ujęć komunalnych i z tego powodu wymagają szczególnej ochrony.

Występowanie strefy wododziałowej na tym terenie powoduje, iż brak jest większych, naturalnych cieków wodnych. Północna część gminy w niewielkim stopniu odwadniana jest przez ciek, wpadający do rzeki Kcynianki i nie ma większego wpływu na stosunki wodne na terenie gminy.

Największy wpływ na regulację stosunków wodnych na tym obszarze ma kanał Wapno-Laskownica z licznymi rowami melioracyjnymi o południowo-zachodnim kierunku spływu wód. Charakterystyczną cechą wspomnianego kanału jest to, iż wykorzystuje on naturalny spadek dna rynny polodowcowej usytuowanej w centralnej części gminy. Odnacza się niewielkim średnim rocznym odpływem jednostkowym, który wynosi 2-4 l/s km² i jest jednym z najniższych w kraju. Taka wielkość spowodowana jest niekorzystnymi warunkami klimatycznymi (mała suma opadów), rzeźbą terenu (urozmaicony krajobraz) oraz pojemnością wodną podłoża, która na terenie gminy jest znaczna. W reżimie wodnym cieków obserwuje się przewagę zasilania podziemnego (60 %).

Istotnym elementem sieci hydrograficznej jest ponadto rów, który prawostronnie dopływa do rynny zbiegającej się w kierunku południowym, ze zlewnią rzeki Kcynianki.

Na stosunki wodne wpływ mają także tereny podmokłe: w obrębie kompleksu leśnego na zachód od Stołężyna, podmokłe łąki na wschód od Srebrnej Góry, a także zabagnione obniżenia terenu, mające duże znaczenie dla małej retencji.

Korzystne warunki dla budowy zastawek występują w obrębie dolin rynnowych. Realizacja wspomnianych budowli hydrotechnicznych na ciekach i rowach ułatwiłoby gospodarowanie zasobami wodnymi w okresie wegetacyjnym.

Ekosystemy wód otwartych w połączeniu z terenami lasów tworzą na terenie gminy swoiste obszary węzłowe, połączone ciekami wodnymi, stanowiącym korytarz ekologiczny. Korytarz ten łączy oba obszary, tworząc podstawowy system przyrodniczy gminy, który łączy w sobie funkcję hydrologiczną, klimatyczną i biologiczną.

Wody powierzchniowe nie były dotąd obiektem badań jakościowych, jednak ze względu na małe możliwości samooczyszczania, intensywną produkcję rolną oraz szybko zachodzącą sukcesję roślinności wnioskować można, iż wody te są silnie zanieczyszczone związkami biogennymi azotu i fosforu.

Występowanie wód podziemnych związane jest z ukształtowaniem i budową geologiczną terenu. Zwierciadło pierwszego przypowierzchniowego poziomu wód gruntowych w zatorfionych dnach rynien polodowcowych znajduje się na głębokości 0-2 m ppt. W zależności od warunków klimatycznych i intensywności zasilania w danym roku poziom zwierciadła wykazuje wahania o 2 m. W dnach dolin wypełnionych piaskami i żwirami rzeczny zwierciadło I poziomu wodonośnego występuje na głębokości 2-5 m ppt., gdzie wahania wynoszą do 4 m.

Najkorzystniejsze warunki do prowadzenia gospodarki występują w obrębie wysoczyzny, gdzie na silnie spiaszczonych utworach gliniastych poziom wody znajduje się na głębokości 2-10 m ppt. i w skali roku może wahać się w granicach 3 m. Jest to warstwa o miąższości ok. 20 m, stropie na głębokości 8-112 m ppt. i sagu 30-32 m ppt.

Na większych głębokościach, gdzie wodonośne warstwy piasków występują rzadziej, zwierciadło wody może występować na zmiennej głębokości 5-20 m ppt., a ich wahania roczne oscylują w granicach 3 m.

W wyniku procesów glebotwórczych w osadach miocenu wykształciły się piaski kwarcowe z domieszką węgla brunatnego i ilów. Na takim podłożu zalegają wody trzeciorzędowe. Zwierciadło wody występuje tu na głębokości 3,5-20 m ppt, co świadczy o dużym ciśnieniu hydrostatycznym. Miąższość tej warstwy występuje w przedziale 27-85 m. pod względem składu mineralnego wody te należą do słabo zmineralizowanych z dużą zawartością związków żelaza.

Z uwagi na słabo rozwiniętą sieć hydrograficzną, położenie analizowanego obszaru w obrębie strefy wododziałowej II rzędu i deficyt opadów atmosferycznych szczególną ochroną winny być objęte wody powierzchniowe i podziemne. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 05.11.1991 roku (Dz. U. Nr 116) w sprawie zasad ustanowienia stref ochronnych ujęć wody oraz na podstawie decyzji Wojewody Piłskiego (OS-VIII/Z-6210/84/96) ustalona została strefa ochrony bezpośredniej na poziomie min. 8 m dla ujęcia wody w Stołężynie (zgodnie z ww. rozporządzeniem strefa ochrony pośredniej wynosi 30 m).

Do najczęstszych źródeł zanieczyszczenia wód w gminie należą nawozy sztuczne, środki ochrony roślin i gnojowica, które wypłukiwane przez wody opadowe z pól przedostają się do wód powierzchniowych i podziemnych. Główny ciek wodny gminy (obecnie kanał) zanieczyszczany jest przez odcieki z hałdy solnej byłej kopalni. Na terenie zbiornika, w którym gromadzone były zanieczyszczone wody z czapy gipsowej, powstała gminna oczyszczalnia ścieków, a jego dno zajęła roślinność szuwarowa, mająca nieoceniony wpływ na poprawę czystości wód gruntowych. Dotychczas nie zaobserwowano większych skażeń wód podziemnych, których przyczyną mogłyby być wody kopalniane. Niemniej jednak nieustannie prowadzony jest monitoring wód podziemnych w sąsiedztwie

solnego górotworu.

Planowana na obszarze zmiany studium inwestycja w energię odnawialną nie spowoduje zagrożeń zanieczyszczeniem środowiska gruntowo-wodnego.

Na obszarze opracowania zmiany studium nie występują zbiorniki wód podziemnych.

Zgodnie z podziałem klimatycznym Polski zaproponowanym przez R. Gumińskiego (1948) obszar objęty zmianą studium znajduje się w zasięgu dzielnicy środkowej (VIII). Obszar ten charakteryzuje się długim okresem wegetacyjnym (200-220 dni), średnią ilością dni mroźnych (30-50 dni) z przymrozkami (100-110 dni) oraz czasem zalegania pokrywy śnieżnej w granicach 38-60 dni. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi tu 7,6 °C. Za najzimniejszy miesiąc uważany jest styczeń (średnia miesięczna temp. -2,7 °C), zaś najcieplejszy lipiec z temp. +17,1 °C. Suma opadów rocznych w tym regionie stanowi jedną z najniższych w Polsce i nie przekracza 500 mm. Taka wielkość spowodowana jest położeniem geologicznym, znacznym parowaniem oraz małą lesistością gminy. Najwięcej opadów występuje w części północnej gminy, z czego najwięcej przypada na lipiec, natomiast najmniej na marzec.

Istotne z punktu widzenia zmiany studium w celu realizacji farm wiatrowych są wiatry. Na obszarze objętym opracowaniem dominują wiatry z kierunków zachodnich (>35%), z kolei latem, jesienią i zimą przeważają wiatry południowo – zachodnie (SW). Bliższa charakterystyka zjawisk wiatrowych obszaru objętego zmianą studium zostanie przeprowadzona na podstawie badań siły i kierunków wiatru mierzonych na specjalnym maszcie pomiarowym.

Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej warunkowany jest rzeźbą terenu, charakterem podłoża litologicznego, warunkami wodnymi oraz klimatem i roślinnością.

Na obszarze zmiany studium przeważają gleby strefowe, wykształcone pod wpływem charakterystycznych dla tego obszaru warunków klimatycznych. Największe powierzchnie zajmują gleby brunatno ziemne, a wśród nich gleby brunatne. Występują tu również gleby brunatne właściwe, wytworzone na piaskach gliniastych i glinach o różnym stopniu spiaszczenia – pod względem przydatności rolniczej zaliczane są do II i III klasy bonitacyjnej, kompleksu dobrego pszennego. Występują w centralnej i wschodniej części gminy, w rejonie miejscowości: Podolin, Aleksandrowo, Srebrna Góra i ciągną się szerokim pasem od Wapna w kierunku wsi Rusiec oraz na północ od Graboszewa.

Na terenie wyraźnie nachylonych stoków wykształciły się gleby brunatne wylugowane oraz gleby płowe. Ich cechą charakterystyczną jest większe spiaszczenie przypowierzchniowych poziomów. Należą do III i IV klasy bonitacyjnej, kompleksu żyniego dobrego i bardzo dobrego. Występują na terenie całej gminy, a najwięcej ich pokrywa teren w rejonie miejscowości: Stołężyń, Rusiec, Srebrna Góra i Wapno.

Niewielkie powierzchnie pokrywają gleby bielcowe, powstające z utworów piaszczystych. Odpowiadają one IV, V i VI klasie bonitacyjnej, kompleksowi żyniemu słabemu i żynio-lubinowemu. Gleby bielcowe występują tu w obrębie pagórków czołowo-morenowych, zbudowanych z piasków luźnych, słabo gliniastych i żwirów oraz na powierzchniach sandrowych o podobnej budowie. Rolniczo wykorzystywane są tylko gleby rdzawe, a ich największe powierzchnie znajdują się w miejscowości Komasin oraz w rejonie Graboszewa i na północ od Stołężyna. Gleby bielicoziemne spotkać można ponadto w obrębie kompleksów leśnych na zachód od Stołężyna i południowo-wschód od Graboszewa. Tam mogą występować ponadto lokalnie gleby bielcowe oraz okresowo podtapiane gleby opadowo-glejowe.

W obrębie obniżen z płytko zalegającą wodą gruntową oraz w bezodpływowych zagłębieniach wykształciły się gleby śródstrefowe. Wśród nich najważniejszymi są czarne ziemie właściwe i zdegradowane, które powstały na podłożu zbudowanym z utworów

trudno przepuszczalnych, bogatych w składniki mineralne. Ich obecność została stwierdzona w obrębie wysoczyzny, m.in. na zachód od miejscowości Podolin, na południe od wsi Rusiec oraz w rejonie Srebrnej Góry. Są to gleby bardzo korzystne dla użytkowania rolniczego (II klasa bonitacyjna, kompleks pszenno-dobry) z uwagi na dużą miąższość poziomu próchnicznego i dużą wilgotność gruntu.

W strefie krawędziowej stoków wykształciły się gleby torfowe i mułowo-torfowe, zaliczane do III i IV klasy bonitacyjnej użytków zielonych. Pokrywają teren dna rynny lodowcowej znajdującej się w centralnej części gminy, w sąsiedztwie nieużytków wodnych oraz tereny podmokłe koło Srebrnej Góry i Stołężyna. Często występują razem z glebami pobagiennymi – murszowymi, które powstały w wyniku obniżania się poziomu wód gruntowych. Gleby te należą do V i VI klasy bonitacyjnej użytków zielonych. Rolnicza przestrzeń produkcyjna, z uwagi na dwojaką funkcję, stanowi otwartą przestrzeń przyrodniczą oraz podstawową przestrzeń gospodarczą dla gminy.

Podsumowując należy stwierdzić, że na terenie objętym zmianą studium występują gleby wysokiej i dobrej jakości, które stanowią o wysokiej wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej obszaru objętego zmianą studium. Z tego względu wyłączenie ich z produkcji rolnej winno być ograniczone i musi mieć racjonalne uzasadnienie. Szczegółowe dane dotyczące udziału poszczególnych klas bonitacyjnych w gruntach ornych i użytkach zielonych w gminie Wapno na tle powiatu wągrowieckiego i województwa wielkopolskiego prezentuje poniższa tabela:

Klasy bonitacyjne gruntów ornych w gminie Wapno

OBSZAR	KLASY BONITACYJNE GRUNTÓW ORNYCH (W %)								
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIRz
Gmina Wapno	0	0	16	25	42	9	7	1	0
Powiat wągrowiecki	0	0	5	12	38	13	21	10	1
Województwo wielkopolskie	0	1	12	12	24	11	22	17	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu ochrony środowiska dla gminy Wapno na lata 2004-2008 z perspektywą do roku 2015.

Na przedmiotowym terenie znaczna część użytków rolnych objętych jest większymi lub mniejszymi rygorami ochronnymi. Z tego względu konieczne jest uregulowanie stosunków wodnych. Ponadto były teren górniczy, miejsce dawnej eksploatacji soli w Wapnie narażony jest na silne procesy erozyjne, osiadanie powierzchni gruntów oraz zmiany hydrogeologiczne. W związku z tym konieczna jest jak najszybsza rekultywacja tego terenu i odpowiednie zabezpieczenie poprzez zalesienie, zadrzewienie i uprawę roślin wieloletnich lub inny sposób gospodarczego wykorzystania.

Obszar objęty zmianą studium ma charakter zdecydowanie rolniczy, ponieważ grunty orne stanowią tu ok. 86 % powierzchni, natomiast trwale użytki zielone ok. 12 %. Dominują tu wielkopowierzchniowe uprawy zbóż (pszenica ozima, pszenica jara, jęczmień jary, prężnyto ozime i mieszanki zbożowe) oraz rośliny przemysłowe: buraki cukrowe, rzepak i rzepnik oraz ziemniaki, prowadzone w sposób zmechanizowany. Najwięcej zasiewów występuje w obrębie Podolina, natomiast najmniej w obrębie Aleksandrowa i Graboszewa.

Obszar leśnej przestrzeni produkcyjnej znajduje się na dwóch skrajnych krańcach gminy (wschodnim i zachodnim):

- rejon miejscowości Stołężyn, las należący do Nadleśnictwa Durowo. Kompleks ten składa się z boru świeżego i wilgotnego, w którym dominuje dąb, grabi jesion (poza obszarem zmiany studium);

- na wschód od miejscowości Graboszewo i Srebrnej Góry, należący do Nadleśnictwa Szubin. Kompleks buduje bór wilgotny, a dominuje w nim drzewostan sosnowy z udziałem dębu, brzozy i leszczyny (niewielka część kompleksu znajduje się w granicach zmiany studium).

Gminę Wapno charakteryzuje najniższy w całym województwie wskaźnik lesistości, który kształtuje się na poziomie zaledwie 7,8 % (na obszarze opracowania udział powierzchni lasów w ogólnej powierzchni terenu wynosi ok. 2 %). Zadania gospodarki leśnej polegają głównie na pozyskiwaniu drewna oraz pracach odnowieniowych, tj. nasadzeniach lasu. Możliwości zwiększenia lesistości gminy są ograniczone z uwagi na znaczny udział gruntów o wysokich i dobrych glebach. Jednocześnie duży udział nieużytków wodnych w obniżeniach terenu wyklucza możliwość ich zalesienia ze względu na brak przydatności pod ten cel.

W pobliżu terenu objętego zmianą studium, we wsi Stołęzyn, Aleksandrowo, Wapno i Srebrna Góra, istnieją parki dworskie, wpisane do rejestru obiektów objętych ochroną konserwatorską przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wszystkie wymienione parki, z wyjątkiem parku w Srebrnej Górze, są mocno zaniedbane i zniszczone.

Cennymi są ponadto ciągnące się wzdłuż głównych dróg na terenie gminy szpalery jesionów, które ze względów przyrodniczych i krajobrazowych powinny zostać zachowane. Konieczne są nowe nasadzenia uzupełniające istniejące już ciągi drzew oraz zupełnie nowe przy drogach śródpolnych.

Ogólnie można stwierdzić, iż stan przekształceń środowiska przyrodniczego na omawianym obszarze jest relatywnie niewielki. Wpływa na to dostatecznie duże oddalenie od dużych aglomeracji miejskich, brak większych źródeł zanieczyszczeń na terenie opracowania, jak i w najbliższym otoczeniu oraz rolniczy charakter obszaru. Zaleca się natomiast rekultywację terenu dawnej kopalni soli w celu ograniczenia negatywnych zmian w środowisku.

Stan odporności środowiska na obciążenia obszaru objętego zmianą studium jest wysoki. Wpływają na to korzystne warunki przewietrzania terenu, korzystne warunki ochrony ujęcia wód podziemnych (strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej), niewielkie spadki terenu i deniwelacje na terenach rolniczych, ograniczające zjawisko erozji wodnej gleb. Do potencjalnych zagrożeń środowiska należą: zagrożenie erozją wietrzną na terenach bezleśnych w przypadku zaniechania działań nad utrzymaniem torfowisk, obszarów podmokłych i oczek śródpolnych, degradacja gleb spowodowana katastrofą górniczą w dawnej kopalni soli w Wapnie, zanieczyszczenia płytkich wód gruntowych oraz znaczne uproszczenie struktury ekologicznej i krajobrazowej. Z uwagi na występowanie na terenie gminy gleb dobrej jakości dla produkcji rolniczej konieczne jest kontrolowanie i ograniczanie przeznaczania ich na cele nierolnicze – zmiana przeznaczenia tych gleb winna mieć racjonalne uzasadnienie. Powstanie zespołu elektrowni wiatrowych nie spowoduje wzrostu opisanych wyżej potencjalnych zagrożeń środowiska, ani powstania nowych.

6.4. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Na obszarze zmiany studium oraz w pobliżu terenów objętych zmianą studium, na obszarze miejscowości, występują ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego. Znane są tu zewidencjonowane obiekty i stanowiska archeologiczne objęte ochroną konserwatorską oraz obiekty architektury, parki, cmentarze i obiekty techniki wpisane

do rejestru zabytków. Szczegółowo w/w obiekty zostały opisane w części II rozdziale IV, podrozdziale oraz w części III rozdziale II podrozdziale 3 studium. Na terenach objętych zmianą studium nie występują obiekty i tereny wpisane do rejestru zabytków lub ujęte w ewidencji zabytków.

Aktualny wykaz zabytków i obiektów objętych ochroną konserwatorską przedstawiono poniżej.

Obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków:

a) ALEKSANDROWO

- park dworski, 1920-25, nr rej. A – 476 z dn. 22.10.1983

b) SREBRNA GÓRA

- kościół ewangelicki, ob. rzym.kat., par. p.w. Serca Jezusowego, 1849
nr rej. A – 219/1163 z dn. 16.07.1970
- cmentarz (nieczynny), przy kościele, nr rej. A – 583 z dn. 09.03.1989
- ogrodzenie mur., nr rej. j.w.
- cmentarz katolicki, 2 poł. XIX w., nr rej. A – 582 z dn. 09.03.1982
- zespół dworski,
01.06.1968 nr rej. kl.III-680/29/68 z dn.
- dwór, 1790-92
01.06.1960 nr rej. kl.III-885/24/60 z dn.
- oficyna, 1800,
- spichrz, 1800,
- brama wjazdowa, 1779,
- park. K. XVIII – XIX w;

c) STOLEŻYN

- park dworski, poł. XIX, nr rej. A – 468 z 18.10.1983

Obiekty ujęte w ewidencji zabytków na terenie Gminy Wapno:

ALEKSANDROWO

1. POZOSTAŁOŚĆ ZESPOŁU DWORSKO-PARKOWEGO:

- a) dwór, mur., k. XIX w.,
- b) park krajobrazowy, k. XIX/XX w.

GRABOSZEWO

2. POZOSTAŁOŚĆ ZESPOŁU DWORSKO-FOLWARCZNEGO:

- a) dwór, mur., szach., glin., k. XIX w., rozbudowany ok. 1918r.,
- b) oficyna – ekonomówka, dom nr 7, mur., ok. 1915,
- c) czworak, dom nr 4, mur., 1919,
- d) magazyn, mur., 1913,
- e) stodoła/spichlerz, mur., drewn., 1910-1920,
- f) brama, mur., 1910-1920;

KOMASIN

3. ZESPÓŁ DOMU NR 2:

- a) budynek mieszkalny, mur., 1902,
- b) chlewnia, mur., 1902,
- c) furtka/ogrodzenie, mur., ok. 1902,
- 4. ZESPÓŁ DOMU NR 4:
 - a) budynek mieszkalny, mur., ok. 1900,
 - b) obora, mur., ok. 1900,
 - c) stodoła, drewn.,
- 5. ZESPÓŁ DOMU NR 5:
 - a) chlewnia, mur./kam., ok. 1935,
 - b) obora, mur./kam., ok. 1935,
- 6. ZESPÓŁ DOMU NR 8:
 - a) budynek mieszkalny, mur./kam., ok. 1920,
 - b) obora, mur., ok. 1930,
- 7. ZESPÓŁ DOMU NR 13:
 - a) budynek mieszkalny, mur., 1932,
 - b) obora, mur., mur./drewn., 1925,
- 8. DOM nr 9, mur. 1919;

PODOLIN

- 9. ZAŁOŻENIE DWORSKIE:
 - a) dwór, ob. dom nr 35, mur., k. XIX w.,
 - b) oficyna, ob. dom nr 34, mur., ok. 1870,
 - c) dom ogrodnika, ob. dom nr 33, mur., k. XIX w.,
 - d) brama/ogrodzenie, mur., k. XIX w.,
 - e) park krajobrazowy, k. XIX w.;
- 10. POZOSTAŁOŚĆ ZAŁOŻENIA FOLWARCZNEGO:
 - a) stodoła, ob. w zespole domu nr 18, mur., k. XIX w./I. 30.-te XX w.,
 - b) budynek gospodarczy, ob. dom nr 20, częściowo mieszkalny,
 - c) spichlerz, ob. dom nr 21, częściowo mieszkalny d.,
 - d) stajnie, ob. budynek mieszkalny, dom nr 29,
- 11. ZESPÓŁ DOMU NR 30:
 - a) budynek mieszkalny, mur. K. XIX w.,
 - b) budynek gospodarczy, mur. K. XIX w.,
- 12. DOM nr 7, mur., 1905,
- 13. DOM nr 13, mur., ok. 1918,

14. **DOM nr 27, mur., ok. 1930,**
15. **DOM nr 28, mur., k. XIX w./I. 30-te XX w.,**
16. **DOM nr 38, mur., ok. 1930;**

RUSIEC

17. ZESPÓŁ DWORCA KOLEJOWEGO:

- a) **dworzec kolejowy, mur., pocz. XX w.,**
- b) **toalety, mur., pocz. XX w.,**

18. ZESPÓŁ SZKOŁY:

- a) **szkoła, mur./szachul, ok. 1912,**
- b) **budynek gospodarczy, ok. 1912,**
- c) **chlewnia, mur., ok. 1912,**

19. ZESPÓŁ DOMU NR 13:

- a) **budynek mieszkalny, mur., ok. 1920,**
- b) **obora, mur., ok. 1920,**
- c) **chlewnia, mur., ok. 1920,**

20. ZESPÓŁ DOMU NR 30:

- a) **budynek mieszkalny, mur., pocz. XX w.,**
- b) **obora, mur., pocz. XX w.,**

21. ZESPÓŁ DOMU NR 41, tzw. „Poniatówka”:

- a) **budynek mieszkalny, drewn., I. 30-te XX w.,**
- b) **stodola drewn., I. 30-te XX w.,**

22. ZESPÓŁ DOMU NR 47, tzw. „Poniatówka”:

- c) **budynek mieszkalny, drewn., I. 30-te XX w.,**
- d) **stodola drewn., I. 30-te XX w.,**

23. BUDYNEK MIESZKALNO-GOSPODARCZY nr 15, mur./drewn., ok. 1900,

24. DOM nr 36, drewn., I. 30-te XX w., tzw. „Poniatówka”;

SREBRNA GÓRA

25. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. św. Mikołaja:

- a) **kościół par. p.w. św. Mikołaja, mur., I. 1847-49,**
- b) **organistówka, ob. dom nr 57, mur., ok. 1850,**
- c) **kaplica Katolickich Związków Zawodowych, ob. dom parafialny nr 57, mur., 1911,**
- d) **brama zachodnia, mur., 2. poł. XIX w.,**
- e) **brama północno-zachodnia, mur., 2. poł. XIX w.,**
- f) **furta południowa, mur., 2. poł. XIX w.,**

g) furta wschodnia, mur., 2. poł. XIX w.,

26. ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY:

a) pałac,

b) b. oficyna zachodnia, mur., k. XVIII w. / XIX w.,

c) oficyna wschodnia, mur., k. XVIII w. / XIX w.,

d) brama główna, mur., 1799,

e) park krajobrazowy, k. XVIII w. / XIX w.,

27. ZESPÓŁ SZKOŁY, nr 7:

a) szkoła, mur., ok. 1910,

b) budynek gospodarczy, mur./kam., ok. 1910,

28. BRAMA CMENTARZA KATOLICKIEGO, mur., 2. poł. XIX w.;

STOLEŻYŃ

29. POZOSTAŁOŚĆ ZAŁOŻENIA DWORSKO-PARKOWEGO, ul. Kcyńska:

a) kaplica Koernerów, mur., k. XIX w. b.,

b) park krajobrazowy, XIX/XX w. c.,

c) brama zachodnia, mur., 2. poł. XIX w. d.,

d) furtka prowadząca do kaplicy Koernerów i ogrodzenie, mur., k. XIX w.,

30. ZAŁOŻENIE FOLWARCZNE, ul. Kcyńska:

a) spichlerz, mur., 1864,

b) obora, mur., ok. 1900,

c) obora, mur., ok. 1900,

d) kuźnia, mur., ok. 1900,

e) stajnie, ob. obora, mur., ok. 1900,

f) stodoła, mur., 1870,

g) brama zachodnia, mur., k. XIX w.,

31. SZKOŁA, ob. budynek mieszkalny, ul. Kcyńska;

ul. Kcyńska

32. DOM nr 28, drewn., I. 30-te XX w., tzw. „Poniatówka”,

33. DOM nr 30, drewn., I. 30-te XX w., tzw. „Poniatówka”,

34. STODOŁA, drewn., I. 30-te XX w., w zagrodzie nr 19, tzw. „Poniatówka”,

ul. Łęgniszewska

35. DOM nr 7, drewn., I. 30-te XX w., tzw. „Poniatówka”,

ul. Połna

36. ZESPÓŁ DOMU nr 6, tzw. „Poniatówka”:

a) budynek mieszkalny, drewn., I. 30-te XX w.,

b) stodoła, drewn., I. 30-te XX w.,

37. ZESPÓŁ DOMU NR 10, tzw. „Poniatówka”:

a) budynek mieszkalny, drewn., I. 30-te XX w., b.,

b) stodoła, drewn., I. 30-te XX w.,

38. DOM nr 1, drewn., I. 30-te XX w., tzw. „Poniatówka”,

39. DOM nr 2, drewn., I. 30-te XX w., tzw. „Poniatówka”,

40. DOM nr 5, drewn., I. 30-te XX w., tzw. „Poniatówka”,

ul. Poprzeczna

41. ZESPÓŁ DOMU NR 1, tzw. „Poniatówka”:

a) budynek mieszkalny, drewn., ok. 1936,

b) stodoła, drewn., ok. 1936,

c) chlewnia, mur., ok. 1936,

42. ZESPÓŁ DOMU NR 6:

a) budynek mieszkalny, mur., ok. 1912,

b) chlewnia, mur., ok. 1870,

43. ZESPÓŁ DOMU NR 11, tzw. „Poniatówka”:

a) budynek mieszkalny, drewn., I. 30-te XX w.,

b) stodoła, drewn., I. 30-te XX w.,

44. ZESPÓŁ DOMU NR 13, tzw. „Poniatówka”:

a) budynek mieszkalny, drewn., I. 30-te XX w.,

b) stodoła, drewn., I. 30-te XX w.,

45. ZESPÓŁ DOMU NR 17, tzw. „Poniatówka”:

a) budynek mieszkalny, mur., I. 1920-30,

b) chlewnia, mur., I. 1920-30,

c) chlewnia, mur., I. 1920-30,

d) stodoła, mur., I. 1920-30,

46. STODOŁA, drewn., I. 30-te XX w., w zagrodzie nr 14, tzw. „Poniatówka”,

ul. Wągrowiecka

47. DOM nr 3, mur., I. 30-te XX w.,

48. DOM nr 6, mur., ok. 1918,

49. DOM nr 7, mur., I. 30-te XX w.,

WAPNO

50. ZESPÓŁ DWORCA KOLEJOWEGO:

- a) *dworzec kolejowy, ul. Dworcowa 1, mur., I. 1920-1930 b,*
- b) *budynek mieszkalny pracowników kolei, ul. Dworcowa 3, mur., I. 1920-30,*
- c) *budynek mieszkalny pracowników kolei, ul. Świerczewskiego, mur., ok. 1920,*
- 51. *SZKOŁA, ul. Świerczewskiego, mur., ok. 1932-33,*
- 52. *KOPALNIA SOLI, mur., ul. Świerczewskiego 1, 1911,*
- 53. *WIEŻA CIŚNIENIA, ul. Świerczewskiego 23 b, 1924,*
- 54. *POZOSTAŁOŚCI ZESPOŁU FOLWARCZNEGO, ul. Świerczewskiego 23:*
 - a) *rządcówka, mur., 1924-25,*
 - b) *stajnia, ob. chlewnia i biura, mur., k. XIX w.,*
 - c) *obora, mur., k. XIX w.,*
 - d) *spichlerz, mur., k. XIX w.,*
 - e) *stodoła, ob. tucznia, mur., k. XIX w.,*
 - f) *kuźnia, ob. warsztat, mur., k. XIX w.,*
- 55. *POZOSTAŁOŚCI ZESPOŁU FOLWARCZNEGO, ul. Śniadeckich 9:*
 - a) *chlewnia, mur., ok. 1915,*
 - b) *spichlerz, mur., ok. 1915,*
 - c) *kuźnia, mur., ok. 1915,*
 - d) *brama, mur., ok. 1915,*
- ul. Kościuszki:*
 - 56. *DOM nr 2, mur., ok. 1920,*
 - 57. *DOM nr 4, mur., ok. 1915,*
 - 58. *DOM nr 6, mur., ok. 1930,*
 - 59. *DOM nr 8, mur., ok. 1920,*
 - 60. *DOM nr 10, mur., ok. 1930,*
 - 61. *DOM nr 12, mur., I. 20-30-te XX w.,*
 - 62. *DOM nr 16, mur., ok. 1930,*
 - 63. *DOM nr 18, mur., ok. 1930,*
 - 64. *DOM nr 32a, mur., ok. 1930,*
 - 65. *DOM nr 34, mur., ok. 1930,*
- ul. Podgórna:*
 - 66. *DOM nr 6, mur., ok. 1930,*
 - 67. *DOM nr 8, mur., ok. 1930,*
 - 68. *DOM nr 12, mur., ok. 1931,*
 - 69. *DOM nr 22, mur., ok. 1915,*

ul. Sportowa:

70. dom nr 1, mur., 1918,

71. dom nr 16, mur., ok. 1918,

72. dom nr 36, mur., ok. 1930.

6.5. Uwarunkowania wynikające z warunków życia i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia

Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony zdrowia dla obszaru objętego zmianą studium mogą być analizowane w skali poszczególnych miejscowości wchodzących w skład gminy. Na całokształt warunków i jakości życia mieszkańców składa się wiele czynników, spośród których najbardziej odczuwalny jest czynnik ekonomiczny, związany z brakiem pracy i niskimi dochodami mieszkańców. Większość ludności podejmuje ją w innych miastach, takich jak Wągrowiec, Gołańcz, Kcynia. W ostatnich latach zaznacza się spadek liczby podmiotów gospodarczych z sektora rolniczego i związanej z tym produkcji, natomiast zwiększa się dominacja sektora usług i handlu na obszarze gminy.

Ważnym czynnikiem jest także dostęp do podstawowych usług. Położenie wsi w niewielkiej odległości od Wapna, pełniącego funkcję głównego ośrodka usług podstawowych i ponadpodstawowych, ułatwia ich mieszkańcom komunikację oraz dostęp do usług w mieście. Usługi wyższego stopnia zaspokajają ośrodki usługowe w Kcyni i Wągrowcu.

Planowanie inwestycji na terenie pól uprawnych nie wpłynie na możliwości uprawy pól, lecz na podniesienie kwot podatków na niewielkich obszarach (np. zajętych pod konstrukcję siłowni wiatrowych) – lokalizacja farm wiatrowych ma pozytywny wpływ na stan budżetu gminy, zwiększając jej dochody. Jednocześnie jest obojętne dla czynnika ekonomicznego mieszkańców gminy Wapno (nie ma bezpośredniego przełożenia na ich dochody).

Eksplotacja elektrowni wiatrowych nie powoduje jakichkolwiek emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych podziemnych oraz gruntów. Przeciwnie – farmy wiatrowe przyczyniają się do obniżenia emisji zanieczyszczeń energetycznych do atmosfery, zmniejszenia ilości odpadów oraz zanieczyszczeń wód. Jedynym negatywnym wpływem planowanej inwestycji na środowisko i warunki życia ludności są oddziaływania akustyczne oraz przysłonięcie terenu i pojawienie się efektu migania. W celu ochrony przed powyższymi negatywnymi oddziaływaniami, na etapie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ustalone zostaną strefy, w obrębie których możliwa będzie lokalizacja farm wiatrowych. Nie wykazano, aby inwestycja polegająca na budowie farmy wiatrowej miała bezpośrednio negatywny wpływ na życie i zdrowie ludzi mieszkających w sąsiedztwie tego typu inwestycji. Wskazany na mapie w skali 1: 10 000 (dalej zwanej rysunkiem studium), teren rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz lokalizacji (w tym potencjalnej lokalizacji) elektrowni wiatrowych i infrastruktury technicznej oznaczony symbolami R/EW1 i R/EW2 określa teren bezpośredniej lokalizacji wież wraz ze strefą oddziaływania. Niemniej ustala się dla elektrowni wiatrowych minimalną strefę ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie w odległości 500m licząc od miejsca posadowienia wież elektrowni wiatrowych do lica budynku mieszkalnego.

6.6. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Obszar objęty zmianą studium należy do obszarów nadzwyczajnych zagrożeń, tj.:

- nieobwałowanych obszarów pozostających w strefie przepływu wód wielkich i uznawanych jako narażone na niebezpieczeństwo powodzi,
- terenów górniczych.

Z uwagi na ograniczone możliwości naturalnej retencji wodnej, istotne są działania retencjonowania na obszarach rolniczych i leśnych. Istnieje potrzeba zwiększania zdolności retencyjnych małych i dużych zlewni w celu ochrony przed powodzią i suszą. Zaleca się bardzo ostrożne prowadzenie prac melioracyjnych w taki sposób, aby nie zakłócić panujących stosunków wodnych. Działania winny mieć charakter dwukierunkowy (odwadniająco-nawadniający). Istotnym elementem dla utrzymania istniejącej retencji powierzchniowej wody na terenie zmiany studium jest zachowanie nieużytków wodnych, torfowisk oraz śródpolnych oczek wodnych.

Na terenie Wapna funkcjonowała niegdyś kopalnia soli kamiennej, która przestała działać po katastrofie górniczej w 1977 roku. W wyniku katastrofy górniczej kopalnia została zalana wodą i powstała niecka o maksymalnym obniżeniu 10 m, a w części przy wysadzie powstały nieciągłości powierzchni w postaci licznych zapadlisk. Teren objęty zmianą studium, w rejonie miejscowości Wapno, znajduje się w zasięgu strefy osiadania gruntu (do 4 mm). Niezbędna jest rekultywacja terenu po byłej kopalni w celu ochrony ludności i jej mienia.

Niewielka ilość kompleksów leśnych nie stwarza zagrożenia pożarowego.

6.7. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy

Planowana inwestycja polegająca na lokalizacji farm wiatrowych nie ogranicza innych możliwości rozwojowych dla tego terenu. Przeciwnie – stanowi szansę rozwoju gminy poprzez wprowadzenie nowej inwestycji, która będzie wykorzystywała źródło odnawialnej energii.

Ponadto wprowadzenie elektrowni wiatrowych na terenie pól uprawnych wpłynie na podniesienie kwot podatków na niewielkich obszarach – lokalizacja farm wiatrowych ma pozytywny wpływ na stan budżetu gminy, zwiększając jej dochody. Wskazany na rysunku studium, teren rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz lokalizacji (w tym potencjalnej lokalizacji) elektrowni wiatrowych i infrastruktury technicznej oznaczony symbolami R/EW1 i R/EW2 określa teren bezpośredniej lokalizacji wież wraz ze strefą oddziaływania.

6.8. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów

W analizowanej gminie występuje mały udział własności komunalnej w strukturze własności gruntów. Poza drogami publicznymi, należącymi do gminy, drogami wewnętrznymi oraz gruntami Administracji Lasów Państwowych (tereny leśne we wschodniej i zachodniej części gminy) większość gruntów stanowi własność prywatną lub są w użytkowaniu osób lub firm prywatnych. Na obszarze objętym zmianą studium w strukturze użytków rolnych dominuje własność prywatna.

6.9. Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Ze względu na korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa gmina Wapno charakteryzuje się małą powierzchnią terenów prawnie chronionych. Niewielka powierzchnia lasów w ogólnej powierzchni obszaru gminy, słabo rozwinięta sieć zadrzewień i zakrzewień śródpolnych w krajobrazie rolniczym zubaża gminę w walory przyrodniczo-krajobrazowe, a niewielka ilość form ochrony przyrody obniża atrakcyjność środowiskową tej gminy. Analizowana gmina leży poza obszarami objętymi ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.).

Przedmiotowa gmina nie została włączona w system obszarów chronionego krajobrazu, a na jej terenie nie powstał żaden rezerwat przyrody. Jediną formą ochrony przyrody, jaka została ustanowiona na terenie gminy Wapno, są pomniki przyrody. Są to pojedyncze drzewa, wyróżnione w granicach parków w Stołężynie i Wapnie, które objęto ochroną prawną i wpisano do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody jako pomniki przyrody. Zalicza się do nich trzy okazy jesiona wyniosłego Fraxinus Excelsior, jedna lipa drobnolistna Tilia mordata oraz dwa miłorzęby Gingo sp. Pełny wykaz pomników przyrody w gminie Wapno został przedstawiony w tabeli w części III, rozdziale II, podrozdziale 3 niniejszego studium.

Przez teren gminy przebiega korytarz ekologiczny, który pełni funkcję pomostu dla świata zwierzęcego w celu utrzymania równowagi gatunkowej. Jego dodatkową rolą jest regulacja warunków klimatycznych i hydrologicznych obszarów położonych w obrębie korytarza. Przebiega on wzdłuż cieku wodnego, łączącego dwa obszary węzłowe w rejonie wsi Wapno, Graboszewo i Aleksandrowo.

Z uwagi na charakter inwestycji (budowa elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą techniczną) istotne jest położenie gminy Wapno w stosunku do form ochrony przyrody, znajdujących się poza analizowanym terenem. Obszar objęty zmianą studium położony jest w odległości ok. 14 km od obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego” (PLB300001) i obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Noteci” (PLH300004) oraz w odległości ok. 3 km od obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka”. Dodatkowo gmina Wapno znajduje się na obszarze ważnym dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji „Stawy w Łukowie i Jezioro Czeszewskie” (rejon Podolina), a także w odległości ok. 11 km od obszaru „Jeziora koło Wągrowca (Rgielskie, Bracholińskie, Łeknieńskie)” i ok. 10 km od obszaru „Dolin Noteci”.

Ryc. 1 Położenie obszaru objętego zmianą studium od terenów chronionych

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.natura2000.gdos.gov.pl

6.10. Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na terenie objętym zmianą studium istnieje zagrożenie erozją wietrzną gleb na terenach rolniczych, ubogich w zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne.

Ponadto w Wapnie funkcjonowała niegdyś kopalnia soli kamiennej. W wyniku katastrofy górniczej, jaka miała miejsce w 1977 roku, doszło do zatopienia kopalni. Katastrofa spowodowała nieodwracalne zmiany w środowisku geologicznym i hydrogeologicznym wysadu solnego i jego otoczenia. Konsekwencją tego było powstanie na powierzchni terenu szeregu zapadlisk, zsuwów oraz rozwojem niecki osiadań o maksymalnym obniżeniu 10 m i objętości 350 tys.m³. Powierzchnia najbardziej przeobrażonego terenu wynosi obecnie ok. 10 ha. Obszar po byłej kopalni soli kamiennej w Wapnie jest największym obszarem zagrożeń geologicznych w gminie.

W rejonie wystąpienia katastrofy górniczej zlokalizowano lokalną sieć monitoringową. Jej celem jest ocena zmian hydrodynamicznych i geologicznych. Mimo iż obserwuje się stopniowy spadek aktywności obszaru w zakresie osiadania i przemieszczania się mas geologicznych w obszarze byłej kopalni, to badania są prowadzone cały czas. Istnieje bowiem nadal możliwość przemieszczeń poziomych i pionowych utworów skalnych oraz wód głębinowych.

6.11. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych

Po katastrofie górniczej, jaka miała miejsce w 1977 roku, na obszarze objętym zmianą studium brak jest czynnych odsłonień kruszyw naturalnych. Istnieje jedynie kilka prywatnych wyrobisk, które w większości są już wyeksploatowane oraz nie posiadają koncesji i dokumentacji geologicznej.

Obszar objęty zmianą studium charakteryzuje występowanie udokumentowanych złóż kopalin:

- dwa złoża torfu w dolinie Kcynianki. Niedostateczne ich rozpoznanie nie pozwala na gospodarcze wykorzystanie tych złóż;
- złoża piasku i gliny zwałowej w miejscowości Stołężyn. Ze względu na niekorzystne warunki wodne kopaliny te nie są wydobywane;
- złoża gipsu i anhydrytu zalegające w postaci czapy na wysadzie solnym w miejscowości Wapno. Złoża te położone są na głębokości od 5 do 44 m npt., a ich miąższość wynosi od 70 do 160 m. Spękanie złoża oraz istniejące warunki hydrogeologiczne nie pozwalają na ich eksploatację;
- złoża torfu turzycowego i trzcinowo-turzycowego w Wapnie.

W zakresie zasobów wód podziemnych obszar objęty zmianą studium charakteryzuje się położeniem poza zasięgiem głównych zbiorników wód podziemnych.

Ze względu na bardzo słabo rozwiniętą sieć hydrograficzną, położenie gminy w obrębie strefy wododziałowej III rzędu oraz małą ilość opadów, szczególną uwagę zwraca się na ochronę wód powierzchniowych i podziemnych. Istotne jest ograniczenie zanieczyszczeń odprowadzanych do wód – dotyczy to głównie zlewni rzeki Welny, która jest zlewnią chronioną ze względu na jej wykorzystanie do zasilania infiltracyjnych ujęć komunalnych.

Podziemne wody czwartorzędowe zalegają tu na różnej głębokości. Najpłycej woda gruntowa występuje w zatorfionych dnach rynien polodowcowych (0-2 m ppt). Na piaskach i żwirach rzecznych, znajdujących się w dnach dolin, woda zalega na głębokości 2-5 m ppt. W obrębie wysoczyzny, w strefie zalegania silnie spiaszczonych glin, woda występuje na głębokości 2-10m ppt. Na większych głębokościach, gdzie wodonośne warstwy piasków występują rzadziej, poziom wodonośny znajduje się na zmiennej głębokości 5-20 m ppt.

Wody trzeciorzędowe występują w osadach miocenu. Zwierciadło wody występuje tu na głębokości 3,5-20 m ppt. Taka głębokość warunkuje duże ciśnienie hydrostatyczne. Miąższość tej warstwy oscyluje w granicach 27-85 m.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 05.11.1991 roku (Dz. U. Nr 116, poz. 504) w sprawie zasad ustanowienia stref ochronnych ujęć wody oraz na podstawie decyzji Wojewody Piłskiego (OS-VIII/Z-6210/84/96) ustalona została strefa ochrony bezpośredniej na poziomie min. 8 m dla ujęcia wody w Stołężynie (zgodnie z ww. rozporządzeniem strefa ochrony pośredniej wynosi 30 m).

6.12. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Na obszarze objętym zmianą studium nie występują tereny górnicze, wyznaczony na podstawie przepisów odrębnych. Do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005r., Nr 228, poz. 1947 ze zm.) była nim Kopalnia Soli w Wapnie.

6.13. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

Układ komunikacyjny obsługujący obszar opracowania objętego zmianą studium stanowią drogi powiatowe o łącznej długości 25 km i gminne o długości 60 km. Na terenie gminy nie występują drogi krajowe czy wojewódzkie. Drogi powiatowe w większości (poza 4-kilometrowym odcinkiem ze Stołężyna do Ruśca) mają nawierzchnię bitumiczną. Drogi gminne posiadają nawierzchnię utwardzoną na długości 42 km tych dróg, natomiast pozostałe 18 km ma nawierzchnię gruntową.

Mimo iż powierzchnia gminy Wapno wynosi zaledwie 44,2 km², to jej sieć drogowa jest mocno zagęszczona (wskaźnik zagęszczenia wynosi tu aż 192 km / 100 km²).

Główny układ komunikacyjny, zapewniający powiązania zewnętrzne gminy stanowią następujące szlaki komunikacyjne:

- droga powiatowa nr 1580P, relacji Głogowiniec – Wapno – Damasławek,
- droga powiatowa nr 1561P, relacji Morakowo – Czeszewo- Kujawki – Wapno.

U skrzyżowania tych dróg położona jest siedziba gminy, Wapno. Drogi te umożliwiają ponadto podłączenie do wojewódzkiej sieci dróg oraz łączność z Wągrowcem, Margoninem i Wyrzyskiem, a także z Nakłem nad Notecią, Szubinem i Żninem. Od siedziby powiatu, Wągrowca, dzieli Wapno odległość 25 km.

Pozostałe drogi powiatowe to:

- droga powiatowa nr 1590P, relacji Podolin – Wapno,
- droga powiatowa nr 1560P, relacji Rusiec – Stołężyn i Rusiec – droga powiatowa nr 1580P,
- droga powiatowa nr 1581P, relacji Wapno – Srebrna Góra.

Wśród dróg gminnych o największym znaczeniu komunikacyjnym dla całej gminy należy wymienić drogę o przebiegu: Rusiec – Graboszewo – Srebrna Góra – Komasin – Podolin – Wapno.

Obszary objęte zmianą studium charakteryzuje dobre skomunikowanie z terenem całej gminy. Istniejące powiązania komunikacyjne (drogi powiatowe, gminne i polne) są wystarczające dla planowanego zamierzenia inwestycyjnego.

Przez teren objęty zmianą studium przebiega drugorzędna linia kolejowa relacji Gniezno – Nakło nad Notecią z przystankami w Wapnie i Ruścu. Od 1999 roku odbywa się na niej wyłącznie ruch towarowy.

Obszar objęty zmianą studium posiada uzbrojenie w energię elektryczną, nie posiada natomiast systemu ciepłowniczego i gazowego.

W zakresie zaopatrzenia w wodę przedmiotowy obszar posiada sieć wodociagową i kanalizacyjną. Stan techniczny sieci ocenia się jako dobry.

6.14. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt. 14 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. Nr 80, poz. 717 ze zmianami) w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy określa się zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Teren objęty zmianą studium objęty jest następującym zadaniem służącym realizacji ponadlokalnych celów publicznych, ustanowionym w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego” – zmiana klasy technicznej lokalnej linii kolejowej nr 281 relacji Nakło – Gniezno – Jarocin – Wrocław z drugorzędnej na pierwszorzędną.

6.15. Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej

Obszar objęty zmianą studium należy ponadto do nieobwałowanych obszarów pozostających w strefie przepływu wód wielkich i uznawanych jako narażone na niebezpieczeństwo powodzi.

Z uwagi na to, iż dotąd dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej nie opracował wymaganego ustawą z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne studium ochrony przeciwpowodziowej, ewentualne granice zasięgu wód powodziowych i ochrony przeciwpowodziowej powinna ustalić rada gminy.

Na analizowanym terenie funkcję zabezpieczającą i ochronną przed powodzią pełnią istniejące cieki i nieużytki wodne, torfowiska oraz niewielkie oczka wodne. Ze względu na ograniczone możliwości naturalnej retencji wodnej, niezbędne są działania zmierzające do zwiększania zdolności retencyjnych małych i dużych zlewni w celu ochrony przed powodzią i suszą. Zaleca się bardzo ostrożne prowadzenie prac melioracyjnych w taki sposób, aby nie zakłócić panujących stosunków wodnych. Działania winny mieć charakter dwukierunkowy (odwadniająco-nawadniający). Istotnym elementem dla utrzymania istniejącej retencji powierzchniowej wody na terenie zmiany studium jest zachowanie nieużytków wodnych, torfowisk oraz śródpolnych oczek wodnych.

6.16. III. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY

1. Cele podstawowe.

Podstawowym celem rozwoju gminy jest zrównoważony rozwój gospodarki rolnej, nie powodujący zagrożeń dla środowiska przyrodniczego.

2. Cele strategiczne rozwoju gminy to:

- ochrona istniejących zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla rozwoju gospodarczego gminy,
- rozwój przestrzenny wsi Wapno, jako ośrodka obsługi gminy,
- *wykorzystanie potencjału gminy w zakresie odnawialnych źródeł energii.*

3. Ocena uwarunkowań dla osiągnięcia założonych celów.

3.1 Ochrona istniejących zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Ochrona istniejących zasobów środowiska jest nadrzędnym warunkiem pozwalającym na osiągnięcie celu podstawowego jakim jest zrównoważony rozwój, definiowany jako rozwój społeczno-gospodarczy zapewniający korzystanie ze środowiska dla celów gospodarczych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

Niski stopień zainwestowania obszarów przyrodniczych w gminie oraz brak inwestycji zagrażających środowisku daje szansę na ochronę wyodrębnionych obszarów przyrodniczych.

3.2 Wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla rozwoju gospodarczego gminy.

W wyniku likwidacji kopalni soli w Wapnie jedyną istotną funkcję gospodarczą w gminie pozostaje gospodarka rolna.

Ze względu na wysoką przydatność gleb, dla produkcji rolnej, gmina posiada naturalne predyspozycje dla rozwoju rolnictwa.

Uwarunkowaniami hamującymi osiągnięcie znacznego rozwoju gospodarczego w tej dziedzinie są:

- g) uwarunkowania przyrodnicze wynikające z potrzeb prawidłowej gospodarki melioracyjnej ze względu na słabą sieć hydrograficzną oraz ochronę wód przed

zanieczyszczeniem, w tym z gospodarki polowej,

h) uwarunkowania ekonomiczne wyrażające się:

- niedoinwestowaniem technicznym gospodarstw, przy nadmiarze siły roboczej,
- brakiem rynków zbytu,
- brakiem lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego.

3.3 Rozwój przestrzenny wsi Wapno jako osiedla obsługi gminy.

Podstawowe uwarunkowania sprzyjające osiągnięciu celu to:

- dotychczasowa funkcja wsi,
- tradycja historyczna w tym ranga osady górniczej, warunkującej w przeszłości powstanie gminy,
- zamieszkanie obszaru przez przeważającą liczbę ludności gminy,
- dobre wyposażenie techniczne wsi.

Ograniczeniami w osiągnięciu celu będą:

- zdegradowana przestrzeń jako, jako wynik katastrofy górniczej,
- potrzeba wyłączenia z zabudowy obszarów podlegających osiadaniu gruntu oraz obszarów złóż gipsu,
- znaczne nakłady inwestycyjne na rekultywację i zagospodarowanie obszarów zdegradowanych oraz budowę centrum usługowego.

IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Wyodrębnione cele strategiczne gminy pozwalają na określenie podstawowych kierunków w zagospodarowaniu przestrzennym polegających na:

- 1) ochronie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego poprzez:
 - wyznaczeniu stref przyrodniczych, wyłączonych z zabudowy obejmujących lasy i łąki tworzące ekosystem wód otwartych,
 - utrzymanie właściwych stosunków wodnych dla zachowania równowagi biologicznej obszarów przyrodniczych oraz rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - zabezpieczenie wód przed zanieczyszczeniami z rolniczej przestrzeni produkcyjnej i gospodarstw domowych,
 - ochronę powietrza,
 - ochronę prawną zasobów środowiska przyrodniczego (parki, pomniki przyrody) oraz zasobów dziedzictwa kulturowego, z określeniem zasad ich rehabilitacji i dopuszczalnych przekształceń,
- 2) rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:
 - wyłączenie z zabudowy rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - zapewnienie warunków dla przekształceń i rehabilitacji istniejących ośrodków produkcji i obsługi rolnictwa,
 - wyznaczenie potencjalnych lokalizacji dla przetwórstwa rolno-spożywczego,
- 3) wzmocnieniu sieci osadniczej poprzez:
 - wyznaczeniu terenów preferowanych pod zabudowę i wyznaczonych pod zabudowę, w tym rehabilitacja centrum usługowego gminy,
 - wyznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową, służącą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
 - rozbudowę uzbrojenia technicznego,
 - poprawę stanu technicznego dróg oraz budowę gminnej ścieżki rowerowej.

2. Kierunki rozwoju sieci osadniczej.

2.1 Założenia podstawowe.

Historyczna sieć osadnicza Gminy Wapno może być wzmacniana poprzez zabudowę plombową. Jako zasadę przyjmuje się uzupełnianie zabudowy według istniejących dróg, w obrębie wyznaczonych zlewni kanalizacji sanitarnej. Dla wsi Stołężyn, Komasin,

Graboszewo oraz zabudowy rozproszonej w Srebrnej Górze i Ruścu zakłada się odprowadzenie ścieków sanitarnych do zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków, o ile warunki gruntowe i wielkość działki pozwalają na takie rozwiązania.

2.2 Tereny preferowane pod zabudowę.

W obszarze wyznaczonych zlewni sanitarnych określono tereny preferowane dla zabudowy mieszkaniowej lub zagrodowej, służące wzmocnieniu struktury przestrzennej następujących jednostek osadniczych: Wapno-osiedle, Srebrna Góra, Podolin i Stołężyn. Tereny zostały oznaczone na mapie studium.

2.3 Tereny przeznaczone pod zabudowę.

Dla zapewnienia wspólnocie samorządowej zrealizowania potrzeb mieszkaniowych wyznacza się tereny w Srebrnej Górze, na obszarze graniczącym z osiedlem Wapno-Południe i we wsi Stołężyn. Tereny zostały oznaczone na mapie studium.

2.4 Tereny aktywizacji gospodarczej.

Obszarami preferowanymi do aktywizacji gospodarczej będą istniejące zasoby ośrodków produkcji i baz techniczno-gospodarczych w Wapnie, Stołężynie i Graboszewie.

2.5 Standardy zabudowy.

Kształtowanie zabudowy musi podlegać rygorom ochrony istniejącego krajobrazu. W otwartej przestrzeni przyrodniczej zabudowa musi harmonizować z otoczeniem, głównie poprzez stosowanie historycznych standardów zabudowy obejmujących:

- szerokość działek,
- nawiązanie do istniejących linii zabudowy,
- wysokość budynków,
- nachylenie połaci dachowych, harmonizujące pokrycie dachowe i detal architektoniczny.

3. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej.

3.1. Zaopatrzenie w gaz.

Gmina Wapno nie posiada programu gazyfikacji. W celu ochrony powietrza atmosferycznego oraz dla podniesienia standardu wyposażenia mieszkań możliwe jest doprowadzenie do gminy gazu ziemnego zaazotowego. Kierunek zasilania zostanie ustalony w koncepcji. Najbliżej położone są sieci gazociągowe 150 mm prowadzące gaz ziemny wysokometanowy przez teren gminy Kcynia (powiat Żnin).

Alternatywnie gmina może uzyskać gaz ziemny z kierunku Wągrowca – po wybudowaniu gazociągu wysokiego ciśnienia i stacji redukcyjno-pomiarowej I° w Damasławku.

3.2 Zasilanie elektroenergetyczne.

Zwiększenie stopnia pewności zasilania gminy będzie można uzyskać poprzez drugostronne zasilanie z następujących kierunków:

- województwa kujawsko-pomorskiego,
- Gołańczy - po zrealizowaniu planowanych przez Energetykę Poznańską S.A. linii WN 110 kV i GPZ w Gołańczy. W gminie nie ma konieczności realizacji nowych inwestycji oraz modernizacji istniejących urządzeń elektroenergetycznych.

3.3 Odprowadzenie ścieków sanitarnych.

Rozwój gospodarki ściekowej w gminie winien polegać na pełnym wykorzystaniu wydajności istniejącej oczyszczalni poprzez:

- rozbudowę sieci kanałów grawitacyjnych obejmujących Wapno, Podolin oraz część Wapna Osiedla, zgodnie opracowanym projektem technicznym,
- skanalizowanie wsi Aleksandrowo, Srebrna Góra oraz część Ruśca i przepompowanie ścieków do zlewni głównej j.w.

W przypadku Srebrnej Góry należy rozważyć możliwość budowy wiejskiej oczyszczalni ścieków. Zasięgi zlewni grawitacyjnych, lokalizacji przepompowni i oczyszczalni ścieków pokazano na mapie studium. W pozostałych miejscowościach gminy: Stołężyn, Komasin, Graboszewo oraz części wsi Srebrna Góra i Rusiec, ze względu na rozproszenie zabudowy oczyszczanie ścieków bytowo-gospodarczych winni odbywać się w oczyszczalniach przydomowych.

3.4 Telekomunikacja

Do Wapna doprowadzona jest linia światłowodowa 8-włóknowa z kierunku Damasławka. Istniejąca centrala automatyczna musi być rozbudowana o około 200 numerów w systemie ALCATEL-E10A-CSAD.

3.5 Zaopatrzenie w ciepło

Nie przewiduje się budowy systemów ciepłowniczych z centralnymi źródłami ciepła. Ogrzewanie mieszkań winno następować z indywidualnych kotłowni na paliwie węglowym lub olejowym, a w miarę postępu gazyfikacji gminy przestawianych na paliwo gazowe.

3.6 Zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie ścieków deszczowych, gospodarka odpadami stałymi. - Nie przewiduje się działań inwestycyjnych w tym zakresie.

4. Kierunki rozwoju komunikacji.

Utrzymanie i rozwój jakościowy istniejącego systemu komunikacyjnego warunkuje gminie utrwalenie ważnych powiązań zewnętrznych i sprawną obsługę wewnętrzną. Dla gminy Wapno istotne będzie utrzymanie dobrej komunikacji z Wągrowcem, jako wielofunkcyjnym ośrodkiem powiatowym oddziałującym na gminę. Oprócz wzajemnych oddziaływań i powiązań rolniczych, ważną rolę należy przypisać związkom w sferze turystyki i kultury.

Obszar gminy Wapno znajduje się na przebiegu ponadlokalnej ścieżki rowerowej Wągrowiec-Damasławek-Wapno-Gołańcz, jako szlaku kultury pałuckiej. Szlak ten na odcinku Wągrowiec-Damasławek wplata się w przebieg międzynarodowy ścieżki rowerowej szlakiem cysterskim i piastowskim. Bazując na wyznaczonym przebiegu pozagminnej ścieżki rowerowej należy dążyć do budowy gminnych tras rowerowych. Jest to uzasadnione krótką odległością dzielącą miejscowości gminne od Wapna. Promień dostępności zamyka się wartością 3 km.

Budowa tras rowerowych pozwoli na promowanie ekologicznej polityki transportowej. Ważne byłoby również utwardzenie dróg gminnych łączących Rusiec, Graboszewo, Aleksandrowo, Srebrną Górę, Komasin i Podolin z ośrodkiem gminnym.

Modernizacja linii kolejowej Gniezno - Damasławek - Wapno - Nakło nad Notecią oraz jej elektryfikacja zapewniłaby mieszkańcom gminy sprawny dostęp do ośrodków usługowych wyższego rzędu.

5. Kierunki rozwoju i przekształceń w strukturze przestrzennej na terenie objętym zmianą studium

5.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

Zachowuje się dotychczasową strukturę przestrzenną obszaru gminy Wapno, objętego zmianą studium oraz wytyczne dotyczące przeznaczenia terenów. Dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych oraz związaną z nimi infrastrukturę techniczną i drogi. Wskazany na rysunku studium teren rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz lokalizacji (w tym potencjalnej lokalizacji) elektrowni wiatrowych i infrastruktury technicznej oznaczony symbolami R/EW1 i R/EW2 określa teren bezpośredniej lokalizacji wież wraz ze strefą oddziaływania. Niemniej ustala się dla elektrowni wiatrowych minimalną strefę ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie w odległości 500m licząc od miejsca posadowienia wież elektrowni wiatrowych do lica budynku mieszkalnego.

Do krajobrazu rolniczego dopuszcza się ponadto wprowadzenie zgrupowania obiektów wysokich – wież elektrowni wiatrowych.

5.2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy

Na terenie objętym zmianą studium wyznacza się następujące obszary funkcjonalne:

R/EW 1 – obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz lokalizacji elektrowni wiatrowych i infrastruktury technicznej. Dopuszcza się wyłączenie części gruntów z produkcji rolnej – wskazane tereny do lokalizacji siłowni wiatrowych oraz niezbędnej infrastruktury technicznej. Wylacza się spod lokalizacji siłowni wiatrowych tereny, na których może wystąpić negatywne oddziaływanie na istniejącą i potencjalną zabudowę mieszkaniową; wyłączenie to nie dotyczy realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej oraz dróg dojazdowych do poszczególnych siłowni. Szczegółowe warunki lokalizacji elektrowni wiatrowych zostaną wskazane w planach miejscowych. Teren wskazany na rysunku studium określa teren bezpośredniej lokalizacji wież wraz ze strefą oddziaływania określoną przez izofonę hałasu w wysokości 55dB.

Ustala się konieczność zgłaszania do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP wszelkich obiektów o wysokości równej i większej niż 50,0 m npm – przed wydaniem pozwolenia na budowę, planując lokalizację turbin wiatrowych lub modernizując systemy telekomunikacyjne czy elektroenergetyczne (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2003r. w sprawie sposobu zgłaszania oraz oznakowania przeszkód lotniczych, Dz. U. z 2003r. Nr 130, poz. 1193 ze zmianami – zwłaszcza §2, ust. 2).

R/EW 2 – obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz potencjalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych. Dopuszcza się wydzielenie terenów z przeznaczeniem pod zalesienie. Teren wskazany na rysunku studium określa teren bezpośredniej lokalizacji wież wraz ze strefą oddziaływania określoną przez izofonę hałasu w wysokości 55dB.

ZL – obszary leśne, nie zmieniają dotychczasowego sposobu użytkowania (lasy, grunty rolne i nieużytki). W ich obszarze dopuszcza się wprowadzenie upraw leśnych, natomiast

wyklucza się możliwość lokalizacji farmy wiatrowej oraz zabudowy kubaturowej, z wyłączeniem zabudowy służącej produkcji leśnej. Tereny ZL nie mogą znajdować się w strefie oddziaływania wiatraków.

WS – tereny wód powierzchniowych i ekosystemy łąk; nie zmieniają dotychczasowego sposobu użytkowania, w ich obszarze wyklucza się możliwość lokalizacji farmy wiatrowej oraz zabudowy kubaturowej, z wyłączeniem urządzeń służących gospodarce wodnej i rekreacji.

KD – tereny istniejących dróg publicznych. W odległości mniejszej niż 50 m od dróg publicznych wyklucza się możliwość usytuowania siłowni wiatrowych. Wyłączenie to nie dotyczy realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej oraz dróg dojazdowych do poszczególnych siłowni.

Z uwagi na przebiegającą w pobliżu granicy gmin Wapno i Gołańcz drogę wojewódzką nr 241 (Tuchola – Sępólno Krajeńskie – Więcbork – Wągrowiec – Rogoźno), która może stanowić połączenie komunikacyjne dla transportu związanego z budową i funkcjonowaniem elektrowni wiatrowych, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić stanowisko Wielkopolskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Poznaniu.

KK – teren kolejowy. W odległości mniejszej niż 50 m od torów wyklucza się możliwość usytuowania wież elektrowni wiatrowych. Wyłączenie to nie dotyczy realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej.

5.3. Kierunki dotyczące obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.

Lokalizacja elektrowni wiatrowych na obszarze objętym zmianą studium nie wpłynie negatywnie na krajobraz, pod warunkiem zachowania zasad minimalizacji zajmowanej powierzchni i poprawnego, geometrycznego rozmieszczenia siłowni. Szczegółowe odległości siłowni wiatrowych od poszczególnych form zagospodarowania terenu zostaną określone na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Niemniej ustala dla elektrowni wiatrowych minimalną strefę ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie w odległości 500m licząc od miejsca posadowienia wież elektrowni wiatrowych do lica budynku mieszkalnego.

Rozmieszczenie elektrowni wiatrowych powinno być zgodne z warunkami fizjograficznymi. Najkorzystniejszym obszarem jest obszar płaskiej wierzchołki wysoczyzny, niezalesiony, cechujący się dobrą konfiguracją morfometryczną. Przed realizacją inwestycji warunki geologiczno-gruntowe w odniesieniu do lokalizacji każdej turbiny powinny zostać zweryfikowane przez geotechnika.

W zakresie ochrony litosfery i gleb wskazana jest lokalizacja elektrowni na gruntach VI i V klasy bonitacyjnej oraz nieużytkach, a w dalszej kolejności na gruntach wyższej klasy oraz na możliwie małej powierzchni.

*W sąsiedztwie obszaru opracowania występują pomniki przyrody (drzewa i grupy drzew) wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody. Są to pojedyncze drzewa, wyróżnione w granicach parków w Stołęźnie i Wapnie. Zalicza się do nich trzy okazy jesionu wyniosłego *Fraxinus Excelsior*, jedna lipa drobnolistna *Tilia mordata* oraz dwa miłorzęby *Gingo sp.* Pełny wykaz pomników przyrody w gminie Wapno został przedstawiony w tabeli w części III, rozdziale II, podrozdziale 3 niniejszego studium.*

Podczas sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić występowanie w/w elementów środowiska.

5.4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

W sąsiedztwie obszarów, na których planuje się lokalizację elektrowni wiatrowych znajdują się zabytki architektoniczne wpisane do rejestru zabytków lub objęte ochroną konserwatorską. Szczegółowy wykaz powyższych znajduje się w części III, rozdziale 2, podrozdziale 6 studium. W związku z powyższym istnieje obowiązek uzgadniania wszelkich prac z odpowiednimi służbami ochrony zabytków.

Ponadto teren gminy Wapno objęty zmianą studium zlokalizowany jest w strefie występowania zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych, objętych ochroną konserwatorską. Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego ustala się obowiązek uzgadniania z właściwymi służbami ochrony zabytków, przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę wszelkich prac ziemnych związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu w celu wprowadzenia funkcji elektrowni wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i drogami dojazdowymi, w celu ustalenia obowiązującego zakresu badań archeologicznych. W związku z powyższym podczas opracowywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przy lokalizacji elektrowni wiatrowych wraz z towarzyszącą infrastrukturą należy uwzględnić odległości od w/w stanowisk, które nie będą stanowić dla nich zagrożenia.

5.5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Realizacja inwestycji polegającej na budowie farmy wiatrowej wymaga zapewnienia swobodnego dojazdu do poszczególnych turbin wiatrowych, poprzez wyznaczoną sieć dróg wewnętrznych. Ponadto ustala się zachowanie istniejącej sieci dróg publicznych.

W związku z brakiem na terenie objętym zmianą studium linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia oraz ograniczoną dostępnością i przepustowością linii średniego napięcia przystosowanych do przesyłu energii z projektowanej farmy wiatrowej, należy zapewnić przesył energii elektrycznej pochodzącej z planowanych farm do GPZ Wągrowiec.

Ustala się konieczność zgłoszenia do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP wszelkich obiektów o wysokości równej i większej niż 50,0 m npt – przed wydaniem pozwolenia na budowę, planując lokalizację turbin wiatrowych lub modernizując systemy telekomunikacyjne czy elektroenergetyczne.

W zakresie telekomunikacji zakłada się rozwój sieci telekomunikacyjnych i teleinformatycznych zarówno w formie tradycyjnej, jak i wykorzystując nowe technologie. Postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej. Należy przy tym zachować wymogi ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych.

5.6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Na obszarze objętym przedmiotową zmianą studium gminy Wapno w „Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Wągrowieckiego” oraz „Wieloletnim Planie Inwestycyjnym Powiatu Wągrowieckiego” planowane są następujące zadania o znaczeniu lokalnym:

- *Przebudowa drogi Wapno – Damasławek,*
- *Przebudowa drogi w Wapnie,*
- *Przebudowa drogi Głogowiniec – Wapno,*

- *Modernizacja ścieżek rowerowych w powiecie wągrowieckim,*
- *Budowa drogi Legniszewo – Stołężyn,*
- *Remont i adaptacja budynku dworca kolejowego w Wapnie,*
- *Dokończenie budowy sieci kanalizacji deszczowej w Wapnie,*
- *Neutralizacja negatywnego wpływu hałdy odpadów solnych na środowisko w Wapnie,*
- *Budowa instalacji odwadniającej obszaru zdegradowanego – „gipsiak” w Wapnie,*
- *Rozbudowa i modernizacja bazy sportowo-klubowej na gminnym stadionie sportowym w Wapnie,*
- *Utworzenie bazy Centrum Jeździectwa i Zawodów Konnych w Wapnie,*
- *Zagospodarowanie rolnych zdegradowanych terenów z przeznaczeniem na parkingi, place zabaw, skwerki, zieleni oraz przestrzenie sezonowego zagospodarowania w Wapnie,*
- *Budowa odkrytego basenu wraz z zapleczem obiektów sportowo-rekreacyjnych w Wapnie,*
- *Korty tenisowe na terenie byłej kopalni soli w Wapnie,*
- *Kawiarnia solna – zagospodarowanie budynku stacji transformatorowej po byłej kopalni soli w Wapnie.*

5.7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Na terenie objętym zmianą studium, Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przewiduje realizację następującego zadania o charakterze ponadlokalnym – zmiana klasy technicznej lokalnej linii kolejowej nr 281 relacji Nakło – Gniezno – Jarocin – Wrocław z drugorzędnej na pierwszorzędną.

Przedmiotowy teren nie jest objęty programami rządowymi, o których mowa w art. 48 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

5.8. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400 m² oraz obszary przestrzeni publicznej

Teren objęty zmianą studium nie wymaga obowiązkowego opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ze względu na wymogi przepisów odrębnych, poza tym nie wymaga scaleń i podziału nieruchomości. Nie wyznacza się w jego obszarze terenów pod lokalizację wielkopowierzchniowych obiektów handlowych oraz przestrzeni publicznych.

5.9. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Na obszarze objętym zmianą studium wyznaczono obszary oznaczone na rysunku studium symbolami R/EW1 i R/EW2, dla których w celu przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne (zgodnie z ustaleniami niniejszego studium)

konieczne jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dla obszarów tych dopuszcza się częściowe zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne w miejscach uzasadnionych posadowieniem wież elektrowni wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i drogami dojazdowymi. Granice planów miejscowych obejmujących lokalizację elektrowni wiatrowych, muszą uwzględniać strefę ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie. Strefa ta winna wynosić minimum 500m licząc od miejsca posadowienia wież elektrowni wiatrowych do lica budynku mieszkalnego.

5.10. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Na obszarze objętym zmianą studium obowiązuje wyłączenie terenów bezpośrednio znajdujących się pod wieżami elektrowni wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i drogami dojazdowymi, natomiast tereny rolnicze pozostają w dotychczasowym użytkowaniu. Na terenach tych należy dążyć do minimalizacji zajmowania gruntów wysokiej jakości (I, II, III i IV klasy bonitacyjnej), w tym w zakresie rozplanowania poszczególnych elementów farmy wiatrowej (tereny przeznaczone pod fundamenty siłowni wiatrowych oraz niezbędne drogi dojazdowe) w celu zapewnienia ochrony obszarów o najwyższej wartości dla produkcji rolnej. Postuluje się zachowanie istniejących pasów zadrzewień śródpolnych, a także ograniczenie zarastania i zabagniania użytków zielonych.

W zakresie leśnej przestrzeni produkcyjnej zachowuje się dotychczasowe tereny leśne oraz dotychczasowe kierunki ich zagospodarowania.

5.11. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych

Na terenie objętym zmianą Studium, w okolicy dawnego terenu górniczego w Wapnie, występują zagrożenia geologiczne, związane z osuwaniem mas ziemnych i osiadaniem gruntu. Część terenu objętego zmianą studium znajduje się w strefie osiadania gruntu do 4 mm. Niezbędna jest dalsza rekultywacja terenu po byłej kopalni.

Obszar objęty zmianą studium należy ponadto do nieobwałowanych obszarów pozostających w strefie przepływu wód wielkich i uznawanych jako narażone na niebezpieczeństwo powodzi.

Ze względu na ograniczone możliwości naturalnej retencji wodnej, niezbędne są działania zmierzające zwiększania zdolności retencyjnych małych i dużych zlewni w celu ochrony przed powodzią i suszą. Zaleca się bardzo ostrożne prowadzenie prac melioracyjnych w taki sposób, aby nie zakłócić panujących stosunków wodnych. Działania winny mieć charakter dwukierunkowy (odwadniająco-nawadniający). Istotnym elementem dla utrzymania istniejącej retencji powierzchniowej wody na terenie zmiany studium jest zachowanie nieużytków wodnych, torfowisk oraz śródpolnych oczek wodnych.

5.12. Obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na terenie objętym zmianą studium, poza wyznaczonymi w studium z 1999 roku obszarami, nie występują inne udokumentowane złoża kopaliny. Planowana farma wiatrowa nie obejmuje swoim zasięgiem w/w obszarów toteż nie wyznacza się filarów ochronnych.

5.13. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 roku o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412 ze zmianami)

Na terenie objętym zmianą studium nie występują pomniki zagłady, toteż nie wyznacza się w/w obszarów.

5.14. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

Na terenie objętym zmianą studium, z wyłączeniem obszarów górniczych, dla których wiążące są ustalone w koncesji kierunki rekultywacji, nie wyznacza się obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

5.15. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Na obszarze objętym zmianą Studium występują tereny zamknięte. Jest nim teren linii kolejowej, biegnącej od miejscowości Wapno w kierunku Kcyni. Granice oraz strefy ochronne przedmiotowego terenu zostaną określone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

5.16. Inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie

Nie wyznacza się takich obszarów.

5.17. Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW

Wyznacza się obszary potencjalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych, wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych wraz ze strefą ochronną. Na załączniku graficznym obszary te zostały oznaczone symbolem R/EW1, R/EW2 i zlokalizowane są w rejonie wsi: Stołęzyn, Wapno, Podolin, Komasin, Graboszewo i Srebrna Góra. Niniejszym ustala się również dla elektrowni wiatrowych nieoznaczoną graficznie, minimalną strefę ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie w odległości 500m licząc od miejsca posadowienia wież elektrowni wiatrowych do lica budynku mieszkalnego.

V. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY

1. Założenia podstawowe.

Polityka przestrzenna gminy ukierunkowana będzie na działania prowadzące do osiągnięcia celu podstawowego, jakim jest zrównoważony rozwój gminy oraz częściowych celów strategicznych.

Cel strategiczny ochrony zasobów środowiska przyrodniczego odnosi się do obszaru całej gminy i będzie realizowany w wyznaczonych kierunkach zagospodarowania przestrzennego poprzez:

- budowę i utrzymanie systemów melioracji dla zachowania równowagi przyrodniczej gminy,
- budowę sieci kanalizacji sanitarnej na wyznaczonych do skanalizowania obszarach dla zabezpieczenia wód przed zanieczyszczeniem,
- budowę sieci gazowniczych pozwalających na wprowadzenie ekologicznych systemów grzewczych i ochronę powietrza.

Zadania w zakresie uzbrojenia technicznego gminy służą również do poprawy warunków życia mieszkańców gminy i właściwej relacji do zasobów środowiska przyrodniczego.

Ochrona prawna środowiska przyrodniczego i kulturowego stanowi również element polityki odnoszący się do całej gminy.

2. Wyodrębnione strefy polityki przestrzennej.

Realizacja celów strategicznych pozwala na wyodrębnienie na obszarze gminy stref polityki przestrzennej identyfikujące wybrane założenia polityki przestrzennej.

Wyodrębnia się:

2.1 Strefę przyrodniczą

obejmującą:

- lasy,
- ciekі wodne i łąki tworzące ekosystem wód otwartych,
- wyznaczone tereny preferowane do zalesień, jako obszary wyłączone z zabudowy.

2.2 Strefę produkcyjną

obejmującą przeważający obszar gminy z wyodrębnieniem następujących obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- sołectwa Stołężyn charakteryzującego się gorszymi warunkami dla gospodarki rolnej, niższą bonitacją gleb oraz mniej korzystnym ukształtowaniem terenu,
- sołectwa Rusiec, Wapno, Graboszewo, Aleksandrowo, Podolin i Srebrna Góra, o bardzo wysokich walorach rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- sołectwa Komasin o glebach niższych klas bonitacyjnych ze wskazaniem części obszaru do zalesień.

Na całym obszarze produkcyjnym obowiązują zasady ochrony prawnej środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ochrona krajobrazu według przyjętych standardów zabudowy.

2.3 Strefę usługową

obejmującą zespół jednostek strukturalnych Wapno-Podolin - Wapno Południe (Srebrna Góra), z wyodrębnionym obszarem problemowym wsi Wapno.

Obszar problemowy wsi Wapno obejmuje:

- obszar ograniczeń dla zabudowy, podlegającej rekultywacji,
- obszary podlegające wyłączeniu z zabudowy ze względu na szkody górnicze, złoża kopalin oraz ochronę gruntów rolnych,
- istniejącą zabudowę wymagającą rehabilitacji.

Na obszarze wyznaczonej strefy podstawowym celem jest osiągnięcie poprawy przestrzennej poprzez zagospodarowanie terenu są: nasadzenia zieleni, preferowanie lokalizacji obiektów usługowych, realizację ulic, chodników, obiektów małej architektury. Jest to minimum działań pozwalające na poprawę jakości przestrzeni publicznej.

3. Narzędzia polityki przestrzennej.

3.1 Programy rozwoju

Dla prowadzenia prawidłowej polityki przestrzennej na obszarze gminy, głównie w zakresie uzbrojenia technicznego oraz zagadnień społeczno-gospodarczych określone zostaną programy:

- systemu kanalizacji sanitarnej,
- gazyfikacji,

oraz plany zadaniowe rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

3.2 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

3.2.1 Zgodnie z art. 6 ust. 5 pkt 7 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym określa się obowiązek sporządzenia planu, wynikający z uwarunkowań dla całego obszaru problemowego wsi Wapno.

3.2.2 Zgodnie z art. 6 ust.5 pkt 7 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym oraz art.7 ust.1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych obowiązkowe sporządzenie planu obejmuje wyznaczone tereny zabudowy mieszkaniowej we wsiach Stołęczyn i Srebrna Góra.

VI UZASADNIENIE Z SYNTEZĄ USTALEŃ ZMIANY STUDIUM

Teren objęty zmianą studium obejmuje w przybliżeniu ok. 1 015 ha gminy Wapno. Jest on oznaczony na rysunku, będącym integralną częścią studium.

Na przedmiotowym terenie dopuszcza się lokalizację zespołu elektrowni wiatrowych. Szacuje się, że powierzchnia gruntów rolnych zajęta pod jedną sztukę elektrowni wiatrowych zajmuje powierzchnię do 2000 m² plus droga dojazdowa. Drogi dojazdowe do poszczególnych siłowni wiatrowych muszą być zlokalizowane w pierwszej kolejności na istniejących drogach. W przypadku braku takiej możliwości dopuszcza się wykonanie dróg wewnętrznych oraz wszelkiej infrastruktury technicznej na gruntach rolnych. Zaleca się, aby powierzchnia gruntów rolnych, zajęta pod wykonanie infrastruktury komunikacyjnej, była możliwie najmniejsza.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wapno z 1999 roku nie zawierało wszystkich elementów wymaganych przepisami art. 10 obowiązującej obecnie ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zmianami), poza tym nie dopuszczało możliwości lokalizacji farmy wiatrowej na terenie gminy. Przeprowadzone analizy wykazały możliwość realizacji w/w przedsięwzięć w rejonie wyznaczonym do opracowania aktualizacji – zmiany studium. Ustawodawca dopuszcza dokonanie fragmentarycznej zmiany studium, przy czym należy uzupełnić ten dokument zgodnie z obecnymi wymaganiami ustawowymi. Lokalizacja farmy wiatrowej jest inwestycją, która zapewni w przyszłości optymalny i szybki rozwój oraz pełne wykorzystanie własnego potencjału rozwojowego gminy, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi przyrodniczej, środowiskowej i społecznej, zgodnie z zasadami ekorozwoju. Zmiana studium wprowadzona została w formie jednolitego tekstu studium, uwzględniającego naniesione zmiany. Dla odróżnienia od tekstu pierwotnego tekst zmiany został wprowadzony kursywą.

W wyniku dokonanej zmiany studium możliwa jest lokalizacja farmy wiatrowej na terenach rolnych oznaczonych symbolem R/EW1 i R/EW2. Wyznaczony obszary wskazuje potencjalną lokalizację elektrowni wiatrowych, wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych wraz ze strefą ochronną. Jednocześnie ustala się dla elektrowni wiatrowych minimalną strefę ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie w odległości 500m licząc od miejsca posadowienia wież elektrowni wiatrowych do lica budynku mieszkalnego.

Poza tym zachowuje się istniejącą strukturę funkcjonalną, dopuszczając na jej terenie również inne funkcje, poza wielkopowierzchniowymi obiektami handlowymi, których lokalizacji na terenie objętym zmianą studium nie dopuszcza się w ogóle.

Przyjęte rozwiązania są wystarczające do dalszego doprecyzowania wszelkich wymaganych kwestii w sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, których sporządzenie nie jest obligatoryjne, natomiast wskazane przynajmniej dla wyznaczonych obszarów farm wiatrowych. Na tym etapie oraz na etapie postępowania środowiskowego konieczne będzie dokonanie dokładnej oceny planowanych przedsięwzięć na środowisko.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy

Radomir Kubiś

Wapno, 06.06.2014 r.

ZPR.6720.1.2014

Pan

Piotr Florek

Wojewoda Wielkopolski

al. Niepodległości 16/18

61-713 Poznań

Na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r., poz. 647 ze zm.) przesyłam uchwałę nr XXXIV/216/2014 Rady Gminy Wapno z dnia 27.05.2014 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wapno wraz z załącznikami i dokumentacją prac planistycznych w celu oceny ich zgodności z przepisami prawa.

Z poważaniem

WÓJT

mgr inż. Andrzej Bąk

W załączeniu:

1. Uchwała nr XXXIV/216/2014 Rady Gminy Wapno
2. Dokumentacja prac planistycznych

Sporządził:
Stefan Grzegorski

Załącznik nr 2 do uchwały
nr XXXIV/216/2014

Rady Gminy Wapno

z dnia 27 maja 20

Rozstrzygnięcie Rady Gminy Wapno w sprawie rozpatrzenia uwag do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wapno.

Na podstawie art. 11 pkt 10. ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r., poz. 647 z późniejszymi zmianami) projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wapno wyłożono wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do publicznego wglądu w Urzędzie Gminy Wapno w dniach od 06 kwietnia 2012 r. do 06 maja 2012 roku. Dyskusja publiczna odbyła się w dniu 26 kwietnia 2012 r. Termin składania uwag, określono do dnia 28 maja 2012 r.

W wyznaczonym terminie nie wpłynęła żadna uwaga do przedłożonego projektu zmiany studium.

W nawiązaniu do art. 12 ust 1. ustawy i w związku z **brakiem uwag** do projektu zmiany studium wyłożonego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do publicznego wglądu w Urzędzie gminy Wapno, **nie rozstrzyga się o sposobie ich rozpatrzenia.**

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy

Radosław Kubisz